

הישיבה המאה-וארבע-עשרה של הכנסת העשירית

יום שני, ו' באב התשמ"ב (26 ביולי 1982)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

א. הודעה על חידוש הדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה בחוק לתיקון פקודת בתי-הסוהר,

התשמ"ב - 1982

הודיעה יושבת-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, שהוועדה עומדת לחדש את דיוניה בחוק לתיקון פקודת בתי-הסוהר, התשמ"ב - 1982.

היו"ר מ' סבידור:
חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את הישיבה.

אפתח בהודעה: בהתאם להוראות סעיף 124 לתקנון,

ב. מסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת

(רכישה לצורכי ציבור, התשמ"ב - 1982, של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין; 2. הצעת חוק הנופש, התשמ"ב - 1982, של חבר הכנסת רענן נעים; 3. הצעת חוק הטלוויזיה הלימודית לבתי-הספר, התשמ"ב - 1982, של חברת הכנסת אורה נמיר.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: 1. הצעת חוק הבזק (העברת עובדים ל"בזק", החברה הישראלית לתקשורת בע"מ), התשמ"ב - 1982, שהחזירה ועדת הכלכלה; 2. הצעת חוק הבזק, התשמ"ב - 1982, שהחזירה ועדת הכלכלה.

היו"ר מ' סבידור:
הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת נ' לורן:
ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי היום הוגחו על שולחן הכנסת:

ההסכם בין הקואליציה לבין סיעת התחיה על הצטרפותה של סיעת התחיה לקואליציה ולממשלה.
לדיון מוקדם: 1. הצעת חוק לתיקון פקודת הקרקעות

ג. החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן

לממשלה בתפקיד שר המדע והפיתוח

האמור, להעביר למשרד המדע והפיתוח ממשרד האנרגיה והתשתית את שטח הפעולה של המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח, תודה רבה.

היו"ר מ' סבידור:
תודה לראש הממשלה, ועדת הכנסת הקצתה שעה לדיון. רשות הדיבור לחבר הכנסת שמעון פרס, ואחריו - לחברת הכנסת שרה דורון.

שמעון פרס (המעמד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצטרפותה של התחיה לקואליציה יותר משיש בה תחיה לממשלה, יש בה פרישה מאורח-חיים, היתה תנועה, עכשיו יהיה ממסד נוסף, גם אלה שהתנגדו לדרכה של התחיה, ואני בתוכם, חייבים להודות שגשבה בה רוח מסוימת, את מקום הרוח ימלאו התיקים, התקציבים, החשבונות הקואליציוניים, חבל.

נהגנו להקשיב לדברי גאולה, חנן ויובל, הם היו מיעוט קטן, אבל נוק'נפורמיסטי, היום נסתם הגולל על ייחוד זה, ייחוד שקומם לבכות, ייחוד ששגה לא אחת בדרכו, אבל בכל

היו"ר מ' סבידור:
אתכבד להזמין את ראש הממשלה למסור את החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה בתפקיד שר המדע והפיתוח.

ראש הממשלה מ' בגין:
אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, הריני מתכבד להודיע לכנסת, כי הממשלה בישיבתה מיום ח' מנחם-אב התשמ"ב, 25 ביולי 1982, החליטה על-פי סעיף 33(א) לחוק-יסוד: הממשלה להקים משרד חדש שייקרא משרד המדע והפיתוח, אני מבקש מהכנסת לאשר החלטה זו של הממשלה.

הריני מתכבד להודיע לכנסת, כי הממשלה, בישיבתה מיום ה' מנחם-אב התשמ"ב, 25 ביולי 1982, החליטה לפי סעיף 18 לחוק-יסוד: הממשלה לצרף לממשלה את חבר הכנסת יובל נאמן ולהטיל עליו את תפקיד שר המדע והפיתוח, אני מבקש מהכנסת לאשר הודעה זו.

כמרכן הריני מודיע לכנסת, לפי סעיף 40(א)(5), כי בישיבתה הנוכחת החליטה הממשלה, לפי סעיף 33(ב) לחוק

חוכרת ל"ה, ישיבה קי"ד

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופי של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

אותה מבחינה הסברתית, ובשתייהן יש לנו שבר עמוק, מלחמה
זו העלתה את הנושא הפלשטינאי למרכז תשומת-הלב
העולמית. היא הביאה לידי כך, שאפילו חברי קונגרס אמריקנים
ביקשו את האוטונומיה של ערפאת על עמוד שיש לו שני דפים,
וכל דף עומד בניגוד לקורמו. האם אנחנו הננו אלה שיכולים
להשליט סדר בלבנון? האם אנחנו הננו אלה שנישאר שם עד
אשר יושלט סדר כפי שאנחנו מבינים אותו? האם אנחנו נקבע
את הנהגת ירדן על-ידי שליטה מרחוק?

ומה בכל זאת על גורל השלום? ומה בכל זאת יהיה על
הבעיה הפלשטינאית, שמר בגין הכיר כקוימה יותר מכל ראש
ממשלה קודם, כאשר חתם על מסמך הקורא להכיר בזכויות
הלגיטימיות של העם הפלשטינאי ובדרשותיו הצדוקות?
אנחנו לא שכחנו את זה, העולם לא שכח את זה, האם ניישב את
כל יהודים ושוחריו ועזרו, עכשיו, בקצב של תחיה, בהתנגדות
לאוטונומיה, בהחלת חוק מסוים על היישובים, ובתוך הרהם
של מדינת היהודים יגדל העובר שיאיים על קיומה היהודי,
הדמוקרטי והמוסרי? והעולם יעמוד מנגד עד אשר סגן שר
ההסברה, העומד להתמנות בימים הקרובים, יתחיל לסובב את
העולם לכיוון ההפוך?

מר בגין, מוכרחים להודות, איננו אדם נעדר חוש הומור,
לאחר שהוא עשה עפר ואפר מהצעת המערך להיכרע עם ירדן
ועם נציגי השטחים, לאחר שהוא לעיג על הצורך להקיש
מסגרת ירדנית-פלשטינאית שבתוכה יבוא על פתורנו הנושא
הפלשטינאי, שבתוכה ייצא מקלט לפליטים הפלשטינאים
החיים בלבנון, לא חסך מאתנו שאלות נוקבות, חברי הכנסת,
אתם זוכרים איך מר בגין עמד על הבמה הזאת וקרע את הנייר,
איך הוא ציטט את משה דיין, עליו השלום, שחוסין אינו
מסכים לתוכנית הזו, הוא שאל אותנו: אילו הצעות אתם
מציעים? ירדן תסכים לזה? נציגי השטחים יסכימו לזה? והוא
השיב בשם המלך חוסין, בצדק, בשם תושבי ירדן, לא ולא,
אין סיכוי.

אך בישראל נדיר זה הומור וריאליזם הוא בא לזכור
מלכיי-צירוף פתרון בלתי רגיל, משל עצמו: הוא יציע
למלך חוסין להיפגש אתו בירושלים או ברמת-עמון, בכל
מקום שהמלך רוצה, לא חשוב, הוא יציע לו להקים קונפדרציה
חופשית — כנראה כמו עם התחיה, שבה האחד אינו כופה את
רעתו על השני — בין ארץ-ישראל המרכזית לבין ארץ-ישראל
המזרחית, ומר בגין, נדיב בדרכו, איש הדר כרגיל, יציע לירדנים
— שמעו איוו הצעה פנטסטית, כל תאומן — גישה חופשית
לנמל בחיפה ולנמל באשדוד, חוסין ישמע את זה, ומייד ירדן
לירושלים, מייד ירדן לרמת-עמון.

חברי הכנסת, האם אינכם מתפללים כיצד זה קרה שהמלך
הירדני לא יצא מגדרו ולא הגיע מייד לירושלים? כיצד זה קרה
שהוא לא שיגר מיד הזמנה למר בגין לבוא לרמת-עמון? מדוע
זה התמחמהו פעמים? מדוע זה הוא מתאפק ומחכה? הרי מר
בגין מציע לו להשתחרר מכל הגדה, מכל עזה, הוא לא ייקח
ממנו מכס באשדוד, הוא לא ייקח ממנו מס נסיונות בחיפה.
היעלה מישור על הדעת הצעת מרחיק-לכת מזו, מהפכנית
יותר, נדיבה יותר, ריאליסטית כל כך? זה לא כמונו, שאנחנו
מציעים פשרה טריטוריאלית, מציעים להיכרע, לא, מכס חופשי
באשדוד, הפתרון לבעיית ירדן ופלשתיין.

מר צ"ץ, ראש עיריית תל-אביב, עשה למען מר בגין את
הבלתי-אפשרי: הוא העמיד בכיכר, שבקושי יש בה מקום
ל-80,000 איש, 100,000 איש — רבע מיליון אנשים, איש לא
חסר, רבע מיליון, הוא ספר וכדק מעל הכמה, אנשים אלה עמדו
כנראה כמו בתפילות, בצפיפות, אבל השתחרר ברעוה, כפי

זאת ייחוד. כנראה נשבר להם הרוח וגבר החשבון, ומי לידנו
יחזק שהחשבון צודק מן הרוח?

מכאן, מספלי האופוזיציה, נגופף להם יד של פרדה
בנושטם את מרד הנעורים ובהתיישבם בכורסאות, אומנם
כורסאות מרופדות.

לפני שאדבר על משמעות ההצטרפות הזו, ברצוני לברך
את חבר הכנסת יובל נאמן למינויו לשר המדע והטכנולוגיה.
אומנם, ספק בעיני אם תנועת התחיה קמה כדי לשרת את המדע
והטכנולוגיה במדינת ישראל, אבל אין ספק שליוכל כישרים
טובים למלא תפקיד זה. אני רק תקווה שאין הוא עושה
מקצת-טעות ומשקיע כישרים טובים כסיוטאציה שלא תאפשר
לו להביאם לכלל ביטוי.

הממשלה הזאת היא כבחינת שמורת טבע, יש לה נטייה
לחיות בעננים ולטפס על צמרות העצים, כיצד היא תקדיש
כספים ותפקידים למדע, לטכנולוגיה, להתחלוח, לעצירת
נסגה, כשהיא עדיין אינה יודעת כיצד לממן את הוצאות
המלחמה שטרם הסתיימה? אבל בלא-הכי התיק הזה נחפר
מחטים קואליציוניים ואיננו אמור למלא חלל שהממשלה
חיתה אתו בלא קושי זה חמש שנים.

אדוני היושב-ראש, אם הכנסת הפסידה תנועה
נון-קונפורמיסטית, ספק אם הממשלה וכתה בתוספת איוון
פוליטי, זו בעצם אהבה חופשית; זו אינה תנועה מלאה, כי
ראיתי שהקשר יתנהל לפי הכלל שאין צד אחד כופה את רעתו
על הצד השני, התחיה, למשל, רוחה את הדבר היחיד
שהממשלה השיגה בו הישג של ממש, כלומר — את עניין
האוטונומיה, הווי אומר, את הסכם קמפ-דייוויד, אבל התחיה
תרדף את הממשלה דחיפה נוספת לעבר האין-מוצא שהיא
בונה לעצמה ברוב עמל, מהומה וסנוור, שכן הבעיה האמיתית
העומדת לפנינו איננה החלוקה המספרית של הכנסת, אלא
התפלגות הדרכים שבתוכה: הדרך הרדיקלית-רוויית
האשליות, רמת-הקול, מול דרך העבודה הקשה והמפרכת, אך
הטעונה באמת היסטורית, זוהי התפלגות בין ישראל הצודקת
לבין ישראל היומרתית.

צה"ל עומד עדיין בשערי ביירות, מי מאתנו אינו מאחל
לצה"ל הצלחה מלאה במליו משימתו, בעמידתו, במילוי
תפקידו? זה חמישים ימים נוצרת האופוזיציה את לשונה,
מתפשט אחרי ביטויים שיש בהם משום רצון ליצור אחדות, ולו
גם זמנית, אחדות של עם, מול פרובוקציות והסתות בלתי
פוסקות, בחלקן מצד ממשלת ישראל, עוד לא היה כדבר הזה.

אולם גם בשעת איפוק אין מגו משאול את השאלות
שמעבר לכיירות, והשאלות הן: גם אם אש"ף יתפנה או יפונה
מביירות, מה אז? התקום בלבנון ממשלה שהיא יותר יציבה
לבנון עצמה? האם מישור מעלה על רדתו שצה"ל יכול
לשנות את הדמוגרפיה הלבנונית? הרי יותר משלבנון נהרסה
מחצית צבאות את אדמתה, היא נהרסה על-ידי קבלת החלטות
מדיניות מייד לאחר מלחמת העולם הראשונה, החלטות
שהוסיפו לה שטחים, סיפחו לה שטחים, אבל הפכו בה את
הרוב למיעוט נצחי? החלטות ששברו את הדריקים ועשו אותו
למטה של סערת רוחות, התנגשות מתמדת, שפיכות דמים, האם
ביירות תיסגר לאחר שתפונה? מי ירבו לכך? צה"ל? האם
צה"ל יישאר שם לנצח נצחים? האם לבנון תפונה מהכוחות
הסורים? מהפליטים הפלשטינאים, משרידי אש"ף, אם לא
יקום מבנה פוליטי חדש שיפתור את כל הנושאים האלה דרך
קבע באורח פוליטי, בדרך מוסכמת?

אין טעם להסתיר שמלחמת לבנון, שלא חוכננה, אדוני
ראש הממשלה, מבחינה מדינית, מלחמת לבנון שלא הכנת

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירוף של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

שצריך בתנועת החרות. איש מהם לא העלה חיוך על שפתו
למשמע הצעתו המדינית הגאונית והנדירה הזאת. לא כמונו.
אני שואל אתכם: האם זה רציני?

בכיכר הזאת, אם כי הרגישו בהיעדרו של מלך ירדן, הם
היו מוכנים להסתפק לעת עתה בקיומו של מלך ישראל. את יתר
הבעיות אפשר לדחות הצדה.

חברי הכנסת, בפני ישראל עומדות ארבע אפשרויות חדות.
אפשר לבחור באחת מהן, אבל אי-אפשר להתעלם מארבעתן.
אפשרות אחת היא להירכב עם ירדן ועם נציגי השטחים על
בסיס של פשרה, ואנחנו לא מסתירים את זה. לדעתנו, הדבר
ניתן היום יותר מאשר בעבר, לאור מה שקרה הן בעירק הן
בלבנון. התנאי לכך הוא, שלא נמחר ונחליט על המפה הסופית
של הגדה ושל עזה, כפי שהציעה פעם סיעת ח"ם, וזיכרונה
לברכה. וננהל משאומתן שימנע את הקמתה של מדינה
פלשתיאית נוספת, משאומתן שיבטיח גבולות ביטחון
לישראל. הצעה זו נדחתה על-ידי הליכוד, בלא מפתח היא אינה
ריאלית. אלא מפני שהיא אינה מתאימה לחזון הרבציוניסטי.

האפשרות השנייה היא לחדש את המשאומתן על
האוטונומיה. הסיכוי לחדש את המשאומתן על האוטונומיה
נתון עכשיו בעיצומו של משבר. במשך שנתיים ניסה שר
הפנים, המשרה, הדחות והאוטונומיה לצמצם את הפער שבין
ממשלת ישראל לבין ממשלת מצרים, בלא הצלחה. מצרים חיה
היום בספק גדול האם ניתן בכלל לחדש את שיחות
האוטונומיה. הן לנוכח מדיניות ההתנחלות של הממשלה, הן
לנוכח מה שנעשה בשטחים עם פיטורי ראשי הערים. הן לנוכח
המציאות החדשה הנוקמת והולכת.

והנה מונח לפנינו ההסכם עם תנועת התחיה. אותו זיק של
אוטונומיה שנותן עדיין, אדוני ראש הממשלה, אתה מקריב
אותו על מזבח הקואליציה הזאת. אתה תחמת בתודה על קבלת
מסמך, שלפיו מרכיב נוסף בקואליציה איננו מכיר באוטונומיה,
איננו מכיר בצורך לחדש את השיחות ואיננו מכיר במצב
הנוכחי של השטחים. והיום, מול מדיניות הממשלה ומול
המתרחש בלבנון, האוטונומיה זאת תחזק ותורם מאי-פעם
בעבר. פיטורי אשאווא לא הוסיפו לה דבר. סיכון על גבי
סיכון, סיכון מוליד סיכון.

האפשרות השלישית היא, שבהעדר משאומתן עם ירדן
ובהעדר הסכם אוטונומיה, בניגוד לרצונו יעלו המניות של
אש"ף. הן יעלו מבחינה מדינית אף על-פי שהן ירדו מבחינה
צבאית, וערפאת יתחום בידו הפנויה מהקלציניקוב על מסמכים
שישמחו את לבם של מקלופקי ושל קרייסקי כאחד.

האפשרות הרביעית היא סיפוח מלא של עזר מיליון ר"300
אלף פלשתינאים לישראל והפיכת ישראל לארץ דר-לאומית
בפוטנציה; לארץ שיהיו בה אולי די גולים יהודיים, אבל לא
יהיו בה די יהודים כדי לחנות בצלם; לארץ שתחיה לאורך ימים
בהתנגשות עם העולם הרחב, בהתנגשות עם האזור ובהתנגשות
בתוכה; לארץ שכל יום תצטרך להרד שמה יקום רוב אחד, גם
בכנסת, שמה העבודה תופקע שוב מידי היהודים והיהודים
יתורו לפנסיות של הגולה. אין לי שום ספק, שהתחיה תיתן
תנופה נוספת לכיוון הזה.

אני משער, שכמה שרים מהליברלים או מהמפד"ל, ואולי
אפילו אנשי אגודת ישראל, יביעו הסתייגויות בחדרי חדרים,
וגם לא מן המונע שאזידים מהם יכנסו מסיבות עיתונאים שלא
לציטוט ולא לפירסום. אבל מה יהיה על עם ישראל? יבוא הקץ
לכיתות, להגיות ולשכחות, והעם יעמוד חרד מול שתי
הסכנות שיחפזו נגד עיניו: כרסום התוכן היהודי של מדינת

היהודים היחידה בעולם והצטברות מתודשת של נשק מתוחכם
ביותר בידי שכניה כהכנה להתמודדות הבאה.

יש חיסרון אחד לפסוק האומר: "תפסת מרובה, לא
תפסת". החיסרון הוא, שהאמירה הזו איננה מציינת את פסק
הזמן שבין תפיסת לבין ההיתפסות. אבל אני חייב להגיד,
שהליכוד עושה כמיטב יכולתו כדי לקצר את הזמן החולף בין
ה"תפסת מרובה" לבין ה"תפסת על-ידי המרובה".

אדוני ראש הממשלה, סיפרתם לנו על מבצע "שלוש
הגליל". אמרת לנו 40 קילומטר ולא יותר.

יעקב גיל (המערך):
ר"4 שעות.

שמעון פרס (המערך):

אמרת שלא נרשה שמלחמה זו תתגלגל מעבר ליעד
המצוין. מעולם לא התבקשנו, לא כחברי כנסת ולא כסיעה
הגדולה בתוכה, לתת את ידנו לתוכנית צבאית או מדינית
אחרת. הכול עובר מפה לאוזן, בלא תוכנית, בלא אמירה, בלא
תכנון ובלא בדיקה. במקום האמירה המפורשת שאמרת לנו, לנו
ולא לאויבי ישראל, מצאנו את עצמנו בביירות מול יעדים שלא
נבדקו מראש ומול מצבים שלא נחוו על-ידי הממשלה הזאת.
במקום מבצע מוצלח של הגנה עצמית, שניתן להסבירו ורוב
העולם היה מקבל אותו, אנו עומדים תוהים ובוהים לכל עבר
בין חוס הידיעות הטובות לבין הצמרמורת של הכשתן.

חברי הכנסת, היום אנחנו חייבים לחשוב מעבר לביירות,
ומעבר לביירות אכן קיימת האופציה של ישראל צודקת, יהודית
ודמוקרטית, עם סיכוי אמיתי שלא עוד מלחמה, לא כהכרזה
נוספת, אלא כמציאות חדשה. וקיימת גם האופציה ההפוכה.
אין לנו טענות ל"התחיה" שהצטרפה לקואליציה. אבל
הקואליציה שצירפה את "התחיה" חיוקה בתוכה את הגרעין
הרבציוניסטי הקיצוני, מלא האשליה, גרעין שגם יתר מרכיבי
הקואליציה — אפילו אתה, אדוני שר הפנים, אם לא בכיכר הרי
שבמקום אחר — יצטרכו לתת עליו תשובה אמיתית בפני
בתי-הדין של האומה: הטחו עיניכם מלראות את מצבה
האמיתית של ישראל ואת הסכנות האופפות אותה; ומתוך סגור
עצמי ממשיכים ללכת, חברי הקואליציה האחרים, לא חברי
חרות, לעבר דרך שאתם עצמכם הסברתם את סכנתה מבחינה
היסטורית.

אדוני ראש הממשלה, אתה עמדת בכיכר כשהמלחמה
טרם הסתיימה וכבר עשית את חשבון המנדטים. אני חושב
שאתה טועה גם במנדטים, אבל את המנדט שניתן בידיך סיבכת
פעם נוספת על-ידי צירוף זה.

אדוני היושב-ראש, אנחנו נתנגד להצטרפותה של תנועת
"התחיה" לקואליציה.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת פרס. רשות הדיבור לחברת הכנסת
שרה דורון, ואחריה — לחבר הכנסת יהודה בן-מאיר.

שרה דורון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, צר לי במצעת על הנוגה
הפסול בכנסת, שחבר הממשלה דברי ביקורת ותוקף את ראש
הממשלה. את הממשלה, את הקואליציה — אוהה להשמיע
ביקורת, אך בהחלט הוא איננו אוהב לשמוע אותה. כנראה, לכן
הוא הלך להתכבד בקרב "מערציו". עלי זה לא מקובל. מי
שתוקף, צריך להיות לו גם אומץ הלב לשבת כאן ולשמוע את
התשובה. זו הדרך הפרלמנטרית הגאונית לאדם המתיימר
ורוצה להיות מנהיג של אופוזיציה.

חבורת ל"ה, ישיבה קי"ד

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

קראה:

בראבו.

שרה דורון (הליכוד):

אני מכירה את ידידתי, חברת הכנסת גאולה כהן, ואני גאה
לכנותה ידידתי. רק מניעים אידיאליסטיים ואדיאולוגיים יכלו
להביא אותה ברגע קשה זה לנקיטת הצעד הזה. היא איננה אדם
המחפש את הכבוד, את השררה או את הכיסא. אולם, היא
וחבורה חשבו לנכון ברגע קשה זה, כשכלי התקשורת מצטטים
"מנהיגים" שאת אחוז החסימה לא עברו, היא וחבורה הרגישו
ומצאו לנכון לחזק את ידי הממשלה על-ידי הצטרפותם
לקואליציה.

אהרן הראל (המערך):

אפשר לשאול משהו, חברת הכנסת דורון?

שרה דורון (הליכוד):

אני רוצה לברך את חבר הכנסת יובל נאמן, איש מדע דגול,
משכמו ומעלה, בעל שם בין-לאומי. אם אני מאמינה — ואני
מאמינה — בעתידה של מדינת ישראל, בביטחונה ובשגשוגה,
הם יהיו מישתתפים על צה"ל צבא העם, שגאות כלולו עליה, ועל
קידומו וייתורו בשטח המדע והפיתוח. כל משאבינו, גם אם
זה יהיה על חשבון רמת-החיים שלי ושל שאר אזרחי מדינת
ישראל, אני אהיה שלמה אם הם יישמשו לקידום המדע
והפיתוח. אני נוהגת לומר תמיד, שאין זה מקרה שאחת מקבלי
פרס נובל הוא כה גבוה בקרב היהודים, המונים קצת למעלה
מעשרה מיליון. יש בנו פוטנציאל עצום של מדע, של פיתוח,
של טכנולוגיה. אני חושבת שגם הרווחה הכלכלית של מדינת
ישראל ובניצור ביטחונה יבואו לביטוי על-ידי פיתוח המדע
והטכנולוגיה. ברכתי נתונה לך, הפרופסור נאמן.

שמענו כאן ביטויים ציניים לגבי עתיד השלום במדינת
ישראל. היו גם קטני אמונה שלא האמינו שנשיא מצרים יבוא
לכאן, וגם לא האמינו שהשלום שנחתם יחזיק מעמד. הוא עבר
משברים ובעיות, אבל הוא שריר וקיים ובגבול הדרום שורר
שקט. אני שמחה שההסכם הקואליציוני על צירופה של תנועת
"התחייה" נחתם בכפוף להסכמי קמפ-דייבירד וקווי-היסוד של
הממשלה לא שונה.

אני יודעת שיש כאן קצת חילוקי דעות. אבל, אני חושבת
שהסכמים בין-לאומיים יש לכבד. לדעתי, הקורבן שהקרבנו לא
היה קורבן שווא. הוא עמד במבחן העתים הקשות, ואני
מאמינה שכשם שהממשלה הזאת, ועכשיו הממשלה המחוקקת,
כרתה ברית עם מצרים — יבוא גם היום של כריתת ברית שלום
עם לבנון ועם ירדן.

אני משתוממת קצת על חבר הכנסת פרס. הוא דיבר כאן
בקשר לתנועת "התחייה" על "אהבה חופשית" — איזו מין
אהבה היא? "חבר הכנסת פרס, צירופם של חברי הכנסת לין
ופרץ, איך אתה היית מכנה סוג אהבה כזה? איך מכנים אהבה
כזאת?"

קראה מספלי הליכוד:

אהבה התלריה בדבר.

מדרכי גור (המערך):

אהבת אמן והמערך.

שרה דורון (הליכוד):

אני חושבת שהתשובה ברורה מאוד. יש לאהבה זו שם,
ויש לה גם מחיר. נקודת הכובד והמשקל שלה היא על המלה
"מחיר". זהו סוג אהבה שבה אתה ניסית לחזק את שורות

משה שחל (המערך):

חברת הכנסת שרה דורון, בכל הכבוד, ראש הממשלה
ישיב ולא את, לא את משיבה. את משתתפת בדיון, ראש
הממשלה משיב. אני מעריך אותך מאוד. באמת, כל הכבוד.
אבל את אינך משיבה, את משתתפת בדיון.

רוני מילוא (הליכוד):

חבר הכנסת שחל, האם אתה יכול לומר לחברת הכנסת
דורון מה לומר?

מיכאל חריש (המערך):

אני במקומך, חברת הכנסת דורון, לא הייתי מדבר.

משה שחל (המערך):

אריה נחמקין (המערך):

רוני מילוא (הליכוד):

שרה דורון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש חופש דיבור או אין חופש דיבור?

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת מילוא, לא מיניתי אותך לעזור ליושב-ראש,
ולא לסגן, אל תעזור לי. תן לי לנהל את הישיבה. אני מבקש.

שרה דורון (הליכוד):

לבי לבי לחבר הכנסת פרס. לא קל לתמרן ולנאום נאום
שיריגו — — —

קראה:

שרה דורון (הליכוד):

סליחה, אנחנו לא הפרענו.

אבל חבר הכנסת פרס לא היה במצב קל, ואינני מקנאה בו,
לתמרן בין הטיפות ולהלך בשביל הצד ולא להרגיז אף אחד
בקרב חברי המערך, וזה מפי אדם המדבר על קונפורמיזם.

משה שחל (המערך):

איך זה בליברלים?

שרה דורון (הליכוד):

בליברלים העניינים בסדר גמור.

משה שחל (המערך):

אז, יוצא מן הכלל, חייכי קצת.

קראה:

בליברלים בסדר גמור? כך זה נראה.

שרה דורון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך מעל במה זו את
"התחייה", שנהגה בצורה אחראית וציבורית ושמעה לרחשי
רצון העם, הרוצה ברגעים קשים אלה למדינת ישראל לראות
איחודים וצירופים, לא מלאכותיים, לא צירוף חברים על-ידי
הבטחות של כיסאות בקרנציה הבאה, כי אם מתוך אמונה
בדרכה של הממשלה.

היו"ר מ' סבידור:

סליחה, חברת הכנסת דורון, חבר הכנסת אולמרט, אין
מונים קולות עכשיו — שב בבקשה.

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

המערך, בו בזמן שחיוק שורות הקואליציה על-ידי צירוף
"התחיה" לא בא ממניעים של מחיר.

שר הבריאות א' שוסטק:

חבר הכנסת פרס שכח או ש"תפסת מרובה — לא תפסת".

שרה דורון (הליכוד):

על איזה חשבון דיבר חבר הכנסת פרס? ומה היה החשבון
של קניית ומשיכת חברים למערך, אם לא חשבון מאוד
מוטעה? אבל זה היה חשבון בלי בעל-הבית, ובעל-הבית הוא
העם. אני משוכנעת, אני רואה אנשים, גם אתה יודע זאת, גם
אתה קורא סקרים, מה חושב העם, והעם שמח היום על צירופה
של "התחיה" ועל חיווקה של הממשלה הזאת.

שבח רייס (המערך):

איך יודעים זאת?

שרה דורון (הליכוד):

קרא את הסקרים, פרופסור שבח רייס.

שבח רייס (המערך):

סקרים על "התחיה"? באמת.

אהרן הראל (המערך):

כאשר הסקרים הראו על 12 מנדטים — התפטרותם?
כאשר הסקרים הראו שאין מפלגה ליברלית — התפטרותם?

שבח רייס (המערך):

אגב, גם הסקרים האלה אינם נכונים.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

אנחנו לא מבקשים מהמערך להתפטר — — —

שרה דורון (הליכוד):

סליחה, קודם תלמדו להיות אופטיציה, אחר כך אולי יבוא
פעם יום שתהיו גם בשלטון.

עלי גם לא מקובלת הגישה הלגלגנית כלפי מבצע "שלום
הגליל". את מי אתם מטעים? את אלה שבמשך שנים ישנו
במקלט, בקריית-שמונה ובכל היישובים והקיבוצים בספר?

רענן מעיס (המערך):

את אל תהיי אפוטרופסית שלהם.

שרה דורון (הליכוד):

האם כאשר אתם מבקרים שם, אינכם שומעים מה הם
אומרים? שחררו אותם מסיטוט. הציניות הזאת שלכם, כאשר
אתם מדברים על מבצע "שלום הגליל".

אהרן הראל (המערך):

היש ציניות גדולה יותר מאשר בזמן מלחמה לצרף את
אלה ש — — — את דגל צה"ל?

שרה דורון (הליכוד):

אתם תמיד הלכתם למלחמות, וצה"ל ניצח. אבל הישגים
מדיניים מעולם לא היו. זו פעם ראשונה שאנחנו נלחמים
ואנחנו גם יודעים מהי המטרה, מה אנחנו רוצים להשיג כיעד
מדיני. נפסיק עם הפטא-מורנגה של הפשרה הטריטוריאלית,
חבר הכנסת פרס. ניסינו אותה לאורך שנים, אתם עדיין מחכים
לטלפון. זו פשרה שאיננה מקובלת על הצד השני. אם היתה
מקובלת עליו, זה היה רע. אבל היא אינה מקובלת עליו.

לכן, יש דרך אחת והיא כריתת שלום עם המדינות סביבנו.
וכל זמן שאש"ף יהיה גורם, כל זמן שלא נכחד אותו ולא נוציא
את אחרון אנשי אש"ף מלבנון וממדינות השכנות, כפי שעשה
המלך חוסיין בירדן, לא ישרור שלום בגבולות מדינת ישראל.

לא כפנים ולא כתוף, וגם אנשינו בעולם יהיו חשופים לאותו
טרור.

אני רוצה לברך שוב את החברים מתנועת "התחיה". אני
חושבת שהם עשו מעשה אמין, נכון ונכון. אני חושבת שהעם
כולו חש היום סיפוק מכך שבמקום התקפות, פילוג וביקורת,
יש אחדות ועשייה משותפת. כל טוב. תודה.

הי"ד מ' סבידור:

תודה לחברת הכנסת שרה דורון. רשות הדיבור לחבר
הכנסת יהודה כן-מאיר, ואחריו — לחבר הכנסת תופיק טובי.

יהודה כן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו רוצה לברך על
הצטרפותה של סיעת התחיה לממשלה ולקואליציה. אני שמח
שתנועת התחיה הגיעה למסקנה, שממשלה זו היא ממשלה
טובה לעם ישראל ולארץ-ישראל, היא הממשלה הטובה ביותר
שיכולה לקום היום למדינת ישראל ולקדם את השגת המטרות
הלאומיות של העם הזה מכל הבחינות.

אדוני היושב-ראש, התנועה הדתית הלאומית אינה וקוקה
לאישר ממישהו לדרכה שלה. הדרך אשר אנו הולכים בה מתוך
הכרה עמוקה בצדקתה, בטוב וברע, וגם מחיר שילמנו בעד
הליכה בדרך הזאת ואין אנו מצטערים על כך. אולם בהזדמנות
זו חייב אני להדגיש שתנועתנו, אשר הקימה לפני חמש שנים,
יחד עם הליכוד ואגודת ישראל, את הממשלה הזאת כראשות
של מנחם בגין, ואשר תומכת בה בעקביות, בהתמדה ובנאמנות
מאז ועד היום — היתה בהכרה זו או ונשארה בה עד היום הזה,
גם לאחר הסכם קמפ-דייוויד, גם לאחר תודה השלום וגם לאחר
פינוי סיני. אני שמח שהיום, אומנם באיחור, גם תנועת התחיה
מצטרפת אלינו בהכרה יסודית ומהותית זו.

אדוני היושב-ראש, סיעתנו כולה תצביע היום בלב שלם
בעד צירוף התחיה לממשלה, ואנו מקבלים אותה בזרועות
פתוחות. ברצתי, שיש בו מן החגיגות, אינני בא, כמובן,
לעסוק בחשבונות העבר, אבל אינני פטור מלהזכיר, שרק לפני
ארבעה חודשים התקפת תנועתנו, ותנועתנו במיוחד, התנועה
הדתית הלאומית, גם על-ידי חברים שלנו, על כך שאנו חוטאים
חטא בלייכופר בכך שאיננו מפילים את הממשלה הזאת, בכך
שאנחנו מצטרפים להצבעות איראמון ואיננו גורמים להפלתה.
עמדנו בהתקפות וגם בהשמצות, אמרו לנו שאם לא נפיל את
הממשלה ערב סיום פינוי סיני, יהיה זה טופה של המפד"ל. גם
כך הילכו אימים עלינו. זו ההזדמנות האחרונה — כך אמרו לנו
— להציל את נפשנו, את עוונות הפוליטי.

רענן מעיס (המערך):

זה בכל מקרה.

יהודה כן-מאיר (חזית דתית לאומית):

לא נרתענו ולא נפחדנו לא מהקולות האלה וגם לא
מהקולות שלך. אני שמח שתנועת התחיה, אשר גם חבריה נמנו
עם אותם חוגים, מצטרפת היום לאותה ממשלה שאנו נשארו
נאמנים לה גם אז.

אדוני היושב-ראש, אני מכבד את תנועת התחיה על
שהגיעה להכרה כי חבלי-מית, עם כל החשיבות שבו ועם כל
האכזבה הגדולה שהיה מנת חלקו של כל העם עקב הצורך לעזוב
אותו, אינו מהווה את כל העולם כולו, אינו הנושא הבלעדי של
עם ישראל; והגיעה להכרה, שאנחנו הדגשנו אותה פעם אחר
פעם, שיש למדינת ישראל מאבקים גדולים, אתגרים רבים
בהרכבה תחומים להבטחת ארץ-ישראל, למניעת מדינה
פלשתינאית, להבטחת דמותה היהודית של מדינת ישראל.

חוברת ל"ה. ישיבה קי"ד

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירוף של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה

בתפקיד שר המדע והפיתוח —

לישראל שום שאיפה לספק ולו סטטיסטר אחד משטחה של
לבנון. אנחנו נמצאים שם רק כדי להבטיח את הביטחון ואת
השלום לישראל.

אני רוצה לחזור, אדוני היושב־ראש, על דברי ראש
הממשלה. נכון אמר כי כניסת התחיה — ואנו מברכים על כך
— היא תוספת כוח לנו ותוספת כוח לממשלה, אבל מובן שאין
בזה מהפכה. משום שהממשלה הזאת, מאז התחילה לכהן לפני
חמש שנים, היא נאמנה לארץ־ישראל, למניעת מדינה
פלשתינאית, להתיישבות רחבת מדרים ביהודה ובשומרון.
פעלנו ברוח זו ועשינו את הדברים האלה.

אדוני היושב־ראש, אם תרשה לי, עוד דקה.

רענן נעים (המעריך):
והרס ימית.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):

אני רוצה להעיר רק שתי הערות על דבריו של חבר הכנסת
שמעון פרס. אדוני היושב־ראש, לא הבנתי את דברי חבר
הכנסת שמעון פרס ביחס ללבנון. האם כוונתו של חבר הכנסת
פרס היתה לומר, שאין כל סיכוי שבלבנון תקום ממשלה חזקה
ועצמאית? הרי זה איננו נכון. מה טעם לספר את כל הבעיות
שיש בלבנון. יש בכך משום הסתה. אני רוצה לומר לכנסת,
שמה שקרה בלבנון קרה בגלל אש"ף. עד 1958 היתה לבנון
מדינה שלווה. אחרי 1958 היו אומנם בעיות, אבל היא חזרה
להיות מדינה שלווה. אנחנו יודעים את הבעיות הבין־עדתיות
בלבנון, אבל אין זה נכון לומר שבגלל זה קרה מה שקרה
בלבנון. מה שקרה בלבנון קרה בגלל אש"ף. לא מלחמת
אזרחים היתה בלבנון, אלא מלחמת כיבוש של אש"ף, ולאחר
מכן, בסיוע סורי — מלחמה נגד העם הלבנוני.

אם נוכל להשיג את מטרתנו ונוכל להביא, קודם כול,
להוצאתם של אותם טרוריסטים הנמצאים בבירות שבלבנון
ולהוצאת כל הכוחות הזרים מלבנון — ודאי שייורר סיכוי
שאין לוותר עליו, ודאי שייורר סיכוי שתקום בלבנון ממשלה
לבנונית עצמאית, חזקה ומרכזית, שתוכל להבטיח לבנון
שלווה וגבול שלום בין לבנון לישראל.

אדוני היושב־ראש, משפט אחרון. כל הדיבור של חבר
הכנסת פרס לגבי האוטונומיה לא היה ולא נברא. הממשלה
הזאת נשארה נאמנה לתוכנית האוטונומיה. ראש הממשלה,
במכתבו ל"התחיה", הזכיר את הדבר הזה. הממשלה הזאת
נשארה נאמנה לתוכנית האוטונומיה והיא תפעל לקידום
המשימות לאוטונומיה. זאת המחויבות שלנו, של מצרים
ושל ארצות־הברית. אנו נאמנים להתחייבויותינו ונדאג לכך
שגם אחרים יישארו נאמנים להן. לכן, על מה יצא קצפו של
חבר הכנסת פרס? האם יש פה איזה ריתור על האוטונומיה?
חלילה. הממשלה הזאת תישאר נאמנה להסכמי קמפ־דייוויד
ולתוכנית האוטונומיה. אנחנו אומרים, שהסכמי קמפ־דייוויד
הם התוכנית הטובה ביותר שיש למדינת ישראל ולמדינות
השלוש.

אדוני היושב־ראש, בסיום דברי אני רוצה לברך את חבר
הכנסת, הפרופסור נאמן, על הצטרפותו לממשלה. היום אמר לי
חבר הכנסת מלמד, ואני מקווה שזה נכון, שאחה, חבר הכנסת
נאמן, מצאצאי של הגאון מוילנה. נו, אם כך, הממשלה ודאי
מקבלת חיזוק. אם מיהו מצאצאי הגאון מוילנה מצטרף
אלה, זה ודאי חיזוק גדול. אני מברך אותך על הצטרפותך
היום, לאחר שהכנסת תאשר זאת, כשר לממשלת ישראל.

משום אתגרים אלה אנו תומכים — תמכנו ותומכים בעקביות
— בממשלה הזאת.

אדוני היושב־ראש, לא מלחמת לבנון היא זו שיצרה
מציאות שיש בה אתגרים חדשים לעם ישראל, ולא זו הסיבה
שצריך להצטרף לממשלה הזאת. גם לפני מלחמת לבנון וגם
לאחר שמלחמה זאת תסתיים, בעזרת ה', בניצחוננו ובהשגת
מטרותינו הצודקות בדבר הבטחת ביטחון ושלוש לישראל —
גם אז וגם מחר תישארנה אותן בעיות. יישארו כל אותם
אתגרים שהממשלה בישראל צריכה להתמודד אהם. ולא הכול
מתמקד בנושא אחד. יהיה חשוב ככל שיהיה; לעולם לא.
המשימות האלה של הבטחת ביטחון ישראל, של בניין
ארץ־ישראל, של התיישבות רחבה ביהודה ובשומרון, בעזה
ובגולן, של בניית חברה יהודית צודקת בארץ הזאת, של חינוך
יהודי מסורתי־ציוני לנותר שלנו — כל אלה הם אתגרים שהיו
בשנים האחרונות, שהיו בשנים הקודמות. אין זה נכון שהם לא
היו קיימים בחודש מרס: הם לא נוצרו היום. כל אלה הם חלק
מהמשימות שהממשלה הזאת נאמנה להן. מטפלת בהן ועוסקת
בהן, ומשום כך היינו ונשארו מתומכיה העקביים והנאמנים.
שוב, אני שמח שהיום גם אלה שלא ראו את הדברים כך בעבר
הגיעו להכרה זו ומצטרפים אליה.

אדוני היושב־ראש, עוד משפט אחד אני חייב לומר כאיש
המפד"ל. לפני הבחירות הקודמות היו חברים במפד"ל שלא
תמכו בתנועה, עזבו אותה — הם נמצאים אפילו פה בכנסת —
ואמרו שעל אף השותפות הגדולה בתנועה הדתית הלאומית,
כפרוגרמה שלנו לגבי בניין מדינת ישראל כמדינה יהודית, על
אף כל המשותף בכל הנושאים, אין הם יכולים לתמוך במפד"ל.
מדוע? משום שאנחנו חטאנו חטא כבד נגד ארץ־ישראל, חטא
בל יסולח, ועל אף כל הדברים המשותפים לא היה אפשר ללכת
עם תנועה אשר היתה מוכנה להיות שותפה לאותו מעשה. לא
קיבלנו או את הדעה שזה חטא כבד נגד ארץ־ישראל. אדרבא,
ראינו בזה מעשה גדול, שיחזק את יכולתנו לשמור על
ארץ־ישראל. האמנו בזה אז ואנו מאמינים בזה היום. אבל, אני
שמח שדווקא אותם אנשים שאמרו את זה אז מצטרפים היום
לממשלה הזאת, שביצעה את הנסיגה הכואבת, אבל המחויבות
את הנסיגה מסתירה, וגם הם הגיעו, כנראה, למסקנה שאפשר
להיות שותפים לממשלה הזאת בגלל האתגרים שיש לה ככל
התחומים.

אומר דבר נוסף, אדוני היושב־ראש. אני גם מאמין שבסתר
לבם — אני מכיר ומערך את עמדתם ומוקיר אותם, אך אינני
מצפה מחברי תנועת התחיה שאמרו זאת מעל הכמה —
שלהם או של חבריהם ושל תומכיהם, יש אולי מחשבה אחרת
על השלום. אולי.

גאולה כהן (התחיה):
אולי.

יהודה בן־מאיר (חזית דתית לאומית):
אולי, יותר מזה אי־אפשר לצפות.

עברנו עכשיו מלחמה קשה, מלחמה של אין ברירה,
מלחמת מגן במלחמת מוכן במלחמה. שיצאנו אליה כדי להבטיח את
ביטחון הגליל ואת ביטחונה של ישראל כולה. במלחמה הזאת
ראינו שוב, שיש מחיר כבד למלחמה ויש ערך גדול לשלום.
השלום עם מצרים, שהיינו שותפים לו, שהממשלה הזאת
הביאה אותו, איננו פיסת נייר. אלה שאמרו שהיא פיסת נייר לא
צדקו. בינתיים בכל אופן, השלום הוכיח את עצמו, ואנחנו
מאמינים שהוא יוכיח את עצמו. הממשלה הזאת תמשיך
במדיניות השלום, ואני שמח שגם התחיה מצטרפת לממשלה,
שמדיניותה כעניין לבנון ברורה, ממשלה האומרת שאין

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

אותה מהר ככל האפשר, כדי שהקורבנות והאסונות לא יהיו גדולים יותר.

העמדתם למטרה את חיסולו של אש"ף, חיסול קיומו הלאומי של העם הערבי-הפלשתינאי. פניכם מועדות לביירות כשהמטרה את חיסול סופי של זכויות העם הערבי-הפלשתינאי בגדה וברצועה. העמדתם למטרה לכפות סדר חדש בלבנון כדי להקים ממשלת בוכות ולהפוך את לבנון לקולוניה ישראלית-אמריקנית. העמדתם למטרה את הוצאת סוריה מלבנון, את הפיכת המשטר האנטי-אמריקני לסטי כסוריה ואת גרידתה אל רשת העכביש האמריקני. מה עוללתם? נכשלתם בכול. כאש וברם, בהרס ובחורבן ניסתה הממשלה לבצע ולהשיג את המטרות האלה.

איימתם, כי נכשלתם, ואתם עוד מאיימים להמשיך ולהחרף את המלחמה, להרחיבה ולפרוץ לביירות. כיום ברור כאור השמש, שנכשלתם ותיכשלו עוד יותר. גם אם יאחו בכס הטידוף ותיכנסו לביירות, לא תצליחו, ותצטרכו לחזור בכוח פנים. אבל דבר אחד גרמה התוקפנות של ממשלת בגין — העולם כולו מרגיש היום יותר מאי-יפנס, שחיבים לפתור את הבעיה הפלשתינאית ולהבטיח לפלשתינאים מולדת, מדינה עצמאית וריבונית בצדה של ישראל, לא ברשת-עמון כהזיית השר שרון, אלא במולדתם של הפלשתינאים, בגדה וברצועה-עזה, כדי שהמזרח התיכון ישקוט ויבוא שלום על כל עמי האזור.

ממשלת בגין-שרון רוחה בעקשנות ובתוקף, בסילופים, בדמוגוגיה וגם במלחמה, את היד הפלשתינאית המושטת לשלום ולדו-קיום. האמת היא, שממשלת בגין-שרון יצאה למלחמה בלבנון כדי לחבל בתהליך ההולך וגובר של הסיוע הבין-לאומי והמודרניזציה להביא לשלום צודק המבוסס על הדדיות בזכויות שני העמים בשתי מדינות.

הנאה מיוחדת יש, כנראה, לשליטי ישראל לנסות להציג את הצד הפלשתינאי, בניגוד לאמת, כמי שרוצה להרוס ולהשמיד את ישראל, וזאת כאשר במשך כל השנים שעברו עשו שליטי ישראל, ועדיין עושים הם הכול, כדי לנשל וכדי לרמוס את זכויותיו של העם הערבי-הפלשתינאי ולמונע ממנו לממש את זכויותיו להגדרה עצמית, כמו זכותו של עם ישראל, ולמנוע את השלום.

וכאשר, בניגוד לתעמולה הרעשנית הישראלית, מופיע שוב ראש אש"ף יאסר ערפאת ומדבר בזכות פתרון שלום המבוסס על קיום שתי מדינות זו בצד זו, ותותם על הצהרה, כפי שעשה בפגישתו עם משלחת חברי הקונגרס האמריקני, שבה הוא מצהיר שהוא קיבל בעבר ומקבל גם עתה את החלטות האו"ם בעניין הפלשתינאי — איזו מהומה ואיזה מאמץ מושקעים על-ידי שופרות התעמולה הרשמיים, תוך כדי גיוסו של ראש המערך חבר הכנסת שמעון פרס, כדי להוכיח לשוא, שאש"ף רוצה רק לחסל את מדינת ישראל, כדי להעלים את העובדה שאש"ף מוכן זה וזמן רב, ולא רק מעכשיו, להכרה הדדית בזכויות שני העמים על בסיס שתי מדינות.

אש"ף תמך כל הזמן, ולא רק בעקבות מלחמת לבנון האחרונה, בהחלטות האו"ם שנתקבלו, שאחרונה שבהם, 28 בינואר 1982, קראה לשלום ציבי, צודק ומקיף במזרח התיכון המבוסס על נסיגת ישראל לקווי 1967 והקמת מדינה פלשתינאית. זאת אומרת, שתי מדינות זו בצד זו. אש"ף הכריז על תמיכתו, לפני שנים, בהודעה הסובייטית-האמריקנית מאוקטובר 1977, שאף הזכירה את החלטות מועצת הביטחון של אש"ף הכריז על תמיכתו בתוכנית ברז'יניי, שהתבססה על נסיגת ישראל לקווי 1967 והקמת מדינה פלשתינאית בצדה של

פרופסור נאמן, על אף חילוקי הדעות. ידוע כאיש מדע דגול ואיש נעים הליכות. אין לי כל ספק שתרומוהו תהיה חרומה גדולה לממשלת ישראל ולעם ישראל.

לסיום, אדוני היושב-ראש, אם יורשה לי, אצטט את הד"ר בורג שריכר על גימטריה. הוא אמר, שהממשלה הזאת עמדה קודם על 61 חברים. 61 — ראשי תיבות ס"א שבגימטריה הם ראשי תיבות של סיטרא אחרת. היום הממשלה נשענת על 64 מנדטים, ראשי תיבות ס"ד — סיעתא דשמיא. אני מאחל סיעתא דשמיא לממשלה, שתצליח לקדם את המטרות של עם ישראל, של ארץ-ישראל ושל מדינת ישראל.

הי"ד מ' סבירור:

תודה לחבר הכנסת סגן השר בן-מאיר. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחריו — לחבר הכנסת מיכאל דקל.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם ממשלת בגין-שרון חושבת, שעל-ידי הצטרפותם של שלושת חברי הכנסת מסיעת "התחיה" לקואליציה ועל-ידי תמיכתם בעמדותיה התוקפניות ההרפתקניות, הקיצוניות והלאומניות ביותר של הממשלה, היא תקבל תיוק ובכך תצא מהמשבר שהיא שרויה בו, היא טועה ומטעה.

סקרים שפורסמו בעיתונות מראים, שלכאורה גוברת התמיכה הציבורית בממשלת בגין-שרון בעקבות המלחמה התוקפנית בלבנון. אבל אני יכול לומר ככל הביטחון, שההקצנה והשקיעה עמוק יותר בכך התוקפנות וההרפתקנות של המלחמה בלבנון, שצירוף "התחיה" בא לחזק אותן, רק יעמיקו את המשבר ההולך ומחריף עם כל יום נוסף שבו מעמיקה פשיטת ההגל ומתגלית תסרת-חקירה היכולת להתיר את הפלוטר שהזכיר חבר הכנסת רבין, פלוטר לא רק של מערב-ביירות אלא של המלחמה כולה, שתהיה בומרנג שיכה בממשלת בגין-שרון.

המלחמה, שקראתם לה "מבצע" שקבעתם לסיומו 72 שעות, נכנסת כבר לשבוע השמיני, ובעוד כמה ימים תיכנס לתורש השלישי, בלא כל תקווה לסיומה. כשכל יום חדש מביא עמו הוכחה נוספת שכבר הפסדתם אותה, לפחות פוליטית, אבל יש רבים החושבים שהפסדתם אותה גם צבאית, עם כל ענן הניצחון שאתם מנסים להפיח בעיני העם. אפילו הכרעה צבאית כמו במלחמת יוני 1967 לא יכולתם להשיג, על אף העוצמה הענקית והמודרנית שהפעלתם נגד קומץ של לוחמי חופש. המלחמה הפכה להיות מלחמת התשה, על אף כל ההכרזות שלא תהשו זאת. אבל זוהי המציאות היומיומית בחזית ובעורף הלבנוני. כל יום חדש מביא עמו הוכחה נוספת, ששום מטרה מהמטרות שהממשלה העמידה, יחד עם השליטים האמריקנים אשר נתנו את האור הירוק ואת הגיבוי — לא הושגה. כל יום נוסף מביא עמו הוכחה נוספת לא-צדקת המלחמה מצדה של ישראל ושכל הקורבנות שהיו ושנופלים כל יום, נופלים לשווא. פרישתו של אלוף-משנה אלי גבע עם המלחמה האמירתו שאין לו אומץ לב להסתכל על הורים שכולים ולומר להם, אני מצטט: "בנכם נפל במבצע שלרעתי אפשר היה לוותר עליו" — הן הוכחה חדשה לכך שריבים רבים כיום בישראל וראים את התהום שאתם הבאתם אליה את ישראל ואת עמה כפתיחת המלחמה הכלחיצורקת הזו. שום מלים יפות של ראש הממשלה לא יחפו על אופיה התוקפני, הבלתי-צודק והנפשע לגבי שני העמים.

האם ראתם חוקפן בעולם אשר לא הצדיק את מלחמתו? אבל עם ישראל כיום ילמד וידע שזו מלחמה שצריך להפסיק

חוברת ל"ה, ישיבה קי"ד

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

הי"ר מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי, נתתי חופש דיבור פי
שניים, רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל דקל, ואחריו —
לחבר הכנסת נפתלי פדר.

מיכאל דקל (הליכוד):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, ברצון וכנפס חפצד הנני
מברך על צירופה של תנועת התחיה על שלושת חבריה
לקואליציה הממשלתית. מובן שהנני מברך את חבר הכנסת
יובל נאמן על התמנותו לשר לענייני מדע וטכנולוגיה. בטוחני
שהשילוב של להט העשייה, הנאמנות לדרך, האמונה העמוקה
והקשת הרחבה של מידע ודעת, יישאו פרי רב לטובת המדינה.
הנני מאחל לו עבורה קשה משולבת בהצלחה רבה.

חברי הכנסת, שמענו התבטאויות של חברי כנסת
מסוימים, ובעיקר מאמרים באמצעי התקשורת — אותם
אמצעי התקשורת היוצעים הכול, יורעים גם להצביע מה דעת
העם, מה דעת הרוב ומה דעת הקהל — שצירופה של התחיה
לממשלה יגרום חיזוק האגף הקיצוני בממשלה.

אגף קיצוני — קיצוניות של מה? שלמות ארץ ישראל היא
קיצונית? הבטחת קיומו של עם ישראל, אם זאת קיצונית, הרי
אנחנו גאים כולנו, לא רק אנשי התחיה, בקיצוניות הזאת.
הקיצונית הצרופה, האמיתית, הבסיסית, השורשית, של התחלת
שנות המאה, כלי העיוותים שחלו במשך הזמן, אם זאת היא
קיצונית, הרי אנחנו שמחים וגאים להיות בין קיצוניים אלה.
אם זאת היא קיצונית, הרי שבכנסת הזאת נושאים רבים וטובים
בתנועת הליכוד ובתנועות לאומיות אחרות את נור הקיצוניות.
וכפי שאמרתי, בנאוה רבה.

נאמר גם, שצירופה של התחיה יגביר את הלחץ של גיבוש
חוכניות התיישבות מרחיקות-לכת ביהודה ובשומרון, בעזה
ובגולן.

שבח וייס (המערך):

— — —

הי"ר מ' סבידור:

וייס רואה הכול שווארץ.

שבח וייס (המערך):

— — — סופרים אינם שוקלים.

מיכאל דקל (הליכוד):

אם אנחנו מדברים על ספירה, הרי הספירה נעשתה.
הספירה גם נכונה, ואיש אינו מערער עליה. ואם אנחנו מדברים
על משקל, אזי אני אינני שוקל, אבל בציונות יש גם משקל.

שבח וייס (המערך):

אחא מתכוון לעליות השנייה והשלישית?

מיכאל דקל (הליכוד):

כן, אני מתכוון לאלה.

שבח וייס (המערך):

הם בוני הארץ, כדאי לציינן זאת. בזכותם יש כנסת ויש
מדינה.

מיכאל דקל (הליכוד):

ידידי חבר הכנסת שבח וייס, יכול להיות שהדגשים שלי
לא היו נכונים. כאשר אני מדבר על ציונות שורשית אמיתית,
אני מתכוון לבוני הארץ בעליות הראשונה, והשנייה
והשלישית, והם האמינו בציונות לא פחות מאנחנו, ונדמה לי
שברצף של זמן — — —

ישראל, עם ערביות בין-לאומיות לדור-קיום של שתי המדינות
זו בצד זו.

אש"ף לא היה יכול, ובצדק, לקבל רק את ההחלטה 242
לכדה. שאין בה אזור של זכויותיו של העם הערבי הפלשטינאי
לעצמאות ולמדינה בצדה של ישראל. הוא מקבל אותה כיום
כחלק מהחלטות האו"ם, וזו משמעות ההצהרה שיאסר ערפאת
חתם עליה בפני חברי הקונגרס האמריקני.

נציג אש"ף, בהתייחסו לתעמולה ולניסיון לקעקע את
ההצהרה החדשה הזאת, הצהיר במפורש, שיאסר ערפאת חתם
על מסמך, שלפיו אם ממשלת ישראל תכיר בזכות העם
הפלשטינאי למדינה משלו, המדינה הפלשטינאית תכיר
בישראל, ושתי המדינות תתקיימנה זו בצד זו. זה מה שהוא
הכריז שוב היום. שום תעמולת כזב לא תעלים את האמת הזאת.
שבמשך שנים אתם רוצים להעלים אותה.

חברי הכנסת, אחרי מבצע "שלום הגליל", אחרי המלחמה
הגדולה הזאת, העולם ניצב כיום בפני הצורך והחובה לפתור
את הבעיה הפלשטינאית פתרון צודק, על בסיס דרישות, על
בסיס הכרה הדדית. אתם אומרים לפלשטינאים ללכת. ללכת
לאן? לכל הרוחות, אתם אומרים. אבל העולם שואל אתכם,
ללכת לאן? והם הפלשטינאים, עונים, והעולם כולו מקבל את
תשובתם: אנחנו לא נלך לכל הרוחות, רק למולדת נחזור,
למדינה שתקום בגדה וברצועה בצדה של ישראל.

זה מה שמלחמת לבנון הביאה היום להכרת העולם כולו,
שאין לפלשטינאים לאן ללכת אלא למולדת שלהם, ואתם,
הממשלה, עומדים ונתבעים עליידי העולם כולו, גם עליידי
אנשים שהם הידירים המושבעים של ישראל, חלק מבשרה.

אני קורא את המסמך האחרון של פיליפ קלוצניק, שהיה
שר בממשלת קטר והוא נושא כבוד של "בני-ברית"
הבין-לאומי ונשיא כבוד של הקונגרס היהודי העולמי. הוא
יודע שהתביעה לשלום במזרח התיכון מופנית אך ורק
לממשלת ישראל ואומר: "שאלת המפתח היום איננה האם
הפלשטינאים ראוים לזכויות שלהם, אלא כיצד להגשים אותן
תוך כדי הבטחת ביטחונה של ישראל ויציבות מרבית במזרח
התיכון". ועוד הוא אומר: "זהו הדגם המכריע שבו צריכה לבוא
הצעת שלום מהעם היהודי אל העם הפלשטינאי. דבר זה יכול
להיעשות בצורת מדינה פלשטינאית עצמאית המקבלת את
החובות החלות עליה לפי הסכם שלום".

זה מה שאש"ף תובע, זה מה שהעולם הערבי תובע, זה מה
שהעולם כולו תובע מממשלת ישראל, ומה אתם עונים עליידי
צירוף "התחיה", צירוף אותו כוח שיוזן את המדיניות
ההרפתקנית, את מדיניות הסיפוח, מדיניות ההתנחלויות,
מדיניות שלילת זכותו של העם הערבי-פלשטינאי, מדיניות
של חיים על החרב?

אני משוכנע שכאשר תעמיקו במדיניות הזאת, תביאו לא
רק לקורבנות ולשפיכות דמים, אלא לכך שעם ישראל יתפכח
ויתעורר מהשיכרון הזה ויגיע למסקנה, שממשלה זו בדמותה
חייבת ללכת, שבגין ושרון, מחוללי המלחמות ושפיכות
הדמים, המנסים להרוס את העם הערבי-פלשטינאי, רק יהרסו
את עתידו של השלום.

לכן, אין כיום תביעה אחרת אלא שתסיק ממשלת ישראל
את המסקנות, תפסיק את המלחמה בלבנון, שייסוגו צבאות
ישראל מאחורי קווי הגבול הישראלי, ותקבל ממשלת ישראל
את היר המוסטת של הפלשטינאים, של אש"ף, לשלום של
כבוד, לשלום לשני העמים בשתי המדינות.

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

שבת ויס (המערך):

היור"ר מ' סבירור:

האינטרמצו נגמר.

מיכאל דקל (הליכוד):

חברי הכנסת, תוכניות ההתיישבות ביהודה ובשומרון, אשר גובשו בשנה האחרונה, התוכנית של אכלוס יהודה ושומרון ב־75,000 תושבים נוספים בשנים הקרובות. אינן פרי המשאומתן עם התחיה, אבל התחיה תומכת וסומכת ידה על תוכנית זאת. זו התוכנית של הממשלה הזאת. כלי התכנון והביצוע הוקמו עליידי הממשלה, וההגשמה תלויה בממשלה זו. מובן שאנו שמחים שעם הצטרפותה של התחיה לתוכנית אלה קיבלו ויקבלו תמיכה ציבורית נוספת, תמיכה שהתמסדה במסגרת הממשלה והקואליציה. אומנם כן, אלה תוכניות גדולות, חשובות וחשובות את כל מרכיבי החיים ביהודה ובשומרון. ואכן אני מקווה שנגשים אותן במהרה. אבל הייתי רוצה שנגשים אותן ביחד, לא רק תנועת הליכוד ותנועת 'המפד"ל' ותנועת התחיה אלא גם תנועת העבודה.

מנדיב גור (המערך):

גם אגודת ישראל.

מיכאל דקל (הליכוד):

גם אגודת ישראל, גם תנועת העבודה.

יגאל כהן־אורגד (הליכוד):

האם עמנואל היתה מוקמת בלי יוזמה של אגודת ישראל?

קריאה:

היה סרט כזה.

יגאל כהן־אורגד (הליכוד):

אני מציע לך במקום לראות סרטים כאלה, לצאת ליהודה ולשומרון וראה מה נעשה שם.

היור"ר מ' סבירור:

על חשבון מי דיאלוג הזה?

מיכאל דקל (הליכוד):

לא על חשבון, אדוני היושב־ראש.

היור"ר מ' סבירור:

קודם כול על חשבון כבוד הכנסת.

מיכאל דקל (הליכוד):

אני פונה לחברי המערך, אני פונה יותר לחברי מפלגת העבודה, מפא"י ההיסטורית — ככל השמות — למה לא נלך שכם אחד? מה קרה למפלגה הגדולה, מפלגת העבודה, בשנים האחרונות? אביא השוואה קטנה. כאשר היתה תוכנית החלוקה, ההסתדרות הציונית, הסוכנות היהודית ובן־גוריון קיבלו את תוכנית החלוקה. אני בטוח שלא שמחו על כך. אבל תוכנית החלוקה נהפכה למנוול של צד אחד, תוכנית החלוקה של ישראל, או של היהודים. זה היה מנוול של צד אחד. והדיאלוג היה של אש וקרבות והרוגים. אז שינה בן־גוריון את תפיסתו, או את התנהגותו, ובמקום תוכנית חלוקה — אימץ את תוכנית ארץ־ישראל; תוכנית ארץ־ישראל שלא לפי גבולות 1967. כולכם יודעים את ההגדרה של בכייה לדורות. זאת היתה צריכה להיות תוכנית הרבה יותר מרחיקה־לכת מאשר 1967.

היתה תוכנית־אלון, ותוכנית־אלון איננה דיאלוג עם ערבים, תוכנית־אלון היא מנוול ביינו לבין עצמנו. אם הערבים אינם מקבלים אותה, אם אין מי שיקבל אותה ואין מי שיוזן עליה, למה אנחנו צריכים להיות שונים ב־1976 או

ב־1975 מ־1948? אם אין דיאלוג, יש רק אפשרות אחת: להגשים את הציונות האמיתית. למה הזכרתי את העלייה השנייה? — מפני רציני להבליט את הנקודה הזאת. האם משהו מחבר מפלגת העבודה אינו איש ארץ־ישראל? אבל בפרגמטיות היומיומית אנשים לפעמים שוכחים את עצמם. אם כולנו אנשי ארץ־ישראל, ואנחנו אומרים, אפילו לפי תפיסתכם, שאין עם מי לנהל משאומתן ולנהל דיאלוג, בואו נעשה כפי שעשה בן־גוריון ז"ל, אם כך, הבה נילחם על כל ארץ־ישראל. למה לא נלך שכם כשכם, אלה שהם אנשי הציונות, שאינם מתכחשים לציונות, שמגשימים את הציונות כמו ידיהם יום יום? למה לא לעשות רביזיה בנושא יהודה, שומרון ועזה? למה צריכים להיות כה צמודים לתפיסות שיתכן שהיו תפיסות נכונות. אבל בעיתורי זה, בזמנים המודרניים והמשתנים האלה, האם הן עדיין תופסות? אני מציע לחברי מפלגת העבודה לשקול שוב את העניין הזה.

אני בטוח שאנחנו נגשים את התוכניות שלנו ביהודה ובשומרון. זו ממשלה, שקיימה כל מה שהבטיחה, אף שבאחרון קטן תמיד — — —

שלמה הלל (המערך):

היא הבטיחה לסגת מסיני — היא נסוגה מסיני.

מרים גלזר־העסה (הליכוד):

היא הבטיחה שלום — — —

מיכאל דקל (הליכוד):

היא הבטיחה את השלום וקיימה, אף שלא כל כך רצחה לסגת מסיני.

חבר הכנסת הלל, איש לא שש לזה. אבל זוהי ממשלה שהיה לה העז להחליט ולבצע גם דברים קשים ולא טובים, אפילו בניגוד לתחושה היומיומית שלה. כמה נבחנת ממשלה חזקה? האם בהחלטות סתמיות שאינן מחייבות שום דבר? — בהחלטות הקשות. יכול להיות ויכוח ציבורי, ויכוח ציוני, האם צריך היה לעזוב את סיני או לא צריך היה לעזוב את סיני, לא על בסיס של ציונות אלא על בסיס של ביטחון. אבל זו ממשלה שהחליטה וקיימה. זו גם ממשלה שאמרה שלא יהיו קטיושות בקריית־שמונה, ואנחנו קצת לעגנו, אתם לעגתם, אך הנה אין קטיושות בקריית־שמונה. וכאשר ראש הממשלה אמר, אומנם במערכת הבחירות, שיאנוש ורפול טיפלו בטילים, אז יכול להיות שלא־דווקא יאנוש ורפול טיפלו בטילים, אלא טיפלו בטילים ורפול והאלוף רוד עבר.

שלמה הלל (המערך):

אולי תזכיר איך הגיעו הטילים לשם? הממשלה הביאה, הממשלה לקחה — — —

מיכאל דקל (הליכוד):

על בסיס הפלוטר של 1976.

שר המשפטים מ' נסים:

זה לגמרי לא נכון. התוכניות היו חודש לפני כן.

שלמה הלל (המערך):

אתה מומחה לתוכניות שלהם. נתתם את העילה.

שר המשפטים מ' נסים:

התוכניות היו חודש לפני הפלת שני המסוקים.

שלמה הלל (המערך):

אתם עוברים להם כמעשה האווילי של הפלת המסוקים. עכשיו, ברוח השם, הוזתם את הטילים.

חוכרת ל"ה, ישיבה קי"ד

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה

בתפקיד שר המדע והפיתוח —

יביא שלום לעמי האזור ורווחה לכל אזרחיה. תודה רבה, אדוני
היושבי ראש.

הי"ר מ' סבידור:

תודה רבה לחבר הכנסת סגן השר מיכאל דקל. רשות

הדיבור לחבר הכנסת נפתלי פדר, ואחריו — לחברת הכנסת
גאולה כהן.

נפתלי פדר (המערך):

אדוני היושבי ראש, חברי הכנסת, רק שלושה חודשים
חלפו מאז הסיתו ראשי מפלגת התחיה את הדתיים הלהוטים
ואת הנערים הדומעים להיאבק בצה"ל מעל לגנותיה של ימית
בפתח-תרפיה. אותם פוליטיקאים, שחרתו על דגלה של
מפלגתם "לזכור ולא לשכוח לעולם את עוונם של מחריבי ימית
— מנחם בגין ואריאל שרון", מצטרפים לממשלה בראשותם
של אלה שהואשמו על-ידם בבגידה.

דעתם של ראשי התחיה על כמה מהאישים המרכזיים
בממשלה מעניינת מאוד. ב-7 במאי 1982 כתב ב"מעריב" חבר
הכנסת יובל נאמן: "אני מכיר את אריק שרון כשלושים שנה.
אך רק עתה התחלתי להתייחס ביתר רצינות לדיבורים של סגן
ראש הממשלה מר ארליך על היות שרון מסוגל לצאת עם
טנקים ולהשתלט על הכנסת. ההתמקדות בכיצוע משימת
השעה השכיחה אצלו כל שיקול אחר. מה עוד צריך כדי לחסל
דמוקרטיה פרט לעצירת כל חברי הכנסת המפריעים לך?".

הי"ר מ' סבידור:

אתה חושב שאני אתן לו?

נפתלי פדר (המערך):

אני מקווה שלא.

שלמה הלל (המערך):

משמר הכנסת יעמוד מול זה...

נפתלי פדר (המערך):

לממשלה כזו, עם שר ביטחון כזה, מבקש פרופסור נאמן
להצטרף, בעקבות מלחמה שהיא כרגע משימת השעה של אותו
איש שעליו הוא אמר, שההתמקדות בכיצוע משימת השעה
משכיחה אצלו שיקולים דמוקרטיים, האם חדל פרופסור נאמן,
בעקבות מלחמת "שלום הגליל", להיות חרד לשלום
הדמוקרטיה? האם שיתנה תנועת התחיה את עקרונותיה —

אהרן הראל (המערך):

אל תדאג, יקרה לו מה שקרה לפרופסור דיין.

נפתלי פדר (המערך):

— או שהיא מתכוונת לוותר עליהם עם הצטרפותה
לממשלה? אם לשפוט על-פי דבריו של פרופסור נאמן מ-8
ביוני ב"מעריב", הרי "כניסה לממשלה באה בחשבון רק אם
מדובר באפשרות קידום העניין עצמו", ומהו העניין שעליו
מדבר חבר הכנסת נאמן? "כניסה להילוך מהיר מאוד
בהתיישבות ביהודה, בשומרון ובעזה", שחבאי, לדבריו,
לידעית הבמיה הפלשתינאית". מבחינה מדינית מציע חבר
הכנסת נאמן במאמרו להחיל את ריבונותנו בהדרגה באזורים
אלה, "כך שכל נושא האוטונומיה יאבד מעוקצו".

ברור אפוא, שהתחיה אינה מתכוונת לוותר על עקרונות.
ומי שתאליץ לשנות או להקצין עמדות כתוצאה מהצטרפות
התחיה, תהיה ממשלת ישראל. צירוף אדם שצופה את דעיכת
הבעיה הפלשתינאית מסכן את הסיכוי לחיות אי-פעם בשלום
במדינת ישראל.

כוונותיהם של ראשי התחיה לפעול מבפנים לביטול
הסכמי קמפ-דייוויד ולשיבוש השיחות על האוטונומיה

דניאל רחוליו (המערך):

שלא תגיד שקיבלנו אינפורמציה כוזבת בוועדת החק
והביטחון.

הי"ר מ' סבידור:

אל תשגרו פה טילים ואל תעלו לי על הליקופטרים
ומסוקים. תנו לו לדבר.

מרדכי גור (המערך):

מדובר פה לא בעלייה הראשונה, לא בעלייה השנייה ולא
בעלייה השלישית, ושר המשפטים משכתב את ההיסטוריה.

מיכאל דקל (הליכוד):

חברי הכנסת, כפי שכבר אמרתי, זו ממשלה שמקיימת את
הבטחותיה, והיא תקיים את ההבטחות שהבטיחה לציבור
הרחב כקשר לנושא של יהודה ושומרון וההתיישבות הרחבה.
זו גם ממשלה של יוזמה יוצרת ותעוזה מדינית, מתוך שיקול
דעת של היתרונות המדיניים שהרכב יביא למדינת ישראל ולעם
ישראל בעתיד הקרוב והרחוק גם יחד, כל זה בניגוד לפטלים
הפולמוסי, להתנגדויות המפלגתיות לערכים הלאומיים
ולניסיון להיכנות פוליטי ואלקטורלי מביקורת על מעשי
ראש הממשלה. והדברים ידועים.

אהרן הראל (המערך):

הבעיה היא, שאת עיקר הביקורת שמעתם מהתחיה,
ועכשיו אתם מצרפים אותה לממשלה.

מיכאל דקל (הליכוד):

אנחנו מוכנים לצרף גם את חברי המערך לממשלת ישראל
על בסיס התוכנית של הממשלה הזאת.

אדוני היושבי ראש, התיישבות יהודית מסיבית ביהודה
ובשומרון מקרבת את השלום — — —

שלמה הלל (המערך):

יש לכם תיאבון גדול.

מיכאל דקל (הליכוד):

מפני שאני מאמין בחברי המערך, התיישבות יהודית
מסיבית ביהודה ובשומרון מקרבת את השלום ואת הדו-קיום
עם ערביי ארץ-ישראל. התיישבות רחבת-ידיים מוכיחה לערביי
ארץ-ישראל, שעם ישראל עומד על זכותו לשכון
בארץ-ישראל. הדגשה זו, ולא רעיונות עקרים של פשרה
טריטוריאלית, ישכנעו את תושבי יהודה ושומרון, שהגורל כרוך
אותנו יחדיו, את בני ישראל ואת בני ישמעאל, וחובתנו לחיות
יחד, אי-היכולת של הערבים לזרז אותנו מאדמתנו גוררת
השלמה — עוד נדבך אחד בתורת קיר הברזל של זאב
דבוטנסקי.

המבצע בלבנון והריסת תשתית אש"ף תקל את התהליך
הזה של קיום יחדיו.

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת דקל, אינך מציית ליושבי-ראש ולאיתותיו.
נתיי לך נטו פלוס.

מיכאל דקל (הליכוד):

אדוני היושבי ראש, אני אסיים, בלי להלחץ של ארגוני
החבלה ועושי דבריהם ביהודה, בשומרון ובעזה חייבת מרבית
האוכלוסייה ביהודה ושומרון לקבל תיוה זו.

אדוני היושבי ראש, הסכם השלום עם מצרים, המבצע
בלבנון והמסקנות הפוליטיות הנובעות ממבצע זה, ואולי הסכם
עתיד עם ירדן, יביאו, כפי שאמר ראש הממשלה, למה שכחוב
בספר שופטים — "ותשקט הארץ ארבעים שנה", ושקט זה

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

מסכנות את הסכם השלום עם מצרים ואת החתירה
לנורמליזציה ביחסינו עם מדינה זו.

חבר הכנסת יובל נאמן הוא צעיר בכיר במילואים ונחשב
למומחה צבאי. הוא אל הסתיר את תמיכתו בפתרון צבאי
בביירות, במידת הצורך. ב־14 ביוני קרא הפרופסור נאמן
במאמרו "מעריכ" להתארגן לשיבה ארוכה בלבנון ולשילוב
דרום־לבנון — שאותה הוא מכנה "צפון־הגליל" — בחיי
ארץ־ישראל. ב־8 ביולי כותב פרופסור נאמן באותו עיתון:
"מדיניותו בלבנון חייבת להוביל למצב קבוע של נהר הווארני
נגבול ביטחון".

חברי הכנסת, נכון שהמונפול שיש בממשלה לשר שרון
על מוחיות צבאית הוא מסוכן, אך צירוף מומחה צבאי כמו
יובל נאמן לממשלה אף מגביר את הסכנה לשלום. ממשלת
ישראל איננה מצטיירת בעיני דעת הקהל העולמית כממשלה
מתונה דווקא. התוספת הסופר־נצית של התחיה יכולה רק
להזיק לתדמית הנוקשה ממילא של ממשלת ישראל. ומה
שיותר גרוע — של מדינת ישראל.

הקמת המשרד למדע ולפיתוח, שבראשו יעמוד הפרופסור
נאמן, תחייב הקצבת תקציבים נוספים מקופת המדינה
המתורשטת, וזה מיותר. אך מה שמדאיג אף יותר מבחינה
כלכלית הוא ההתחייבות של הממשלה, בהסכם החדש עם
התחיה, לממן התחליות נוספות ותשתיות בשטחים. הפרופסור
נאמן דיבר על 250 מיליון דולר השנה ועל 500 מיליון דולר
בשנה הבאה. הוזכר גם סכום של מיליארד וחצי דולר. בכל
מקרה אלו סכומים אדירים. שיתכן שירדו לבסוף לטמיון, כפי
שהינו עדים לכך בפתחת־רפיח. הקצבת סכומים כאלה לבניית
התחליות, כשעה שמצבנו הכלכלי קשה ומדאיג כתוצאה
ממדיניות הממשלה, כשעל כל זאת נוסף עוד נטל של
כמיליארד דולר למימון המלחמה שבה הסתכנו בלבנון;
כשעה שהאינפלציה רווהת לקראת שיאים חדשים; כשעה
שמקצצים בתקציבי רווחה, חינוך ופיתוח ובסוכסידיות
במזרחי יסוד; כשעה שהגירעון בחשבון הוטף של מאזן
התשלומים גדול והולך — זה מעשה חמור ביותר, שיביא
להכבדה ניכרת של העול הרובין על שכמם של השכירים מן
השכבות החלשות והכינוניות ולפגיעה בעיירות הפיתוח
ובישובי הספר.

אחת הכוונות של ממשלת ישראל ביציאתה למלחמה
בלבנון היתה לחסל את התשתית הצבאית והמדינית של אש"ף.
זו היתה הכוונה, אולם בפועל — הריסת התשתית הצבאית רק
זיקקה את התשתית המדינית של אש"ף. מעמדו המדיני של
אש"ף במדינות כמו צרפת אינו משהיה אי־פעם.
ארצות־הברית ניצבת על סף החלטה לקיים מגעים עם אש"ף.
המלחמה הפכה לחבר בלעם והשיגה את היפוכה של מטרתה
המוצהרת.

התביעה להכרה הדדית ביוזמתה של הישראליים
והערכים הפלשתינאים היא כבר היום בבחינת נכס צאן ברזל
במדיניות הבין־לאומית, היא מן המוסכמות שהן מעבר לכל
ויכוח. רק ראש ממשלת ישראל, מר בגין, שולל רעיון זה. שהוא
במו ידיו סייע לבצור בתודעת העולם.

ביתניים, בעוד צה"ל תקוע כמצור על המחבלים
במערכי־ביירות ודורין מול הסורים והמחבלים במזרח, מנסה מר
בגין להרגיע את העם בבטחה, שהניצחון "סופי" קרוב
מאד. אולם הבטחת אלה של ממשלת ישראל, שאותן שמענו
מאז יומה הרכיבי של הממשלה, כאשר מר בגין הכריז חגיגית
כי "המלאכה הושלמה", מוכיחות את האשליה האופטית עם
האופק. מי שמבקש להתקרב אל האופק, נדרמה לו כי אכן זה

מחקרב אליו, מגלה אחרי צעידה ממושכת, כי ככל שהוא עצמו
מחקרב בכיכול אל האופק — האופק מתרחק ממנו. כך דרכה
של הממשלה — מרחיקה אותנו מפתרון הבעיה.

לאחרונה בקעו מן הממשלה, אומנם בקול ענות חלושה,
קולות שהביעו סימנים ראשונים של שפיות והכרה במציאות.
צירוף תנועת התחיה לממשלה ירכא את המתינות וההכרה
במציאות ותחזק את הקיצוניים בה, החיים באשליה ומנסים
להשלות את כולנו.

היורד מ' שחל:

תודה רבה לחבר הכנסת נפתלי פדר. חברי הכנסת, כאשר
האור על שולחן הנואם מהבהב, אין זה כדי לעזור לנואם לקרוא
את נאומו או כדי לסטור אותו, אלא כדי להודיע לו שזמנו תם.
הישיבה היום תימשך עד חצות. אבקש שכל הנואמים מכאן
ואילך ינאמו במסגרת הזמן.

רשות הדיבור לחברת הכנסת גאולה כהן, ואחריה —
לחבר הכנסת יגאל הורבין.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, מאז הוצגו בכנסת
נוכנית השלום, הסכמי קמפ־דייוויד והסכם השלום עם מצרים,
ניהלנו — חברי ואני — מעל הבמה הזאת מאבק קשה ועקשני
נגד הנסיגה מסיני. האמנו, ואנו מאמינים היום, שגם אם המאבק
הזה לא הצליח לעצור את הנסיגה, הרי הוא היה צודק וחיוני.
היתה מוטלת עלינו החובה לקיימו. לצערנו, סיני מאחורי גבנו.
היום אני עומדת פה כדי להסביר, בשם חברי, את החובה
המוטלת עלינו עתה להיכנס לממשלה.

לפני שאתחיל בהסבר אני מרגישה צורך לומר מלה
אישית. אם יש תפילה שאני נושאת אותה כל בוקר בלבי, אין זו
התפילה, שהלואי שמחר ממשלת הליכוד תוותר, חס וחלילה,
גם על יהודה ושומרון, או תקדם על־ידי צעדים המוכתבים
בהסכמי קמפ־דייוויד מדינה פלשתינאית, ושאותה נצדק
בנבואה שלנו על הנושא, תנועת התחיה כלל אינה נעשית
עשירה מעוניו של אחר. יש לה די חיוניות כדי להיות על־פי
העקרונות שלה ועל־פי האמונות שלה בלי שאחר ייכשל. אבל,
אם יש תפילה שאני כן נושאת בלבי, הרי היא, שיהיה לי הכוח
להבדיל בין עקרונות לבין אנשים, שיהיה לי הכוח לזכור
להלית מציאותי זה לשנות מציאות ולא להסתגל אליה,
ושיהיה לי הכוח לדעת מהי השעה, כלי לשכוח את הכיוון של
המחוגים במהלך השעות ההיסטוריות, שאולי התחיל כבר ב"לך
לך".

היום מוטלת חובה על התחיה להשתתף במאבק אל מול
תופעות של חולשה, רפיון ושנאה עצמית מבית, ואל מול
מתקפה של שנאת ישראל מבחוץ, ולנצל את האפשרויות
שנפתחו בחוק הממשלה לממש את העקרונות שלנו. לא אחזור
על חילופי המכתבים בנושאי הסכמי קמפ־דייוויד
והאוטונומיה. הם מונחים על שולחנו של כל חבר כנסת. אדגיש
רק הדגש היטב — — —

שלמה הלל (המערך):

האם פירוש הדבר שתצביעו נגד נושאים הנוגעים
להתחייבויותיה של הממשלה?

גאולה כהן (התחיה):

פירוש הדבר שלא — — —

שלמה הלל (המערך):

זאת אומרת, תימנעו ולא תצביעו נגד.

חוכרת ל"ה, ישיבה קי"ד

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה

בתפקיד שר המדע והפיתוח —

לדעתנו, מתוך תפילה שאכן כך זה יהיה, ולא בלי טפקות, על
רוח חרשה בממשלה.

כל זה בניגוד למצב שדיה בזמן הנסיגה מסיני. אז הכריזה
הממשלה על כוונות אחרות, היתה ככולה בהסכם שלא היה לה
הכוח להיחלץ ממנו, ונהגה על-פיו.

שמעון פרס (המערך):

בעניין מבצע סיני, אני רוצה שתדעי, שבניגוד בין
לישיבת הממשלה ואמר: מטרת מבצע סיני הן שתיים: האחת
— פתיחת מצרי סיני, והשנייה — חיטול הפדאיון
ברצועת-עזה. אבל הוא הוסיף: אין לנו שום מטרה
טריטוריאלית לא לגבי סיני ולא לגבי רצועת-עזה. אלה היו
שלוש המטרות, שתיים מהן חיוביות, למען הדיוק.

גאולה כהן (התחיה):

חבר הכנסת פרס, התכוונתי להתייחס לדברים שאמרת.
אמרת קודם, כשלא היית גזכא בכולם, ששמענו בהתרגשות,
יובל, חנו ואנוכי, את מלות ההערכה שהיו לך כלפי התחיה. זה
נכון שממסד איננו תנועה. אבל יש כאן איזו טעות אופטית. היו
כאלה שכבר אמרו לי: כמה יפה, של"י מצד זה, התחיה מצד זה.
קיצוני מימין, קיצוני משמאל — המפה הפוליטית מאוזנת. יש
כאן טעות אופטית. מהי הטעות האופטית? הטעות האופטית
היא, שהתחיה מעולם לא היתה "קיצונית ימנית", אם להשתמש
בלשון הזאת. היא היתה, אם אפשר לומר, גם כשהיא פרשה,
החלוצי הקדמה. אלא מה? כל המחנה לא הלך אתנו. אז היינו
לכדנו אבל הלכנו קדימה; לא פרשנו הצדה, פרשנו קדימה.
ואנחנו מבטאים קונסנסוס לאומי, שמתחיל לא מהיום וגם לא

מימי הרצל. כל האידיאולוגיה של תנועת התחיה איננה
קיצונית. זהו ההחלץ של הקונסנסוס הלאומי בעניינו. היתה
קצופה שכל המחנה בענינו לא הלך בדרך זו, לכן פרשנו.
אנחנו תנועה משימה. אנחנו לא רק תנועה, אלא גם תנועה
פוליטית. זה נכון שמתלכלכים במקצת, אבל יש לכלוך נקי ויש
לכלוך מלוכלך. לכלוך נקי מצטבר כשאתה נמצא ואתה לוחם
למען הגשמה ועשייה, כמו שילד נולד לא נקי. בהגשמה —
ואינני צריכה לספר לך את זה — יש ומתלכלכים, אבל זהו
לכלוך נקי.

אבל, בין העקרונות של תנועת התחיה, חבר הכנסת פרס,
לא היה עיקרון שקוראים לו אפוזיציה. בין העקרונות שלה היה
העיקרון להגשים את העקרונות שלה ברגע שאפשר. מה קרה?
בזמן פינוי סיני, גם אובייקטיבית ממשלת הליכוד חשבה,
שאי-אפשר לעצור את הנסיגה, מבחינה סובייקטיבית לא רצו
לעצור. היום, בנושא יהודה ושומרון, גם אובייקטיבית אפשר
לעצור את הנסיגה, עדיין אפשר. איחרנו הרבה מאוד. יש מירון
לגבי יהודה ושומרון מי יגיע קודם, אבל עדיין אפשר
אובייקטיבית, ולממשלה יש גם רצון סובייקטיבי לעצור את
הנסיגה. אתה יכול לעצור רק למי שרוצה להיעזר על-ידך. אתה
יכול להשיג את כל הידיים שבעולם לטובע ששם את הידיים
שלו בחול ואינו רוצה ואומר אי-אפשר, תכבנו, חתמנו הסכם.
אבל מי שרוצה ללכת לקראתך — והממשלה הולכת היום
בדרך זו, ובין קווי-היסוד שלה יש גם רצון להחיל את הריבונות
על יהודה ושומרון, היא הולכת, ואנחנו נשתדל שהיא תרוץ, לא
רק תלך, כי יש מירון זמן בנושא הזה וכבר איחרנו.

אני יודעת, שמאוד מפתה להישאר בחוץ, נקיים ויפים.
אבל היום אלה הם מותרות, בפרט על רקע מה שקורה בגליל,
ופעילות מה שקורה שם גורלי לא רק לגבי יהודה ושומרון, לא
רק לגבי תל-אביב, אלא לציונות כולה. לכן, האם ברגע זה נוכל
לעמוד מן הצד ולא להשתתף בעשייה, ולא להשתתף
בהכרעה? לתמוך מבחוץ בעובדות מוגמרות? כאשר זה מוצא

גאולה כהן (התחיה):

את זה אתה אומר. במכתבים נאמר שלא תיכפה עלינו שום
עמדה בנושא הזה. המכתבים לנגד עיניך.

שלמה הלל (המערך):

חברת הכנסת גאולה כהן, אני שואל שאלה, עני לי.

גאולה כהן (התחיה):

אין לך זכות לשאול אותי, לא אתה אישית, אלא בשם
המערך: לא היית מגיע לשאלה הזאת אם אותו מערך ששומר
היום על עקרונות התחיה — היה לנו חם ככל לשמוע מלות
הערכה אישיות על תנועת התחיה — היה שומר על הערכים
שלו הוא בנושא ההתיישבות בימית והיה שומר על התרמית
שלו ולא היה הולך יחד עם הממשלה ליישם את עקרונות
הממשלה, כאשר אנחנו יצאנו החוצה כדי ליישם את העקרונות
של ארץ-ישראל. אז אולי לא היינו מגיעים למצב הזה.

שלמה הלל (המערך):

את עוד יושבת בממשלה — — —

גאולה כהן (התחיה):

הייתי בתוך הממשלה ולחמתי נגדה, אתם הלכתם יחד
אתה ואתם אשמים בכל מה שקרה עד היום למדינה הזאת
בנושא סיני. בבקשה, לאט לכם בביקורת על עקרונות ועל
ערכים.

רב כרימאיר (המערך):

את צריכה לבוא בטענות רק לתנועת התחיה.

גאולה כהן (התחיה):

היום אנו נמצאים 50 יום לאחר פתיחת מבצע "שלום
הגליל", שיכול להיות ציון דרך לעתידה של מדינת ישראל.
מבצע "שלום הגליל" פותח אפשרויות, אבל גם מגדיל סכנה.
בעיצומו של המבצע נתקלנו בגילויים של חוסר יכולת לעמוד
בעומס הנפשי, בגילויים של חולשה ורפיון רוח, גם אם
לפעמים יש להם עטיפה אידיאולוגית. אין טעם לזעום
ולהתקומם כנגד אלה. כבר נאמר מה שנאמר לגבי כל הירא ורך
הלכב, שיקום וישבור לביתו. אין אנו יכולים לגנות אנשים
בחולשתם על מה שאיננו בשליטתם. להיפך, אנו צריכים לעודד
ולחזק את אותם מנהיגים וחיללים, המוצאים בקרבם את הכוח
הנפשי לעמוד במשימות הכרוכות בסכנה והכרוכות בהעמדת
אחרים בסכנה. נלמד להתייחס לחלשים שבקרבנו בחמלה
ובהבנה הדרושים ונעזור בשיקומם ובחיזוקם. מתוך תקווה
שחלק מהם יתזוו להיות אתנו בהמשך המאבק גאולתי ישראל.

מרדכי גור (המערך):

זו הדרך — — —

גאולה כהן (התחיה):

חיפשתי כל מיני דרכים להבין את התופעה. מצאתי היום
את הדרך הזאת.

מבצע "שלום הגליל" הוא צעד גדול בכיוון הזה. המבצע
שובר את פרשת הנסיגות, הוא החזיר את היוזמה לידי עם
ישראל והוא פותח לראשונה הזדמנות לכיטול המעמר של
פליטים לגבי הצאצאים של עובדי ארץ-ישראל לשעבר,
ריאפסר את מימוש זכותם הלאומית להשתלב בחברה
הערבית.

מבצע זה, יחד עם הצעדים הקודמים של הממשלה: חוק
רמת-הגולן, שהממשלה חוקקה למרות פירושם אחרים של
הסכמי קמפ-דייוויד; הפצצת הכור בעירק; הנכונות להיאבק
באש"ף ובנציגיו ביהודה ושומרון; והמשך ההתיישבות בכל
חלקי ארץ-ישראל, אם כי עדיין לא בקצב הדרוש — מצביעים,

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

ששם יפתרו את כל הבעיה של העולים החדשים. אנחנו עם של שלושה מיליונים שמוכרחים ליצא דיע, אם יש לנו מוחות כאלה שיכולים לשרת לא רק שלושה מיליונים אלא הרבה מיליונים. זה ייעשה שם. זה יכול לפתור בעיות של מצוקה. שם יעשו את שיקום שכונות המצוקה. באיכות החיים הגבוהה ביותר. ואתה יודע שזה כבר נעשה. נכון, הקצב אט, אבל אנחנו הולכים היום לעשות לא כיסאות בשבילנו בתוך הממשלה. אלא בתים לעם ישראל. כלומר אותם מפעלים לעם ישראל שבסופו של דבר יולידו גם עבודה וגם בתים.

הציונות לא התחילה מבתי. היום מתחילים כך — בתי, עבודה, מפעלים. הציונות התחילה קודם ממפעלים. אחר-כך באה עבודה, אחר-כך עשו להם גג מעל לראש. כך אנחנו נפתח את יהודה ושומרון.

אני מקווה ומתפללת, שכל החששות שהיריבים הפוליטיים השמיצו כאן היום, שמא אנחנו נגביר את ההתנחלות ביהודה ובשומרון מצד אחד ונעצור את המהלך של מדינה פלשתינאית מצד שני, שכל החששות האלה אכן לא יהיו חששות-שווא.

היורד מ' שחל:

תודה רבה לחברת הכנסת גאולה כהן, רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל הורביץ, ואחריו — לחבר הכנסת מרדכי יירושובסקי.

יגאל הורביץ (תל"ם):

אדוני הישכר-ראש, רבותי חברי הכנסת, כעצם צריך היה לומר כמה מלות ברכה לחבר הכנסת יובל נאמן. מצוות אנשים מלומדה — ואנחנו רואי נוהגים כך — לומר דברי ברכה. אם הוא לא יוכל להשיב מעל הכמה, ודאי יהיה למכרכיו באולם או בפרוזדור, וכל אחד יאחל הצלחה לשני. אבל אני רוצה להרחיב קצת את הדיבור ולומר ליובל נאמן כמה מלים, גם אישיות וגם מעבר לדברים האישיים.

נתמול המזל לממשלת ישראל, ושלא ייפגע אפילו שר אחד, שליד שולחן הממשלה יישב אדם כמו יובל נאמן, הן מבחינת השיקולים הפוליטיים והן מבחינת הרמיון. ליובל נאמן יש קבלות. הוא לא בא מן המנגנון, הוא לא בא כיוון שהמפלגה דחפה אותו; יש לו קבלות בחייו. נתמול מזלה של הממשלה שאדם כמו יובל נאמן מצטרף לשורותיה, וכל חברי הכנסת, במידה שהם גלויי-לב וישרי-לב, צריכים לשמוח על כך שבממשלת ישראל יהיה אדם כמו יובל נאמן.

שבח וייס (המערך):

הבעיה איננה המיומנויות אלא ההשקפות.

יגאל הורביץ (תל"ם):

בעניין ההשקפות אוסיף כמה מלים. אבל את הדברים האלה רציתי לומר אישית.

חבר הכנסת פרס דגדג קצת ועקץ קצת את חברי התחיה באימרו שהם מתחשפים כיסא ומוכרים רעיון, ושהרצון הנגוע והאמין נשחק מסביב לכיסא ולשררה. איש פוליטי, שאיננו רוצה ליישם את מה שהוא מדבר עליו, איננו איש פוליטי. הוא יכול להצות בחוגים, הוא יכול להתחלק עם חבריו. איש פוליטי ש"משחק" פוליטיקה — ואנחנו "משחקים" פוליטיקה — רוצה ליישם את מה שהוא מדבר עליו. אדם שניתנת לו אפשרות לבצע והוא מסרב, הוא מוג לב או סתם אדם תלוש-מן המציאות. אין לנו כאלה. ולמי שאומר: אז מה, אתה רוצה כיסא? — הוא רוצה לשבת במקום שבו משיפיעים.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אז למה התפתר מהממשלה?

הן בענייניו להצביע בעד? אנחנו איננו קישוט לאומי, אנחנו לא רק סמל, אנחנו לא רק דגל, על הדגל כתוב משהו, ואנחנו לא נוצה להיות קישוט לאומי. כאשר היינו בתוך, לא היינו קישוט לאומי, נאבקנו, ואתה יודע את זה. אתה יודע כמה נאבקנו בכל מאורנו. יכולנו להפסיד הכול. לא ידענו איך ייגמר העניין בימית. אבל הלכנו מתוך אמונה, שאפילו לא נצליח, הרי שההשקפות של המאבק הזה חשובות לעתיד. ועם איך עוזב כך את ארמחו, או את היישובים שלו? גם אלה שלא האמינו שזו אדמתו של עם ישראל, שזה חלק מארץ-ישראל, כפי שאנו מאמינים. לכן יש לכן השלכות. והיום, איננו רוצים שהמחזה של הגנות שהיה בסני ייחזר חס וחלילה ביהודה ובשומרון. היום אנו יכולים למנוע אותו, ונמנע אותו.

שלמה הלל (המערך):

באיזה מקום?

גאולה כהן (התחיה):

גם בבקעת-הירדן.

שלמה הלל (המערך):

את חושבת שהממשלה הזאת הולכת להוריד יישובים בבקעת-הירדן?

גאולה כהן (התחיה):

אני יודעת שהממשלה הזאת — — — כיוון שהיושב-ראש כבר מדליק את האור ומסמן שעלי לסיים, אני רוצה להקדיש שתי מלים לנושא שהוגדר "מקבלים כיסאות. מקבלים תיקים". אינני רוצה ברגע זה לדבר, חס ושלום, סרה בכל הדרך ובהשקפה השלטונית שדוררה אותנו בשנים האחרונות בנושא של תיקים וכיסאות וכל הדברים האלה. גם את זה עשיתי פה. אבל אני רוצה לשאול את המערך: האם אתם אינכם רוצים להגיע לעולם למצב של ישיבה על הכיסאות? אתם רוצים תמיד להישאר באופוזיציה?

מרדכי גור (המערך):

לא.

גאולה כהן (התחיה):

באנו לממשלה הזאת כדי לקבל כלים שנוכל למלא אותם תוכן, בלי שום כיבורים. ואתם יודעים זאת. מאחר שהתנועה הזאת נולדה תוך מאבק ותוך מסירות נפש, אני מקווה שהיא גם תצליח לשמור על עצמה. נכון, זה קשה, קשה לעשות זאת בתוך הממשלה. אבל נשתדל, ונדמה לי שיש לנו כוחות בעניין הזה, לשמור גם בתוך הממשלה שהכלים לא יישכרו במובן הזה.

אשר למשרד שכראשו יעמוד הפרופסור יובל נאמן, כבר דיברו פה על הצד המדעי. אנחנו יודעים שאם אנחנו יכולים להתמודד היום במשרה עם אויבנו, כשאין לנו שום משאבים טבעיים, ולאחר שאת המשאב הטבעי, הנפט, השארנו בסניי — הרי זה כמדע, בטכנולוגיה. ועם כל החשיבות של ההסברה — ואנחנו תבענו שיהיה משרד הסברה — שום דבר לא בא על חשבון האחר. ובכן, המדע הוא היום נשק עצום בידי מדינת ישראל, והפרופסור יובל נאמן יוכל לעשות זאת, כפי שחזו כאן כל אלה שמכירים אותו. אני אינני מכירה את הנושא הזה. אבל כפי שחזו אלה שמכירים אותו, אין לי ספק שבדבר הזה תנועת התחיה כבר תורמת.

נכון שתנועת התחיה לא באה רק בגלל עניין המדע והפיתוח. אנחנו מקווים שהמשרד הזה של המדע והפיתוח יפתח את יהודה ושומרון כחלק אורגני של מדינת ישראל, יפתח אותם בפני גורמליזציה, כי גורמליזציה זה לא עוד יישוב ועוד קרואנים. גורמליזציה של יהודה ושומרון היא עוד מפעל, עוד אוניברסיטה, עוד מכון ויצמן, עוד בתי-חרושת ועוד מרכזי ידע

חוכרת ל"ה, ישיבה קי"ד

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
' ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה

בתפקיד שר המדע והפיתוח —

הכנסת מרכזי וירשובסקי, ואחריו — לחבר הכנסת שלמה הלל.

מרכזי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, כבר נאמר שאנחנו נמצאים בשבוע השמיני של מלחמה, שעדיין איננו יודעים איך היא תסתיים. זו מלחמה שעליה נאמר מעל דוכן זה עליידי ראש הממשלה, שהיא תסתיים תוך 12 עד 24 שעות. לא זו בלבד שאנחנו נמצאים היום בשבוע השמיני, אלא אף אין אנו יודעים איך יתפתחו הדברים הלאה.

אני רוצה לשאול את שרי הממשלה, שאינם נוכחים כאולם, ואני מכין שהיום יצטרף עוד אדם, שגם הוא לא יהיה נוכח כשהיו ידועים וריכוזים עם הממשלה: כאשר הם החליטו על הצעד של מלחמת לבנון, האם הם תיארו לעצמם — — —

יעקב גיל (המערך):

חבר הכנסת וירשובסקי, על מה שאמרת אומרים: מרוב עצים לא רואים את היער.

מרכזי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

יכול להיות.

האם חברי הממשלה וחברי הקואליציה, ואולי גם חברי האופוזיציה שתמכו בצעד הזה, אכן חשבו וידעו מה יקרה אחרי שמונה שבועות? האם הם תיארו לעצמם שאנחנו נימצא במצב — — —

היו"ר מ' שחל:

סליחה, סגן השר חבר הכנסת בן-מאיר.

יהודה בן-מאיר (חיות דתית לאומית):

יש לי שותפים חדשים, ואני צריך להכיר אותם.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת בן-מאיר, השותפים האלה מכירים אותך והם אינם זקוקים להכרה עכשיו. נדמה לי שחבר הכנסת חנן פורת אינו זקוק להיכרות מחודשת. הוא מכיר אותך היטב, עד כמה שידוע לי.

מרכזי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב ראש, המצב הוגדר כפלונטר עליידי חבר הכנסת יצחק רבין, אדם שלא הביע התנגדות חריפה ולא נחשב למבקר חמור של הממשלה. כל מה שהקואליציה יכולה היתה לענות לו הוא, שזה פלונטר שקרה עוד בזמן המערך בשנת 1976. התשובה הקלסית לכל הטענות נגד הממשלה היא: זה נעשה עוד כימיכם, כאילו חשוב באילו ימים זה נעשה.

שבח וייס (המערך):

זה חשוב וזה גם לא נכון. למה לך להצטרף?

מרכזי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

כן, אני לא הייתי קורא לזה פלונטר, אם כי אינני רוצה להתחרות בישורת הקולחת של מי שהיה ראש ממשלה. זה לא פלונטר, זאת פקעת צפעונים שהולכת להרעיל את המדינה כולה. זה הרבה יותר חמור מן המלה התמימה "פלונטר", שמאחוריה מסתתרת טרגדיה גדולה, שממשלתה של ישראל נכנסה למלחמה ונקלעה למצב שאיננה יודעת איך לצאת ממנו. אני חושב שדברך הזה הוא חמור ביותר.

אדוני היושב ראש, אחת התופעות הקשות והחמורות ביותר שהמלחמה הזאת הולידה היא קיטוב הולך וגדל בעם. ואין זה משנה האם יש שני מחנות באותו גודל, האם המדינה מתחלקת 50% בעד המלחמה ו-50% נגדה, וכמה הם בעד הפסקתה. עובדה היא שיש שני מחנות בזמן מלחמה — אחד

יגאל הורביץ (תל"ם):

כיוון שלא יכולתי לבצע מה שרציתי. זו האמת. קל לי מאוד לומר את זה. ואני נמצא עדיין בכנסת ובפוליטיקה כדי לנסות שוב ושוב להשפיע ולבצע מה שאני חושב שצריך לבצע. אינני מוכן להיות בממשלה, כשאני חושב שאין לי סיכוי כזה. חוכתו של יובל נאמן להיות עכשיו ליד שולחן הממשלה, מפני שבמים אלה ייתחכו דברים בעלי חשיבות עצומה, הן אישית לו והן לעם ישראל. ובעצם, הדברים מתמזגים יחד.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת שבח וייס, שאני תומך מאוד בעמדותיו של יובל נאמן. אינני רוצה במדינה פלשתינאית. אינני רוצה בווייתורס ביהודה, כשומרון וכחבל-עזה, ביסוסים שלכם ובכל צורה אחרת. ואני מקווה שהממשלה הזאת תעמוד בלחצים ותעמוד בהם כהלכה.

שלמה הלל (המערך):

מה דעתך על האוטונומיה?

יגאל הורביץ (תל"ם):

אתה יודע שאני הצבעתי נגד הסכם קמפ-דייוויד. גם אתה הצבעת נגד הסכם קמפ-דייוויד. ואל תגזיר אותי בכל פעם לאותו עניין.

יקטור שם-טוב (המערך):

יגאל הורביץ (תל"ם):

אדוני, איני מרגיש את עצמי לא נוח במחנה עם יובל נאמן. מה אתה מבהיל אותי?

אני רוצה לומר באופן הפשוט ביותר: רבותי, לא עלינו על צמרות העצים ואיננו מפתשים דרך לרדת מהם. אני שומע את העצות השונות: כואו נעזוב את ביירות. זו מלכודת. זו צמרת שאי-אפשר לרדת ממנה, צריך סולמות כדי לרדת. חברי הכנסת, רמינו לעצמכם לרגע אחד, שאנחנו באמת שומעים לכמה עצות לזוז מבירות, לא חשוב אם הן באות מהשוליים או ממרכז המחנה שלכם, ואומרים: באמת, קודם כול חבל על הבחורים, ושנית, זה משניא אותנו בעולם — אני מכיר את הניסוחים. אנחנו עוזבים את ביירות, ונשארים שם ערפאת ומרעיו. מהתורבות האלה ומהבנקרים האלה יצמח אש"ף כזה, שגם אלה שרוצים מדינה פלשתינאית צריכים להיות מטורפים גמורים לחשוב שאלה יהיו שכניהם במדינה הפלשתינאית אחרי ההישג הזה שלהם בביירות. מוטב שהמלחמה באש"ף תהיה לא בקריית-שמונה אלא בביירות. והמלחמה היא באש"ף שמתכוון לפגוע לא רק בקריית-שמונה. הגענו אל מרכז הכובד וההשפעה שלו בביירות. האם אתם מעלים בדעתכם שעכשיו אפשר לעצור את המהלך הזה?

שבח וייס (המערך):

האם אתה מציע שניכנס בכוח?

יגאל הורביץ (תל"ם):

מכיוון שאיני מוכנס ואינני חושב שבניסוחים יש שלוש שפות, אני אומר שגם לא יצאו בטוב — יצאו ברע. אני אומר זאת בעברית פשוטה. ואינני מציע לזוז או לדחוף. דבר אינו מאין ואינו דוחף אותי. אפשר לחכות עוד יום ועוד שבוע, ולכתוש אותם. הם יעזבו את ביירות. אני מקווה שהממשלה תעמוד על כך, ולא תיתן מוצא שיחזק יופריה ויצמית אותם מחדש, כי זו המערכה שלנו: אש"ף בגבולות מדינת ישראל או אש"ף בלבנון. זכינו והצוואר שלו בידנו. יש ללחוץ אותו עד כלותו.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת יגאל הורביץ. רשות הדיבור לחבר

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח וכדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה בתפקיד שר המדע והפיתוח; מסמכים שהונחו על שולחן הכנסה —

שאינו מוכן להשלים עם המשך המלחמה כפי שהיא נעשית עכשיו, שרואה את הסכנות בכניסה לביירות בכל צורה שהיא, ורואה בהמשך המלחמה וההתגרות בכל צורה שהיא סכנה לעתידה של מדינת ישראל.

תמיד התגאנו בדבר אחד, שבזמן מצור ובזמן מלחמה אנחנו עומדים מלוכדים. זו הפעם הראשונה שאנחנו שרויים בהפרדה ובקטוב הולך וגדל, ולמעשה יש שני מתנות. אנשים ממלאים את הפקודות, זה מוכן מאליו, שכן אנשים יודעים שכשם משרתים בצבא הם צריכים למלא את חפציהם. אבל מעבר לזה, או מתחת לזה, מבצעים אישיביות רצון ואי-אמון בצדקת הדרך שבה התחלנו, לפחות מנקודה מסוימת.

במצב כזה היתה צריכה להיות בישראל ממשלה גמישה, שיש לה אומץ לב ואורח לדעת לדרת מהעץ, ממשלה שיוודעת כיצד לנהוג בסיטואציה ולא לאיים כל הזמן באגרוף הפלדה של ישראל, במקום להשתמש בראש היהודי ובתבונה של המנצח. הרי כולם טוענים שאנחנו חזקים ושניצחנו ניצחון צבאי גדול, אם אנחנו חזקים ואם ניצחנו ניצחון צבאי גדול, הבה נשתמש בתבונה ובחוכמה שלנו ולא באיום שבוצעמנו.

מה קורה עכשיו? לממשלה זו מצטרפת סיעת התחיה. אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, סיעת התחיה היא סיעה המודה בקיצוניות הצעדים שהיא רוצה לעשות אותם, והיא איננה בוררת כאשר צריך לנקוט אמצעים, כשהיה צריך לערער את החוק במדינת ישראל כדי להכשיל את פינוי ימית — ומדובר בתקופה שלפני שלושה חודשים, או אפילו פחות — היא נקטה את כל האמצעים, חברי הכנסת שלה עמדו בראש המערכה נגד קיום הסכמי קמפ-דייוויד ונגד פינוי ימית והם לא התביישו בכך. הם היו גאים בכך והם ראו עצמם כממלאים שליחות. ועכשיו, אחרי חודשים ימים, הם מצטרפים לממשלה כאלמנט שצריך לפעול למען שלטון החוק וכיצוע המדיניות.

רענן נעים (המערך):

יש יותר גרועים מהם בממשלה.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

חבר הכנסת נעים, אולי יש גרועים מהם, וכשאתה חדבר תזכיר אותם. כשאי מדבר אני מדבר עליהם, כי הם מצטרפים היום לממשלה: לא הגרועים מהם, אלא הם, והם די גרועים בעיני.

ד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסה

(בחירות) (הוראת שעה), התשמ"ב — 1982, מאת חברי הכנסה א' אבטבי, "חשאי ור' מילוא, תודה.

היור"ר מ' שחל:

תודה למשנה למזכיר הכנסה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, אפשר להעיר לסדר?

היור"ר מ' שחל:

אני מאפשר לך להעיר לסדר, כן.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

איך ייתכן שבחודעת היושב-ראש והסגנים שהונחה על שולחן חברי הכנסה נכללה הצעת חוק לדיון מוקדם: חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (הוראת שעה) מאת חברי הכנסה אבטבי, חשאי, מילוא וטריסה, בטרם הונחה הצעת החוק על שולחן חברי הכנסה? רק כעת קיבלנו את הצעת החוק המוקדמת, והיא נכללה בסדר-היום יום קודם לכן. איך אפשרי הדבר?

אדוני היושב-ראש, מה הם יעשו? הם יתנגדו להסכמי קמפ-דייוויד. הם יפעלו בכל צורה כדי שהאוטונומיה לא תתקיים, והם מצהירים על כך. הם יתנגדו לכך שישראל תיסוג מלבנון, אף שראש הממשלה אמר שאין לנו כל דרישה למילימטר אחד של אדמת לבנון, אלא רצון להגיע להסכמי ביטחון — הם ירצו להישאר בלבנון, והם גם פרסמו הודעות על כך כימים הצהרונים של המלחמה. הם בכלל רואים את לבנון, או חלק ממנה, כחלק ממדינת ישראל, וזה מה שנתן לנו היום, כשאנחנו לחוצים וחיבים למצוא פתרון גמיש לכעיית היחסים עם שכנינו.

אדוני היושב-ראש, בהצטרפותם לאוטונומיה יש אף פחות סיכוי משיש לה עד עכשיו, הם ישתמשו בכל אמצעי כדי לחת כספים רבים יותר לפיתוח הגדה, והם יעשו כך שכל הכספים ילכו לשם. הגליל, שעכשיו צריך לפתח אותו בתנופה גדולה, לא יימצא עבורו כסף, מפני שהכול ילך לפיתוח הגדה, כדי לבצע את הריגת האוטונומיה, כדי למנוע בכל צורה איוז פשרה טריטוריאלית, וכדי ליצור סיטואציה שלא נוכל לחיות בשלום עם שכנינו. הם יעשו את זה, הם לא יחסו.

אדוני היושב-ראש, בדרך כלל כאשר משיבים שר חדש נהוג לכרך אותו שיעלית בדרכו. בשעתנו, אף שהצבענו נגד צירופו של חבר הכנסת מרדכי בן-פורת לממשלה, בירכתי אותו כאופן אישי ואמרתי לו שאני מקווה שיעלית בתפקידיו.

איני יכול להגיד זאת לאחר הכנסת יובל נאמן, איני רוצה שיעלית בתפקידיו, שום שהוא ירצה לבצע דברים שלדעתי הם מסוכנים לעתיד מדינת ישראל, שהרי אם אנו רוצים לחיות בשלום עם שכנינו, כל מה שאתה ומפלגתך מציעים מהווה סכנה למדינת ישראל.

לכן, אני מאחל לך שלא תצליח בדרכך ושלא תצליח לדחוף את הממשלה הזאת לקיצוניות נוספת. אין לי ריכוז אישי אתך כאדם, אבל כנציג מפלגה, כאדם המשקף דעות מסוימות, אני חרד ממך והצלחתך היא סכנה למדינת ישראל.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסה מרדכי וירשובסקי, לפחות תאחל לו בריאות, דיברת על כל כך הרבה סכנות.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

בראות — כמה שהוא רוצה.

היור"ר מ' שחל:

הודעה למשנה למזכיר הכנסה.

משנה למזכיר הכנסה ש' יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסה:

הצעת חוק נכסי נפקדים (פיצויים) (תיקון מס' 2), התשמ"ב — 1982; הצעת חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982; הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 4), התשמ"ב — 1982 — כל אלו החזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק הגנת הצומח (תיקון מס' 3) והצעת חוק רשות הנמלים (תיקון מס' 4), התשמ"א — 1982, שהחזירה ועדת הכלכלה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

כן הונחה לדיון מוקדם הצעת חוק הרשויות המקומיות

חוברת ל"ה, ישיבה קי"ד

— מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת: החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה בתפקיד שר המדע והפיתוח —

לא הונחה על השולחן, אם תוכנה הובא לחברי ועדת הכנסת, רשימת ועדת הכנסת לשחרר מחובת התחנה. כך נהגו לכלול את זה בסדר-היום גם לפני כן. אני בטוח שאתה תמצא דוגמאות למכביר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא אחת התנגדת לדון בוועדת הכנסת על חוק שלא הונח על שולחן חברי הכנסת.

היו"ר מ' שחל:

זו שאלה אחרת. חבר הכנסת תופיק טובי, אני יושב כאן לא על תקן של מי שמתנגד. אני יושב כאן על תקן של מי שמסביר את הנהלים של הבית. גם אם הם אינם מוצאים חן בעיני, אני חייב להסביר אותם בצורה לראיית ונכונה, וכך עשיתי.

ה. החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן

לממשלה בתפקיד שר המדע והפיתוח

(המשך הדיון)

קריאה:

חכה, חכה.

חנן פורת (התחיה):

על התוכנית של 100,000 יהודים ביהודה ובשומרון לא קראת? אתה מתעלם מזה?

שלמה הלל (המערך):

אני אגיע לליקים האחרים של ההסכם, ולא יהיה לך כה נעים להיזכר בהם.

חנן פורת (התחיה):

— — —

שלמה הלל (המערך):

בכל אופן, אין כוונתי עכשיו לבוא בטענות ולהזכיר מה אמרתם על הממשלה הזאת ועל ראשה ועל נאמנותה קודם לכן. את זה כבר ציטטו ואני לא אחזור על כך. אין כוונותי לבוא עכשיו ולומר: הצטרפתם לממשלה שפינתה את סיני, ודברים דומים כגון אלה. כל הדברים האלה, הרי הם ידועים.

אתם יודעים מה? אין אפילו כוונתי לטעון על כך שהצטרפתם לממשלה של קמפ-דייוויד. למען האמת, מרבית חברי הכנסת תמכו בקמפ-דייוויד, וזוהי עובדה ניצחת, עובדת חיים, בעקבות הסכמי קמפ-דייוויד וההסכם עם מצרים. אנו יכולים להיות רק מופתעים היום לטובה, משום שבניגוד להערכתם של רבים, וגם אני בתוכם, מצרים עומדת בניתיים במבחן. חרף החזרת סיני וגם חרף המבחן הקשה של מלחמת לבנון. אומנם הליכוד מנסה לתפוס על זה "טרמפ" כאשר הוא אומר: הנה מצרים לא הצטרפה למלחמה, והרי גם מדינת ערביות אחרות לא הצטרפו למלחמה, לרבות לבנון. אבל, אכן ההסכם עם מצרים לא הופר, אם כי אנחנו יכולים לראות שהוא קצת דועך, שהוא קצת מתנוון לעינינו. כבר הועם הברק שלו. אנו רואים כבר הרבה פחות התחבוקיות והתנשקותיות והתלקקויות מכפי שהיו בעבר. אבל ההסכם לא הופר, וגם זו לטובה.

רבותי, חברי הכנסת, חברי תנועת "התחיה", אתם מצטרפים מרעת לממשלה שחרתה על דגלה את עניין האוטונומיה. כאן לא יעזרו שום התחבוקויות משום שהאוטונומיה, כפי שאמר ראש הממשלה, לא נכפתה עלינו על-ידי גורמים מבחן. היא מבית-מדרשה של הממשלה הזאת,

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת תופיק טובי, השאלה ברורה. בהחלטה נבחלתי מרצונך להעיר לסדר. ובכן, ועדת הכנסת שחררה מחובת הנחה את הצעת החוק, כאשר הנוסח היה בידה. על-פי הנוהג — וחזקה עליך, חבר הכנסת תופיק טובי, שאתה מכיר נוהג זה — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

לא, אדוני היושב-ראש, ברשותך, ועדת הכנסת לא היתה מוסמכת לדון בהצעת חוק שטרם הונחה על שולחן חברי הכנסת. זה דבר שלא היה כמותו.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת תופיק טובי, דברים שנאמרים בקול רם עדיין אינם הופכים לצודקים. לפחות לפי הנוהג, גם כאשר הצעת חוק

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה הלל, ואחריו — לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, אחרון המשתתפים בדיון.

שלמה הלל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, החלטת "התחיה" להצטרף לממשלה, בבחינת "ושבו בנים אובדים לגבולם" לא היתה צריכה להפתיע איש, אם כי אני צריך לומר, שלרבים היא גרמה אכזבה. דיבר על כך חבר הכנסת פרס. אני מצטרף להרגשת האכזבה, לא אכזבה גדולה, אני מודה ומתוודה, כי כגדול הציפייה כן גדול האכזבה, ולא היתה לי ציפייה גדולה מדי לכך שהם יעמדו בפני הפיתוי להיכנס לממשלה חרף דעותיהם עליה וחרף עמדותיהם כלפיה.

כאשר עסקתי בצעירותי בחקלאות ממש, ולא היה זה רק מקצוע שכתוב בתעודת-ההורות, עסקתי גם בדיג ובגידול דגים בבריכות. נוהגים היינו לומר, שכל זמן שהדג חופשי במים, אי-אפשר לדעת מה משקלו. כרגע שאתה שם אותו על המאזניים כדי לשקול אותו, הוא חדל להיות דג חופשי במים. הוא כבר על המשקל, יודעים מה משקלו, נקבע מה מחירו, וכל השאר ידוע.

אני שמעתי שהיה ויכוח גדול ב"התחיה" לפני הצטרפותה לממשלה, מה הדברים שיירדשו. והיתה מהדורה מתוקנת ועוד מהדורה מתוקנת, כלומר מהדורה מצומצמת ועוד מהדורה מצומצמת. שמענו, ולא היתה הכחשה, שהובטח כי יוספו שבע התנחלויות ביהודה ובשומרון לכבוד כניסת "התחיה". אם כן, אנו צריכים לומר לעצמנו, שההבדל בין הליכוד ל"התחיה" מצטמצם בשבע התנחלויות. בעצם, אפילו בזה איני בטוח, כי הופיע כאן סגן השר רקל ואמר, שגם אלמלא היתה התחיה נכנסת לממשלה, היו עושים בדיוק אותו דבר ומוסיפים התנחלויות. מכל מקום, שבע התנחלויות נוספות, אליבא דדעתם ודאי גם הן לטובה. אני רק חושש, שהם שכחו את הלכת, שהממשלה הזאת מסוגלת להקים התנחלויות ולהוריד אותן באותה התלהבות ובאותו מרץ.

חנן פורת (התחיה):

זה הדבר היחיד שקראת בהסכם הזה?

שלמה הלל (המערך):

לא אמרתי שזה הדבר היחיד.

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
וברבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

כביכול, יד חופשית לקיים את האוטונומיה לפי הבנתה. כל מה שהממשלה הציעה לעצמה אינו יד חופשית אלא במקרה הטוב אצבע משולשת לגבי העניין של האוטונומיה.

אם מתכוונים אתם להיכנס לממשלה ולהשתתף באותם תהליכים של האוטונומיה כפי שהממשלה קבעה אותם, כי אז זה כישלון של התחיה: או שזה כישלון של הממשלה, אם אכן מתכוונת היא לסגת, וזה כישלון של התחיה אם היא מתכוונת לחת יד לזה. למען האמת זה כישלון גם של אלה וגם של אלה, כי עם צירופה של התחיה לממשלה ניצבים אנו בפני תופעה של טלאי על גבי טלאי, על-מנת שהממשלה תוכל לעבור איכשהו מעל לסף של 61 קולות, כדי לקבל אותם 50% בכנסת ולהיות מסוגלת להתקיים. הממשלה עושה זאת בדרך של טלאי על גבי טלאי, נוסף על הטלאים הקיימים בתוכה, בוויכוחים בין אלה לבין אלה, בין אריק שרון לבין דוד לוי ואחרים.

אולם, רבותי חברי הכנסת, בזמן האחרון הממשלה מוכנה "לקנות" כל דבר כדי לקבל תוספת משקל. מצד אחד היא מקבלת את חבר הכנסת מרדכי בן-פורת, עם המטרה שהוא מציב לעצמו: אוטונומיה חד-צדדית, ומצד אחר היא מקבלת את התחיה, עם הססמה שהיא מציבה לעצמה: אוטונומיה "אף-צדדית". באיזה עולם אנחנו נמצאים? איך מתכוונת הממשלה הוואת להוביל את המדינה בתקופה שבה זקוקים אנו, יותר מלכל דבר אחר, לממשלה עם שקריות, עם אחריות לאומית, עם יכולת להכריע בצורה נבונה, עם יכולת ללכת לפתרון מדיני של אותה בעיה פלשתינאית. שהרי גם אם מבצע "שלום הגליל" יצליח במלוא מובן המלה, אין כל ספק שהוא מעלה את הנושא של הבעיה הפלשתינאית בתחומה הרבה יותר גדולה, בתרפות הרבה יותר גדולה ובדחיפות גדולה יותר.

לצערי העמוק, הצטרפותה של התחיה כיום לממשלה אין עמה שום משמעות. לפנינו ניסיון להטליא טלאי על גבי טלאי, להסתיר את חולשותיה של הממשלה ולנסות להעלים את העובדה שהיא פועלת בלי שיש לה אומן, לא רק בעם אלא גם בתוך הכנסת הוואת. כיום היא מנסה, תמורת כל מחיר וכל בלבול, לקבל לתוכה אנשים שיחמכו בה, משום שרק כך תוליד אותנו הממשלה מהמשכר שאנו נחיתים בו, ממשכר לבנון, למשכר המדיני בעקבותיו, כשהיא מבוכללת בתוכה — מצד אחד אוטונומיה חד-צדדית, מצד אחר חוסר אוטונומיה, והדריכה במקום שבה התחיל השר בורג בעניין האוטונומיה לא תקדם אותנו לשום פתרון מדיני.

עלי להביע את צערי על כך שהתחיה הצטרפה לממשלה תוך ידיעה שבעניין האוטונומיה הממשלה הולכת ככיוון שהיא כביכול מתגוננת לו. עלי להביע את צערי על כך שמתוך חולשתה מוסיפה הממשלה מבוכה בתוכה. לעומת מה שקורה כיום בממשלה וההתרוצצות בה, תבת נח יכולה להיראות כספינה של אהבה וספינת שעשועים.

היו"ר מ' שחל:

רשות ההיבדור לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, אחרון המשתתפים בדיון.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חובה נעימה לי — ואני משוכנע שזו גם חובה נעימה לרוב חברי הכנסת — לקדם בברכה את צירופו לממשלה של חבר הכנסת יובל נאמן כשר המדע והפיתוח. קטונתי מלהעריך את ההישגים המדעיים של הפרופסור נאמן, ולמען האמת במקרים רבים קטונתי מלהבין את פריצת הדרך ותורמתו למדע. אולם ההישגים של יובל נאמן והניסיון שלו בתחומים של כיטחון, ישראל, הפיתוח הביטחוני והמדעי, ארגון המחקר המדעי והמערכת האקדמית הם ערכה

מבית-מדרשו של בגין ומבית-מדרשו של מור ורבו וביטויטסקי, וחזקה על בגין שאכן הוא מתכוון ליישמה. לפיכך, אתם מצטרפים למועדון של אלה שהם בעד האוטונומיה, עם הכרה בזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי ועם פתרון הבעיה על כל היבטיה וכיוצא באלה.

כאן בעצם שורש השאלה שאני רוצה להציג — סלחו לי, לא לכם אלא לממשלה, שמעתי שה"תחיה" החליטה להצטרף לממשלה בגלל המצוקה שאנו נמצאים בה בעקבות המלחמה בלבנון. זה דבר יפה, שבעקבות מצוקה שבה נמצא העם מתגברים על כל הקשיים וחילוקי-הדעות ומצטרפים לשורה. כמה אתם מצטרפים? אתם מוסיפים כוח צבאי ללוחמים? אתם מצטרפים להחלטה שהממשלה צריכה לקבל לגבי הנושא המדיני שעליו היא אחראית כיום? אנחנו יודעים שהנושא המרכזי, שהפך לנושא של חיינו, הוא הצעדים המדיניים בעקבות מלחמת לבנון. נניח שהצלחנו או נצליח במלחמת לבנון במאה אחוז, לפי המטרות שהציבו אותן בהתחלה; נניח שנצליח בשלוש מאות אחוז לפי המטרות שהוצבו בשלב ג'; נניח שנצליח רק כשבעים אחוז. בכל זאת השאלה הנשאלת כיום היא מה הם הפתרונות המדיניים בעקבות ההצלחה במשימה שאנחנו מציבים לעצמנו, לפגוע ביכולתו של אש"ף להפחית מדיניות לגורמים בעולם הערבי, למדינות הערביות ולהיורה, לשומרון ולעזה. נניח שאנו מתגברים על כל אלה. מהו הפתרון המדיני שאנחנו מדברים עליו?

כל אחד יודע, כי מה שקרוי מבצע "שלום הגליל" הוא, לאמתו של דבר, מבצע לשלמות ארץ-ישראל. הלאו לשם זה הוחלט על המבצע, לא רק בגלל הפגיעות של הקטירשוא אלא גם משום שאנחנו טענו, ובצדק מסרים, שכל זמן שאש"ף שולט ברחוב הערבי אי-אפשר להגיע להידברות עם המנהיגים הערבים בשטחים המוחזקים. נניח שנחגבר על כך. מהו הפתרון עכשיו? מהי התרומה כיום בעקבות אותה הצלחה עקובה מדם שאליה הגענו?

אם ישאל השואל את הממשלה מהו המעשה שהיא הולכת לעשות כיום בעקבות המלחמה בלבנון ותוצאותיה, התשובה תהיה: אנחנו מקימים שבע התנחלויות נוספות ומצטרפים את התחיה לממשלה. רבותי חברי הכנסת, אם כוננת הממשלה את לתת אחת ולתמיד ביטוי לכך שאנחנו מתערים מעניין האוטונומיה שעליו דיברנו, ושהוא מופיע גם בהסכם עם התחיה, כי אז יש לומר את זה לציבור, כי אז הממשלה צריכה להופיע כאן ולומר שהיא נכשלה, משום שוותרתה על כל סיני כדי לקבל יד חופשית לגבי הגשמת האוטונומיה לפי בית-מדרשה שלה עצמה, של בגין ואריק שרון. אם הממשלה נכשלה, היא חייבת לומר את זה, ואז יהיה אולי היגיון בצירופה של התחיה, אולם את התחיה מצטרפת על סמך המשך המשא-ומתן על האוטונומיה, כביכול, כי אז הרי אני יודע שהתחיה התנגדה לחלקים שונים בתוכנית האוטונומיה, שעליהם הממשלה כבר הסכימה ופיללו השר בורג בתוך הסכים להם. אם כן, האם הצטרפותכם כיום לממשלה תחזק אותה בכיוון מתן אוטונומיה או תגרום לכך שתהיה דריכה במקום לאחר שייסתם כליל הגולל על עניין האוטונומיה?

הממשלה חייבת לתת תשובה על כך, משום שאם היא רוצה להשיג יד חופשית בעניין האוטונומיה, הרי גורלו של עניין זה כישלון כשם שהיה כישלון בנסיגה מסיני, שהיתה מבוססת על הגנה שקובל על התחיה בהגשמת האוטונומיה. לכאורה יאמרו: מה זה שייך? הרי שם ויתרנו על שטח ופה בלבנון אנחנו כובשים שטח. רבותי, יש מבנה משותף והוא, שגם פה וגם שם כנוי העניין על סיכונים גדולים מאוד, על נזקים לטווח ארוך שהממשלה נוטלת על עצמה כדי להשיג.

חוברת ל"ה, ישיבה ק"ד

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה
בתפקיד שר המדע והפיתוח —

למקטיבי, שאינו מבוסס על הפוטנציאל של המוח היהודי, לבין פיתוח אשר מכוון לנצל את המשאבים של המוח היהודי. זה הוויכוח האמיתי. הוויכוח הזה מתנהל בעיקר בין האופוזיציה לבין הממשלה, אבל לצערי לעתים גם בתוך הממשלה. יש שיבוש של סדר העדיפויות הלאומי, יש שיבוש עד שמתוך טענה כנגד הטלת עוד אתגרים, מנציחים בעצם את דרך ההתנגדות הקלה מתוך מטרה להשיג הישגים מיידיים ברמת-החיים ומתוך נטיות לפשרות טריטוריאליזם אשר עונות בעצם על נוחיות של הרגע. במאבק הזה של עקביות בשילוב הפיתוח ההתיישבותי, שנועד להבטיח את הביטחון, של מתן עדיפות לאזורי הפיתוח על פני היש כמרכז הארץ, של אי-הקצאת משאבים נוספים למרכז הארץ תלא חלוקה שונה שלהם, הוזכרה הרבה במסגרת המשאומתן עם התחיה בעיית תוספת תקציב לכבישים. הבעיה איננה תוספת משאבים לכבישים, הבעיה היא היחס בין כמה יושקע בכבישים כמרכז הארץ לכמה יושקע בכבישים כאזורי הפיתוח. זה הוויכוח האמיתי. זו הכריזה האמיתית.

במסגרת הוויכוח הזה אני משוכנע שהצטרפותה של התחיה תחזק את המגמה ההתיישבותית-הביטחונית, תחזק את המאמץ הנעשה להבטחת הקיום של עם ישראל במדינת ישראל.

הי"ד מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד. ראש הממשלה ישיב למשתתפים בדיון.

ראש הממשלה מ' בגין:

אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי, חברי הכנסת, אני מכרז את סיעת התחיה על החלטתה להצטרף לממשלה. ברכה אישית מיוחדת נתונה לחבר הכנסת הפרופסור יובל נאמן על הסכמתו לשרת כשר המדע והפיתוח.

אדוני היושב-ראש, דוברו הראשי של המערך, חבר הכנסת פרס, ניסה היום להיות סרקסטי, אבל הוא לא יכול היה להסתיר את האכזבה המרה שהיא מנת חלקו, שהיא מובנת. תמה תקופת האינטרגריות בבית הזה. אי-אפשר יהיה עוד להגיש כל יום שני וחמישי הצעות לחבר מתוך האמונה שאולי זאת הפעם נצליח במשימה הלאומית הגדולה להפיל את הממשלה.

בממשלה יש היום רוב יציב — 64 חברי כנסת תומכים בה. 56 מתנגדים לה, בתוכם ארבעה קומוניסטים. 8 — זה הרוב. באופן פרופורציונלי, בפרלמנט הבריטי זה רוב של 44 חברים. שם זה נחשב לרוב רציני מאוד, וודאי יציב מאוד.

לפני הממשלה יש עדיין תקופת כהונה של שלוש שנים ומחצה. בתקופת כהונה זו אפשר לעשות הרבה, כפי שהוכחנו בתקופת הכהונה הקודמת, לשקם עוד יותר שכונות, לבנות עוד יותר את ארץ-ישראל, לחזק עוד יותר את הביטחון. ודאי נעשה כן, עשינו, וכן נעשה. מכאן האכזבה. ומה אני יכול לעשות? הגיעה השעה שבה יצטרכו הידירים שלנו באופוזיציה לשקול האם אחרי שבעים-ושש הצעות אי-אמון שהם הגישו במשך חמש השנים האחרונות — דבר בלא דוגמה ובלא תקדים בתולדות הפרלמנט שלנו, כמעט כל שבועיים, אם נביא בחשבון שהכנסת יושבת רק שמונה חודשים — וכולן הובסו, האם כדאי להם עוד להביס את עצמם. נראה שהם יגיעו למסקנה שלא כדאי ואפילו לא רצוי, כי הרי המשמעות של הבסת הצעת אי-אמון היא הבעת אמן לממשלה. אז זה בהחלט שיינו במצב והוא חיובי מאוד. צר לי שמר פרס מאוכזב.

אדוני היושב-ראש, אנחנו מתגאים בזה שגם בשעת לחימה יש תופש ביטוי במדינתנו. אבל צריך להבין מהו אותו

לכן שיוכל לתפקיד המורכב של גיבוש מניסטריון למדע ולטכנולוגיה. משרד זה באופיו הוא משרד של תיאום, היכול להביא למיצוי רב יותר של הפוטנציאל הטכנולוגי והמדעי הגלום בעם ישראל, בקהילה היהודית המתפתחת בארץ-ישראל, ולמיצוי כל חלק מקידום זה וכל פוטנציאל בו ההכרחי להבטחת קיומנו. בכך מצטרפת ברכתי לברכתם של קודמי.

אולם מעבר להערכה אישית לשר המצטרף אני רואה את החשיבות המרכזית בהצטרפותה של התחיה לקואליציה הממשלתית ובהצטרפותו של יובל נאמן כשר. ההצטרפות הזאת תורמת לאיחוד הכוחות ולצירוף המאמץ הפוליטי של הכוחות הציוניים, ועושים לחיזוק הקיום והביטחון של העם היהודי במדינת ישראל, באמצעות יישובה של ארץ-ישראל המערבית על כל חלקיה ביהודים. זוהי ראייה שונה לחלוטין של הקדימויות הלאומיות מוז שקיימת אצל דובריו. הוא טען, שבנושא ההתיישבות, הממשלה נמצאת על צמרות העצים. לדבריו, היא אינה רואה את המציאות. אני חושש שחבר הכנסת פרס אינו רואה, אולי משום שאינו רוצה לראות, אולי משום שקשה לו להודות, שהוא אינו רואה את המציאות המתפתחת בארץ-ישראל על כל חלקיה. חבר הכנסת פרס איים עלינו, ברמו ואומנם, בניסיון של לבנון. שאסונה, לדבריו, התחיל בהרחבת שטחה. מהי האלטרנטיבה של חבר הכנסת פרס? האם הוא מציע השמדת השטחים שממזרח לקו הירוק בלחי מיושבים ביהודים?

לשומענו, בגולן, בגליל, בשומרון, ביהודה וברצועת-עזה, בכל אחד מן המקומות, אולי במידה שאיננה מספקת, נמצאות בתחילת גיבושן, קהילות ציוניות מגשימות.

רפאל סויסה (המערך):

מתי זה נוצר? האם זה נוצר בשנתיים האחרונות?

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

אלה קהילות המורכבות מיהודים בני הארץ ומעולים. זה מפעל, חבר הכנסת סויסה, שלא התחיל בשנתיים האחרונות. זה מפעל שהוא בן מאה שנה ומעלה. צר לי מאוד על כך שהמערך, שהוא ממשיכה של תנועת העבודה, לא השכיל ואינו משכיל להמשיך באותה מסורת מבורכת, שלאורך דרכו ההיסטורית לא חרם לה כה הרבה. אני מצטער מאוד לשמוע מפעם לפעם את דוברי המערך מזלזלים בציונות המעשית של קביעת עובדות. חבר הכנסת נחמיאס, אני שמח לומר שהמפעל ההתיישבותי בגליל, שבמשך כעשר שנים שקע בתרדמה של התפתחות אטית מאוד, קיבל כחמש השנים האחרונות תנופה מרבית, שאתה, אני וכל אורחי מדינת ישראל עדים לה. זו המציאות של התפתחות קהילות, הראות, את תפקידן לא בהתחרות ראוותנית של עליית רמת-החיים, אלא בשילוב שבין הבטחת הקיום, הבטחת הביטחון והפיתוח הטכנולוגי. פיתוח טכנולוגי שהוא הכרחי לשם הבטחת עצמאותנו הכלכלית, לשם הבטחת עתידנו וביטחוננו.

במסגרת הזאת מתנהל היום לכאורה ריכוז על קדימויות. הוויכוח על הקדימויות — נגע בו חבר הכנסת וירשובסקי והזכיר אותו חבר הכנסת פדר — אינו ויכוח אמיתי. מציגים זאת כאילו הוויכוח הוא בין ביטחון לבין עצמאות כלכלית. כאילו הוויכוח הוא בין השקעות לבין ביטחון, כאילו הוויכוח הוא בין הגליל לבין יהודה ושומרון. זו אינה אמת. הוויכוח האמיתי לגבי הקדימויות הוא בין הגליל, השומרון, יהודה והגולן לבין רצועת החוף וצפון הנגב. זאת האמת. הוויכוח האמיתי הוא בין העלאת רמת-החיים שלא מפרי עמל כפינו לבין השקעות בחינוך ביותר. הוויכוח הוא בין פיתוח תעשייתי לא

חושבים שזה דבר כה פשוט לומר לנשיא ארצות-הברית "לאר?" כשאנחנו צריכים לומר "הלאר", אנחנו אומרים אותו. וכל המדינאים האמריקנים יודעים זאת. אבל אל נקל ראש. זה לא דבר מקובל באופן אוטומטי. אבל הסברנו. למחרת היום, כעבור 24 שעות של לחימה נוספת, הדפנו את האויב מעבר ל-40 הקילומטרים, ואז הכרנו על הפסקת אש באופן חד-צדדי. הסורים קיבלו את הפסקת האש. אומנם עוד כמה שעות נמשכו אי-פה אי-שם יריות, אבל דווקא שר הביטחון אמר שזה דבר טבעי, זאת האינרציה של הקרב. ונחריש. וכך נכנסה לתוקף הפסקת האש בינינו לבין הסורים. המחבלים לא רק שהמשיכו ללחום, הם הודיעו שימשיכו ללחום בנו. הבטיחו שימשיכו במלחמה. אז מה היינו צריכים לעשות? להסיג את כוחותינו מפני האש של המחבלים או להדוף אותם צפונה? הרי זוהי האמת הפשוטה, אלה הן העובדות. אבלו טענות אתם באים?

מה זה, איך מספרים, זה לא תוכנן, זה התגלגל — לא היה ולא נברא. אני לא אמרתי לך ולחברך, מר פרס, שהפעם תתקבלנה החלטות מפורשות של הממשלה? אני משטיחן שכל שלב נתקבלו החלטות מיוחדות של הממשלה, שום דבר לא נתגלגל. אבל לו אתה היית שר הביטחון, לא היית אומר לעבא, מול פני האש הנמשכת של האויב, החקדמו, הצפינו? מה היית אומר — לסגת? אל מעבר לקו של 40 הקילומטרים? אז מה הרעלנו? — חקירות היו נופלות באצבע-הגליל. זה היה כורח המלחמה, כורח המצב. ואתם יכולים לומר מה שאתם רוצים. איך אתה סיימת את נאומך היום — "בזכות, בזכות..." זה לא חשוב לי. יש שלום בגליל או אין? אני שואל את השאלה הפשוטה, השיבו לי, רבותי, יש קטיושות בקריית-שמונה, או יש אורחים בקריית-שמונה? אני הייתי לפני שנה בקריית-שמונה. אנחנו גם ראינו את המצב כאשר אחרי פעולת התגובה שלנו על התנקשות הדמים בשגרירנו — כרוך השם הוא הולך ומבריא, הברק ריבתי עם פרופסור בלר אשר בדק את שלמה ארגוב, והוא מסר לי שהאיש יש לו סיכוי טוב להחלים, כרוך השם — אבל כאשר אנחנו הגבנו בשתי התקפות נגד יעדים צבאיים מובהקים של המחבלים ולא פגענו בשום אזרח, את הם הפגינו את כל היישובים, קרוב ל-1,000 פגזים הטילו, של ארטילריה ושל הקטיושות, על 26 יישובים, נו, מה היינו צריכים לעשות? באמת צריך היה להיכנס לבירות כדי לחסל את ההתנחלות של המחבלים ולהדוף אותם צפונה, ומה שקרה בינתיים, הסברתי כבר, אילו טענות יש לכם? לקרוא ללחימה כזו תוקפנית? להוציא את הלעז הזה באוזני כל העמים? אני רוצה להשתמש בניסוחים חריפים, אבל ציפיתם לכך שתהיה מצד זה שתתקף מוחלטת, שאיש לא יאמר מלה על כך שזו מלחמת מגן?

גם חבר מפ"ם, חבר הכנסת אמרי רון שיושב פה, אמר: מלחמת מגן, צודקת ומובדקת. תבוא עליי הברכה. ודאי מחזקין אותנו. אין לי טענות. הוא באופוזיציה, זה טבע האופוזיציה. למה צריך היה להוציא את המלים האלה בנוכחות 12 מנהיגים של המערך, מלחמת תוקפנות? אין דבר נורא מזה, אין סילוף גדול מזה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

ראש הממשלה מ' בגין:

כן, ודאי. הודענו שהמטרה היא להבטיח שלום לגליל ולחשבוני. יש שלום לגליל. אבל אם נמשכת לחימה, צריך להבטיח שלום לישראל.

רבותי, אני גם היום אומר לכם: יהיה שלום לישראל. אני משוכנע בזה. מי שרוצה לאבד את עשתונותיו, מי שרוצה

חופש, האם הוא יתן רק לצד אחד? אני הייתי במיעוט שנים רבות. תמיד אמרתי ליריבי ראש הממשלה: לא יהיו בבית הזה מנוולוגים, גם בעם לא יהיו מנוולוגים. לרוב יש רשות להתבטא, למיעוט יש רשות להתבטא. אותה זכות. לא יותר גדולה. לא יותר קטנה. החשבתי שבגלל הלחימה יהיה חופש ביטוי רק למיעוט? ראיתי את רשימת המנהיגים של המערך שהלכו כדי להודות במפורש בנוכחותם בהפגנת "שלום עכשיו". אתם זוכרים לפחות את הביטויים שנשמעו שם? הלא הביטוי המרכזי היה "זהו! מלחמת תוקפנות". האם אפשר לעבור בשתיקה על ביטוי כזה? אתם ציפיתם לכך שאתם תתקפו ולא תותקפו? אין דמוקרטיה כזו, אין חופש ביטוי חד-צדדי, אין מנוולוגים ולא יהיו. מה אתם כל-כך מתפללים? קיבלתם תשובה. לפי שעה היא חספית. תוסיפו להתקף — תהיו מוכנים להיות מותקפים. זוהי הדמוקרטיה, אין אחרת. אין ולא יהיו מנוולוגים, לא בבית ולא באומה. אבל טוב שיש דרישה, זה נשמת הדמוקרטיה. אני כלל איני מושפע מכל ההפגנות והאספות. בסדר, נו אז מה, אנחנו מקבלים את זה באהבה. רק צריך לזכור: כששואלים מדוע אין הגיון קונסנטוס — אזי יש תשובה.

במלחמות אחרות, והיו שש, היה קונסנטוס. היתה אופוזיציה אחרת. אני זוכר את היום שבו נקראתי לביתו של דוד כן-גוריון וזכרנו לברכה, ב-1956. באיו סודיות, אתה, מר פרס, הכינות את המבצע? חבר הממשלה ידעו על מעשיך בפרס אז? סיפרת משהו להם? הם ידעו עד היום האחרון על התוכנית העומדת להבצע? זימתם ישיבה שבוע לפני המבצע? או יום לפני התחלתו? ואני, נודע לי לפנייה על המבצע משום שכן החליט דוד כן-גוריון, שתוכרי אריה כן-אליעזר וזכרנו לברכה ויעקב מרדור ייבדל לחיים ארוכים ואני, צריכים לשמוע מפיו עוד לפני שהממשלה שמעה, נו, אז כך היה. וזה טבעי? לא באנו בשום טענות. רק אמרנו, במלחמה הזאת נהיה יחד. לקראת מלחמת ששת הימים אנחנו יחד עם המפד"ל את רעיון ממשלת הליכוד הלאומי, והיא הוקמה, ברוך השם, מתוך ייסורים, מתוך קשיים, אבל היא הוקמה. זה היה רצון הכנסת, ששיקף את רצון הציבור, ועמדנו יחד במלחמת יום הכיפורים, אני שמעתי את ההטענות, האם לא עמדנו יחד 17 ימים תמימים עד שנחצתה התעלה וצה"ל היה מן הצד השני של התעלה במרחק בין 120 עד 101 קילומטרים מקהיר? במצואי שבת הצעתי בוועדת החוץ והביטחון לגברת גולדה מאיר וזכרנו לברכה, להפסיק מייד את תעמולת הבחירות, אין עוד התקפות הדדיות של המפלגות, זו מלחמה. במצואי שבת עדיין לא ידענו דבר על המחדל. למחרת היום כבר נודע לנו והחרשנו. 17 ימים תמימים, עד ה-23 באוגוסט. אראז באמת שאלנו את השאלה של איש יהודי היודע ספר, היודע קראו וכתוב, יוסיף לשאול אותה עוד שנים רבות, למה לא גייסו המילואים בעוד מועד, או כפי שאמר לי הרמטכ"ל דוד אלעזר, לכל המאוחר ביום שישי. ולמה לא קירבו את הכלים? אבל כל עוד לא הוברר שאנחנו ממש מוצאים אויב גם בצפון וגם בדרום, לא אמרנו מלה אחת של ביקורת. כולכם עדים.

מדוע אנחנו לא יכולים לעמוד בלחימה כזאת יחד, בממשלה ובאופוזיציה, תומכי הממשלה ומתנגדיה? משום שכיום שיש לפני ארבעה שבועות הכרזנו באופן חד-צדדי על הפסקת אש? ביום חמישי פנה אלי נשיא ארצות-הברית וקרא לי להכריז הפסקת אש ביום חמישי בשעה שש בבוקר. עניתי לו, שהדבר בלתי אפשרי משום שהאויב, המחבלים, עדיין עומדים 18 קילומטרים ממטילה. אומנם נהרייה כבר היתה חופשית מן הקטיושות, אבל כל אצבע-הגליל היה עדיין בטוח האש. אז המשכנו ביום חמישי את הלחימה. אתם

חוכרת ל"ה, ישיבה קי"ד

— החלטת הממשלה בדבר הקמת משרד המדע והפיתוח
ובדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן
לממשלה בתפקיד שר המדע והפיתוח —

היה להקים קואליציה כזאת של 64 בלי הכלל, העיקרון היפה והנאה, שצד אחד אינו כופה את מדיניותו על צד שני? אי-אפשר. אולי לך אין ניסיון כזה. אולי בימים עברו הקימו בדרך אחרת קואליציה. אבל אצלנו יש עיקרון כזה. יש להם זכות להסתייג.

מה אני השיבותי? אני קורא: עלי להודיעכם כי הממשלה תקיים, בהתאם להחלטת הכנסת ועל יסוד הרדיות, את כל התחייבויותיה הבין-לאומיות על-פי הסכמי קמפ-דייוויד. אחת ההתחייבויות הבין-לאומיות היא ההתחייבות על האוטונומיה. איך אתה יכול לומר שאנחנו ויתרנו על תוכנית האוטונומיה? זה הפירוש האמיתי של ההכרה בזכויות הלגיטימיות של ערביי יהודה, שומרון ועזה — אוטונומיה. וכאשר אנחנו מגישים לאורחים זרים את המסמך שאנחנו חתמנו אותו יחד בקשר עם האוטונומיה, הכול אומרים שזה רציני מאוד. לא נכון שאנחנו רוצים לרוקן את התוכנית מתוכנה. אנחנו הודענו מה עמדתנו לגבי ארץ-ישראל אחרי תקופת המעבר. לא הסחרנו דבר. הכול כתוב בקווי-היחס של הממשלה. להם יש זכות להסתייג. הממשלה עומדת על התחייבויותיה הבין-לאומיות. זה כתוב במכתב. נא לא להתעלם מן העובדות הפשוטות.

אדוני היושב-ראש, יש עוד משהו חיובי ביום הזה. זו פעם ראשונה שהוקם משרד המדע בישראל. אני זוכר את חבר הכנסת פרס בתקופה אחרת, שבה הוא דיבר על "מידוע המדינה".

שמעון פרס (המערך):

עכשיו אתה עושה משרד המדינה.

ראש הממשלה מ' בגין:

אתה חושב כך. אפילו אצלך באופוזיציה יש משרד. אבל אני זוכר את הביטוי "מידוע המדינה". ביטוי יפה מאוד. אבל חלפו כל כך הרבה שנים ולא היה דבר. אומנם, מידוע היה, יש מוז' יהודי, אבל אני מדבר על ריכוז המאמצים לפיתוח מדע, טכנולוגיה גבוהה. והנה הוא קם.

אורי סבג (המערך):

ראש הממשלה מ' בגין:

אבל מתי יכולנו להקים את המשרד הזה?

אורי סבג (המערך):

ישנו מרדור.

ראש הממשלה מ' בגין:

יכולנו להקים אותו כשנמצא ארם שיכול להיות שר המדע או המידוע, והוא איש מדע מובהק, איש מדע בעל שם בין-לאומי.

דניאל רוזוליו (המערך):

אם זה כל-כך חשוב, איך זה לא עלה קודם על דעתכם?

ראש הממשלה מ' בגין:

זכורו לנו שחבר הכנסת פרופסור יובל נאמן — — —

מה אתם מפריעים?

הי"ר מ' סבדור:

חברי הכנסת, מישור מכם מצטער על שבמשך עשרים דקות היה סדר בכנסת? אני מבקש, הפסיקו לצעוק. אתם צועקים ביחד. חבר הכנסת רוזוליו, אני מבקש שלא להפריע.

קריאות:

— — —

להיות חסר סבלנות, מי שרוצה להתעלם מן העובדה שיש אויב, שיש אוכלוסיה אזרחית, שהכרחיים היסוסים, שאין רוצים לפגוע באוכלוסיה אזרחית — זו האתיקה של כל ראש ממשלה בישראל. זו האתיקה בחיי. אני יכול להוכיח זאת במסמכים עוד מהתקופה ההיא, לפני קום המדינה. צריך לעמוד בכך. טוב יחד: אינכם רוצים — ניאח. חופש הביטוי יש לכם. גם לנו.

יחזקאל זכאי (המערך):

מי הם 12 המנהיגים של המערך?

ראש הממשלה מ' בגין:

הנה אחד מהם יושב לפני, חבר הכנסת ויקטור שם-טוב. הוא לא מנהיג? שם-טוב לא מנהיג? מבטן ומלידה מנהיג.

קריאות:

— — —

ראש הממשלה מ' בגין:

ויקטור, לא היית שם?

ויקטור שם-טוב (המערך):

— — —

ראש הממשלה מ' בגין:

בסדר, הנה, נתת חשוכה. אחד מהם. אבא אבן לא היה שם?

קריאות:

— — —

ראש הממשלה מ' בגין:

חבר הכנסת רוזוליו, הרי אתה נץ. מה אתה רוצה?

הי"ר מ' סבדור:

חבר הכנסת גרנות. חבר הכנסת זכאי. אצלנו יש רק הצבעה שמית. אין נותנים רשימה מלאה. הצבעה שמית יש בכנסת.

מיכאל חריש (המערך):

התנצל שאתה אומר לא אמת.

ראש הממשלה מ' בגין:

חבר הכנסת זיאק אמיר, לא אמרת בכנסת "מלחמת מגן צודקת", לחברת הכנסת אלונז?

יעקב זיאק אמיר (המערך):

כתבתי על זה — — —

ראש הממשלה מ' בגין:

או למה אתה מחריש כאשר אומרים שמלחמת המגן היא מלחמת תוקפנות? חבר הכנסת רוזוליו, מספיק.

אדוני היושב-ראש, אומר חבר הכנסת פרס, שאני ויתרתי על תוכנית האוטונומיה.

מיכאל חריש (המערך):

התנצלת שמסרת לא אמת לפרלמנט? שיתנצל קדם.

ראש הממשלה מ' בגין:

מספיק, מר חריש. האם הפריעו לחברך? איך אתה מפריע לי? אתה רוצה לומר שלי אין רשות הדיבור כמו לחבר הכנסת פרס? איש לא הפריע לו. אני מבין קריאת ביניים. אבל מספיק.

אומר חבר הכנסת פרס שאני ויתרתי כביכול על תוכנית האוטונומיה, שהיא כולה מקורית שלנו. איזה מכתב קראת מבין שני המכתבים שצורפו למסמך ההסכם? יש שני מכתבים. מכתב אחד של סיעת התחיה אלי, שבו הם אומרים: אנחנו מסתייגים מתוכנית האוטונומיה. זו זכותם. אתה חושב שאפשר

ו' באב התשמ"ב (26 ביולי 1982)
— הצהרת אמונים של השר יובל נאמן: הודעת יושב־ראש
הכנסת: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

49 —

נגד

החלטת הממשלה להקים משרד המדע
והפיתוח אושרה.

היו"ר מ' סבידור:

אנו עובדים עכשיו להצבעה שנייה. נצביע עתה על אישור
החלטת הממשלה בדבר צירופו של חבר הכנסת יובל נאמן
לממשלה בתפקיד שר המדע והפיתוח.

ה צ ב ע

כעד אישור החלטת הממשלה בדבר צירופו
של חבר הכנסת יובל נאמן לממשלה — 57

49 —

נגד

החלטת הממשלה בדבר צירופו של חבר
הכנסת יובל נאמן לממשלה בתפקיד שר המדע
והפיתוח אושרה.

מיכאל חריש (המערך):

אדוני היושב־ראש, מבקשים למנות את מספר השרים.

7. הצהרת אמונים של השר יובל נאמן

צה"ל ואני הייתי ראש ממשלה. כבר אז ראיתי את גאונותו, את
החזון. אני רוצה לומר שאדם המקפל בתוכו סגולות כה רבות
— מפקד, מתכנן, איש מדע — מהווה ברכה למדינה וברכה
לממשלה.

אני מאחל לשר יובל נאמן הרבה חדות ורבה
סיפוק בשליחות הלאומית שנטל זה עתה על עצמו.

קריאה:

מדוע לא הוצבע עניין העברת שטח הפעולה של המועצה
הלאומית למחקר ולפיתוח ממשרד האנרגיה למשרד המדע
והפיתוח?

היו"ר מ' סבידור:

אני למד שעניין זה אינו טעון אישור, וזרק הודעה. רשמנו
לפנינו הודעה זו כפי שעושים לגבי הודעות של ועדות הכנסת.

7. הודעת יושב־ראש ועדת הכנסת

כמו כן הנני מתכבד למסור לכנסת את ההודעה הבאה:
בישיבת הכנסת ביום ד', א' באב התשמ"ב, 21 ביולי 1982,
הוחלט להעביר את ההצעה לסדר־היום של חבר הכנסת יעקב
גיל בנושא "איחוד המערכות המטפלות בנוער בתחומי חברה",
לוועדה שתקבע ועדת הכנסת. ועדת הכנסת בישיבתה היום
החליטה להעביר את הדיון בהצעה הנ"ל לוועדת העבודה
והרווחה.

היו"ר מ' סבידור:

הכנסת רשמה לפנייה את ההודעה.

ח. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

ברשות יושב־ראש הכנסת הנני מתכבד להודיע, כי היום
הונחה על שולחן הכנסת מטעם הממשלה, לקריאה ראשונה,
הצעת חוק למימון מבצע "שלום הגליל", התשמ"ב — 1982.

ראש הממשלה מ' בגין:

יש לנו בבית הזה איש מדע מובהק. עד היום לא נסתייע
הדבר. הוא יעמוד בראש משרד המדע והפיתוח, ויעשה, כפי
שאני בטוח, גדולות ונצורות בשטח המדעי של מדינת ישראל.
אני חושב שזו תופעה חיובית מאוד.

אני מבקש מהכנסת לאשר את החלטותיה של הממשלה
בישיבתה ביום א', וכך להקים את המשרד החדש ולאשר את
מועמדותו של חבר הכנסת יובל נאמן להיות שר המדע
והפיתוח בישראל.

היו"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, תודה לראש הממשלה. אנו עובדים
להצבעה. אני ממנה את חברי הכנסת מאיר שטרית ורפאל
סויסה למנות את הקולות.

נצביע תחילה על אישור החלטת הממשלה להקים משרד
חדש שייקרא משרד המדע והפיתוח.

ה צ ב ע

כעד אישור החלטת הממשלה

להקים משרד המדע והפיתוח — 58

היו"ר מ' סבידור:

אני מתכבד להזמין את חבר הכנסת יובל נאמן להצהיר
הצהרת אמונים.

יובל נאמן:

כבוד היושב־ראש, אקרא את ההצהרה.

אני, יובל נאמן, מתחייב כחבר ממשלה לשמור אמונים
למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כחבר
הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת.

(חותם על ההצהרה)

היו"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, הישו לי לברך את השר יובל נאמן, אחד
מהעילויים של העם הזה, אדם שהכרתי עוד לפני 34 שנים או
35 שנים. היינו יחד בשכונת כשהוא היה ראש אגף התכנון של

היו"ר מ' סבידור:

הודעה ליושב־ראש ועדת הכנסת.

אתן לבני (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, הנני מבקש את אישורה
של הכנסת לחילופי גברי בוועדות מטעם סיעת הליכוד:
בוועדת החוץ והביטחון — במקום חבר הכנסת דרור זייגרמן
ייכנס חבר הכנסת פנחס גולדשטיין החל ביום 18 באוגוסט
1982; בוועדת החינוך והתרבות — במקום סגן השר חבר
הכנסת משה קצב ייכנס חבר הכנסת דרור זייגרמן החל ביום 18
באוגוסט 1982.

היו"ר מ' סבידור:

הודעה למזכיר הכנסת.

משנה למזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ט. הצעת חוק למימון מבצע "שלוש הגליל", התשמ"ב — 1982 *

(קריאה ראשונה)

אומדן התפלגות שיעורי המלווה, שנעשה במינהל הכנסות המדינה, מראה כי 15% מהשכירים ו-17% מהעצמאים היו פטורים מן המלווה. 15% מן השכירים ישלמו מלווה בשיעור של 2% ואילו 11% מהעצמאים ישלמו מלווה בשיעור של 3%. 64% מהשכירים ו-50% מהעצמאים ישלמו מלווה בשיעור של 4%. 6% מהשכירים ישלמו מלווה בשיעור של 5% ו-22% מהעצמאים ישלמו מלווה בשיעור של 5.5%.

במסגרת ההסכם המשולש התחייבה הממשלה לקצן בהוצאות התקציב לשנת 1982, לפי שיקול דעתה, סכום של 5 מיליארדי שקלים.

זוהי תמצית הצעת החוק שהוגשה עכשיו לאישור הכנסת. הצעת החוק מפורטת הרבה יותר מן הדברים שאמרתי. אני שמח שהצעת החוק הזאת מוגשת בהסכמה של הממשלה, ההסתדרות ולשכת התיאום של הארגונים הכלכליים. חשוב מאוד, כאשר יש נטל של מימון מלחמה — הנטל של מימון מבצע "שלוש הגליל" — שיש הסכמה לאומית כללית לגבי אופן המימון וחלוקת הנטל.

אני רוצה להביע את הערכתי ותודתי למוכיר הכללי של ההסתדרות, חבר הכנסת ירוחם משל, ולצוות שעבד אחר על תרומתם להשגת ההסכם; אני רוצה גם להביע את תודתי ליושב-ראש לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, מר אלי הורביץ, ולצוות שעבד אחר על תרומתם להשגת ההסכם. אני חושב שהסכם זה הוא הסכם חשוב, הוא מכתיב שכפי שהעם מתלכד במלחמה, כקרב, כך הוא מתלכד גם בעורף, בדרכים הכלכליות, באמצעים הכלכליים הדרושים למימון מבצע "שלוש הגליל". אני חושב שההסכם הזה היווה בשורה גם לחיילים בחזית וגם לעם בעורף: העם יודע שהוא נתבע למאמץ כלכלי מתוך אחדות לאומית, והעם — כך אני בטוח — יישא בנטל הזה של מימון מבצע "שלוש הגליל" בהבנה ובגאווה. העם הוא שיצרן לשאת בהוצאות האלה, אין לנו מישור אחר שיישא בהוצאות האלה, אין לנו עם אחר שישא בהוצאות האלה. העם יישא בהן מתוך ידיעה שיש נטל ויש חלוקה צודקת של הנטל, מתוך ידיעה שהמאמץ הכספי שעם ישראל נדרש לו בימים אלה הוא בבחינת כסף החוסך דם.

תוך כדי כך נצטרך לגלות — כל שכבות הציבור, פרט לחלשים — ריטון עצמי בחביעות. כאשר העם כולו נתבע למאמץ, לא יכול להיות שיימשכו הלחצים, שיימשכו התביעות מצד אלה שיש להם כדי שיהיה להם עוד. אנחנו נצטרך לעמוד גם במאבק הזה. אני מקווה שנעמוד בו מתוך שיתוף פעולה כללי לאומי.

אלה הם גילויים של אחדות, גילויים יפים, כמובן, אנחנו צריכים לממן את מבצע "שלוש הגליל" על-ידי חוק המטיל חובה. עם זאת, בלי לגרוע מאומה מן החובה שבחוק, אני חושב שצריך לציין בחיוב ובחיבה את גילויי ההתנדבות שגילו רבים רבים בעם הזה מאז מבצע "שלוש הגליל", אשר סייעו והוסיפו על מה שמוטל על העם בכוח החוק ובכוח החובה. החובה לחוד וההתנדבות לחוד. שתיהן יחד מבטאות את כושרו, רוחו ועמידתו של העם הזה.

אני מודה לכל אלה שסייעו בידי להשיג את ההסכם. אני מקווה שהחוק הזה יאשר מתוך אחדות לאומית וגם ימשך

היו"ר מ' סבירור:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק למימון מבצע "שלוש הגליל", התשמ"ב — 1982, קריאה ראשונה. אני מזמין את שר האוצר.

שר האוצר י' ארדור:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק למימון מבצע "שלוש הגליל" מתחלקת לשניים: החלק הראשון מאריך את חוקי הצעדים שהפעלנו בחודש יוני, בשינויים מסוימים. השינויים כוללים את ביטול העיקור בתוספת היותו. ההיטל על מס ערך מוסף בשיעור של 25% שהוטל ביוני יוחלף במס ערך מוסף ישיר בשיעור של 3%. כמו כן, ההיטל העקיף שהוטל על היבוא יוחלף בהיטל ישיר על היבוא לתקופה מוגבלת, עד 31 במרס 1983. ההיטל על מכירת ניירות-ערך סחירים יוארך. כן יוארך ההיטל על נסיעות לחוץ-לארץ, וזאת עד 30 בספטמבר, כפי שציינתי בעת שהפעלנו את הצעדים בחודש יוני.

הסכומים שהיו צריכים לנובע מן הצעדים שגמתי, אשר הופעלו במחצית חודש יוני באמצעות תקנות לשעת-חירום, יכלו להספיק. הצעדים הופעלו, כזכור, כשבוע לאחר תחילת המבצע, לפני שהיה אומדן מעודכן של ההוצאות הכספיות. גם היום אין עדיין אומדן סופי. היום אנו זקוקים, לפי האומדן הבלתי-סופי, ל-30 מיליארד שקל למימון מבצע "שלוש הגליל" וההוצאות הכרוכות בו. לצורך גיוס סכומים נוספים למימון הוצאות המבצע נחתם הסכם משולש — בין הממשלה, ההסתדרות ולשכת התיאום של הארגונים הכלכליים. המבטא את חלקה המשלים של הצעת החוק שאני מביא היום, לאישור הכנסת, הסכם זה מחלק, כאמור, בתחום ביטול עיקור השפעת המס ערך מוסף על השכר, חלק מהצעדים שנוקטו לפני חודש, אך מוסיף עליהם כנדרש וכמוסכם.

הסכם זה קובע הנהגת מלווה על ההכנסה אשר יחולק בצורה צודקת בין השכירים, העצמאים והחברות. המלווה זה קיים פטור לגבי בעלי הכנסות נמוכות. הוא מבטא פרוגרסיביות מסוימת לגבי משלמו. שיעוריו לגבי שכירים הם 2%, 4% ו-5%, ולגבי עצמאים — 3%, 4% ו-5.5%. בהתאם לשיעור ההכנסה, השכירים ישלמו את המלווה החל בחודש יולי, בעוד העצמאים והחברות, בגלל מכלולות טכניות, יתחילו בתשלום עבור המלווה בחודש ספטמבר. התקרנות הקובעות את שיעור המלווה אצל השכירים יתעדכנו אחת לשלושה חודשים, יחד עם עדכון מדרגות המס. החברות ישלמו 10% על הכנסתן החייבת לפני ההתאמה האינפלציונית.

פטורים מן המלווה עובד יומי ומי שמקבל קצבה והוא גבר שמלאו לו 65 שנה או אשה שמלאו לה 60 שנה או פועל בניין שמלאו לו 55 שנה — בשל הקצבה שהוא מקבל. כן יש קצבאות אחרות הפטורות ממס.

המלווה ייפרע ב-4 תשלומים שנתיים שווים החל בשנת המס 1993, כשכל שנה ייפרד רבע המלווה. כל חודש ייפרע מלווה לחלק מהמלווים, בדרך שתיקבע בתקנות. המלווה יהיה צמוד, לפי בחירתו של המלווה, ב-80% משיעור עליית המדד בכל שנה בתוספת ריבית שנתי של 1%, שתהיה צמודה אף היא, או צמוד לשער הדולר בלא ריבית.

על גביית המלווה יופעלו כל האמצעים הכלולים בפקודת מס הכנסה.

לגבי איגרות-חוב אחרות, הצמדות ב-80%; כלומר, צריך לחשב את ההצמדה לכל אורך התקופה ולא לכל שנה, על-מנת שהאיגרת לא תפסיד יותר מ-20% מערכה, וההצמדה תהיה 80%.

עוד נאמר בהסכם, שהממשלה תצמצם את הוצאותיה בסכום של 5 מיליארדי שקל בהתאם לשיקול דעתה. היה לנו ויכוח גדול בנושא זה. לא הסכמנו לעשות עסקת-חבילה לגבי שכר, מסים ורווחים. לגבי הצמצום בהוצאות הממשלה לא הסכמנו שיתפרש אפילו פירוש חלקי, וודאי שלא פירוש משמעותי, שההסתדרות מסכימה לתת ידה לקיצוץ בסובסידיות. ומדוע? היום הסובסידיה ללחם היא 142%, הסובסידיה לכיציס — 53%, לחלב — 76%, לעוף קפוא — 70%, לשמן — 76%, לתחבורה ציבורית — 77%, מזקופת כהונתו של שר האוצר יגאל הורביץ הורידו את הסובסידיות לגמרי. אנו רצינו להגיע אותו להסכם על סובסידיה בשיעור של 30%.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
שר האוצר ישמח אם תגיע להסכם על 40%.

ירוחם משל (המערך):
אל תהיה מתון בניי לכן שר האוצר.

פתאום עלו הסובסידיות מאפס ל-77%, ומתי? ב-1981 וב-1982. חבר הכנסת כהן-אורגד, אתה, שהתנגדת אפילו לסובסידיה של 30%, כאשר הסובסידיות עלו, לפתע פתאום שחקת.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
אמרתי מעל במת הכנסת ב-1981 שיש לצמצם את הסובסידיות. חבךך לסיעה, חבר הכנסת עדי אמורא, יעיד שאמרתי זאת בוועדת הכספים.

ירוחם משל (המערך):
איך זה חשוב מה שאמרת. חשוב הוא שהסובסידיות עלו כאחוזים פנטסטיים.

לא נתבקשנו להיות שותפים להעלאת הסובסידיות ברמה כזאת ואיננו מוכנים להיות שותפים להורדתן.

נקבע בהסכם שהממשלה תצמצם את הוצאותיה ב-5 מיליארדי שקל בהתאם לשיקול דעתה. אדוני שר האוצר, הסכמת לנו מדוע יש צורך בצמצום זה בעקבות מבצע "שלום הגליל". עכשיו, בעקבות הצטרפות התחיה לקואליציה, אתם מציעים להקציב 1.5 מיליארד שקלים להתנהלות כיהודה ובשומרון. זה בניגוד גמור להסכם שחתמנו עליו. אנו לא ניתן את הסכמתנו ולא נהיה שותפים להורדת הסובסידיות. מי שהוביל את הכלה לחופה, מי שהביא להעלאת הסובסידיות, יוביל את הכלה להורדת הסובסידיות.

בר בזמן שנקבע בהסכם, שהממשלה צריכה לצמצם הוצאותיה, מציעים עליה נוספת בתקציב, תחיה בתקציב — לרגל ההסכם הקואליציוני עם "התחיה". מה הקשר בין הצטרפות התחיה לממשלה ובין נושא התקציב? זה עומד בסתירה מוחלטת להסבר שנחת לנו על קשיי המדינה. אתה אמרת לנו שאין שקל מזומן הניתן לסובסידיות. איני יודע מאילו כספים תקציבו את ה-1.5 מיליארד שקל להתנהלות כיהודה ובשומרון בעקבות ההסכם עם התחיה על הצטרפותה לממשלה. אולי תורידו סובסידיות כדי לממן את ההתנהלות על-פי ההסכם הזה? כפי שאמרתי, סעיף זה עומד בסתירה להסכם שנחתם. אתה חייב להוריד 5 מיליארדי שקל מהוצאות הממשלה, ואין הוצאות נסתרות. לכן אני חושב שההתחייבות

להתבצע — גם החוק וגם ההסכם — מתוך אחדות לאומית. שיתוף פעולה והבנה.

אבקש להעביר את הצעת החוק להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לוועדת הכספים.

הי"ר מ' סבידור:
תודה לשר האוצר. הוקצתה שעה אחת לדיון בהצעת החוק. אני מתכבד להזמין את ראשון הנואמים, חבר הכנסת ירוחם משל, ואחריו — את חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד.

ירוחם משל (המערך):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי את דברי שר האוצר. העובדה שאחרי דין ודברים הגענו לידי סיכום, נציגי ההסתדרות, המעסיקים והממשלה, יש לה ערך רב. אבל אני חייב להעיר הערות מספר כדי למנוע אי-הבנה בכל הקשור בהסכם זה.

אני שבע-רצון מהניחות שעשה שר האוצר לגבי חלוקת העול. טוב שהנתונים שמסר שר האוצר מאשרים את ההנחה שלנו, שמהנטל של מימון מבצע "שלום הגליל" יוטל שליש על השכירים וכשני-שלישים על עצמאים וחברות.

צירלי ביטון (התחית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
איך תסביר שכל שכולה המשכורת הנטל קטן יותר?

ירוחם משל (המערך):
אענה לך. קודם כול אני רוצה לעמוד על חלוקת העול בין שכירים ובין שאינם שכירים — עצמאים וחברות. ראשית אני רוצה להבהיר את הנקודה שלגביה יש לי ויכוח עם שר האוצר.

צירלי ביטון (התחית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתם הפקרתם את מעמד הפועלים. זו בושה וחרפה. מה קיבלתם כשביל מעמד הפועלים?

ירוחם משל (המערך):
אענה לך. הית אריב מאוד כלפי שר האוצר, לא הפרעת לו, ואיני יודע מדוע. כנראה יש כאן משהו הצריך בירור. לפני כמה שבועות היה משבר אחר.

לגבי מה שצריך לעשות למען ציבור הפועלים, איני צריך לשאול רשות ממך.

צירלי ביטון (התחית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ציבור הפועלים ירוק אתכם.

ירוחם משל (המערך):
אני מציע שתהיה צמוד לסיעה שלך ולא תעבור לסיעה אחרת.

צירלי ביטון (התחית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני צמוד לסיעה שלי.

ירוחם משל (המערך):
החלוקה של הנטל, שליש על השכירים ושני-שלישים על עצמאים וחברות, היא חלוקה שאני רואה בה הישג להסתדרות במשאומתן עם הממשלה.

גם בקרב השכירים יש חלוקה חשובה מאוד. מי שאינו מגיע לסף המס, לא ישתתף במלווה. פנסיונרים אינם משתתפים לגמרי. אני מציע תיקון נוסף, שמי שעובד כיום והוא בן 60, בהגיעו לגיל 65 יוכל לפרות את המלווה מייד, ולא יצטרך לחכות ארבע שנים כפי שנקבע בהסכם. אני מקווה ששר האוצר ייענה ויקבל תיקון זה.

התיקון השני שאני מציע הוא לגבי חישוב ההצמדה של איגרות-החוב. אני מציע שחישוב ההצמדה יהיה לפי המקובל

חוק המשתרעת על 22 עמודים. היושב-ראש הראשון של הכנסת היה אומר על דבר כזה: מי שמבין — יצביע. אביא כמה דוגמאות כדי להראות שאי-אפשר להבין דבר בכתב החרטומים הזה.

בסעיף 6(ב) כתוב: "על-אף האמור בסעיף קטן (א) לא תחול חובת תשלום ההיטל על בנק ישראל". זה אינו מובן.

אלך הלאה, לפי הסדר. בסעיף 10(א) כתוב: "שר האוצר רשאי בצו לשנות את שיעור ההיטל לפי פרק זה". למה אתה יכול לשנות? מה תשנה? מה לא תשנה?

בסעיף 11, פרשנות והגדרות, בפסקה (2), נאמר: "שכיר — יחיד שלפחות 75% מההכנסה היא הכנסה לפי סעיף 2(2) לפקודה". לאיזו פקודה?

שר האוצר "ארידור".

פקודת מס הכנסה.

ירוחם משל (המערך):

והלאה נאמר: "לרווק או לנשוי שאשתו עובדת — 46,660 שקלים; לנשוי שאשתו אינה עובדת — 67,400 שקלים".

בהגדרה של "מדד", שהיא דבר רציני, נאמר: "מדד המחירים לצרכן שקבעה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אף אם תפרסם בידי כל מוסד ממשלתי אחר, לרבות כל מדד רשמי אחר שיכאד במקומו, בין שהוא בנוי על אותם נתונים — — —" וכו'. איני מבין את זה. יכול להיות שזה בסדר.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

— — —

ירוחם משל (המערך):

לא, אני צריך כעת להרים את היד בעד דבר שחתמתי עליו. אני חתמתי על שני עמודים ואלה הולידו 22 עמודים.

בהגדרה של "מדד חדש" נאמר: "לגבי סכומי מלווה ששולמו במעדם — לענין החישוב הראשון של ההצמדה — המדד של חודש פברואר 1984".

בעמוד 11, בסעיף המדבר על "בסיס המלווה", בסעיף (15)(ב)(1)(ב) נאמר: "אם הוא איננו חברה תעשייתית ותבע את ניכוי האינפלציה — הכנסתו החייבת לפני ניכוי האינפלציה, ואם יותר על ניכוי האינפלציה — הכנסתו החייבת בתוספת 15% ממנה".

בעמוד 14 בהצעת החוק נאמר: "שר האוצר רשאי, עד היום הקובע, לפטור מהמלווה, כולו או חלקו, עצמאי או חברה שפעילותם הכלכלית בשנת המס 1982 ירדה בשיעור ניכר בהשוואה לשנת בסיס המלווה".

וכך לגבי סעיפים רבים נוספים.

רבותי, אנחנו חתמנו על הסכם של שני עמודים. שר האוצר, אנוכי וחברי חתמנו על הסכם של שני עמודים. שני עמודים הולידו סתם חרטומים זה, שכדי להתמצא בו צריך זמן רב מאוד. על הסכם של שני עמודים ישבנו שבועיים. יכול להיות שבצעת החוק הכול בסדר, אבל יכול להיות גם שלא. רבותי, כבר ראיתי שהכניסו לתנור הצעת חוק רצא דבר משונה.

אדוני שר האוצר, אני בטוח שלא אתה בעצמך הכינות את הצעת החוק; הכינו לא אותה המומחים למיניהם. אחד המומחים האלה, שהוא סגן מנהל בנק, מודיע לאזרחי המדינה שהאיגרת שהם יקבלו כעת — כאשר יקבלו אותה — תעלה רק ב-20%. זו התעמולה לקנות את האיגרת. אני אומר שזה לא

הקואליציונית האחרונה עומדת בסתירה לסעיף א' בהסכם שנחתם.

אדוני שר האוצר, אתה הצגת את הנושא בהגינות, אבל אנשיך הודיעו שלרגל ההסכם בין ההסתדרות ובין הממשלה מעלים את מחיר הדלק. אינני מקבל זאת.

שר האוצר "ארידור":

איפה זה נאמר?

ירוחם משל (המערך):

הדבר נאמר הבורק ברדיו. אם אתם רוצים לפעול בהגינות, אינני מסכים שיוודעו, שספירת העומר מתחילה בהסכם זה. יש מרחק גדול מספירת העומר. פתאום יתחילו העלאות מחירים מספירת העומר של ההסכם. רבותי, לכל פעולה יש פעולה נגדית: לכל פסיכולוגיה יש פסיכולוגיה נגדית. אנחנו שלחנו מכתב לשר האוצר ובו כתבנו במפורש, כדי למנוע אי-הבנות: הנונו להבהיר ולחזור ולהבהיר לך כי בזמן, כאשר עלו הסובסידיות לדרגות גבוהות, נעשה הדבר על-ידי האוצר בלבד, ואין מקום עתה, כאשר האוצר עשוי לקצץ בסובסידיות או כשהוא לוחם להעברות חקיקתיות או להתאמות מחירים, לקבל לך הכשר בהסכמה הסתדרותית.

לכן, עזבו את השותפות בנושא זה. יש דברים שלגביהם חתמנו הסכם, יש דברים שאיננו שותפים להם. אני חושב שההגינות מחייבת, שאם יתברר שספירת העומר מתחילה מההסכם הזה, ועד עכשיו לא היו כלל העלאות מחירים — — —

רוני מילוא (הליכוד):

זו עובדה.

ירוחם משל (המערך):

זו עובדה? הנה הנתונים לפני. אתה מומחה בהרבה דברים הנוגעים ל-סי.א.איי. אבל אינך מומחה בסובסידיות. לעת עתה הסובסידיות אינן קשורות ל-סי.א.איי. ולמומחיות שלך. הסובסידיות ללחם ירדו לפני חודש מ-160% ל-142%. רק לפני חודש קיצצו בסובסידיות. אם תהיה הגינות מצד שר האוצר, תהיה הגינות גם בתגובה.

היו"ר מ' סבידור:

אל תתייחס אליו. הוא קצין מטה, הוא מטה אותך מהנושא.

ירוחם משל (המערך):

לא, הוא עוזר לי. שר האוצר הציג את זה יפה, גם אני חייב לענות על כך יפה. הוא עוזר לי להגיב. הוא אינו מטה אותי מהנושא.

בהסכם יש כמה דברים נוספים, ואני מודה ששר האוצר נענה לתביעתנו שחקים ועדה לבדיקת השאלה איזה מס יוטל על דמי הבראה ונסיעות לעבודה.

אני רוצה לסכם את הקטע הזה ולומר, שבאופן כללי אנחנו מסכימים להסכם הזה. אני מקווה ששר האוצר יקבל את הצעתי שמי שיוצא לפנסיה יהיה משוחרר מייד עם הגיעו לגיל 65 כאמור בחוק; ושנית — שאיגרת-החוב לא תהיה מקודמת ומקוצצת. אינני מדבר על דולרים, אבל אי-אפשר שאיגרת-חוב זו תהיה שונה מכל איגרת-החוב הצמודות כ-80% למדד. זה כשבילי תנאי, שהמלווה הזה יהיה צמוד כמו כל איגרת-החוב. כלומר — יש לחשב את ההצמדה לאורך כל התקופה ולא לכל שנה בנפרד.

כעת אני מגיע לנקודה המרכזית. רבותי, כל ההסכם שלנו משתרע על שני עמודים, והנה קיבלתי לפני חצי שעה הצעת

אנחנו נוהגים להדגיש את ההיבטים האינפלציוניים של עודף הוצאה ציבורית ושל עלייה מהירה מדי ברמת ההכנסות הפרטית. אבל כדאי לזכור, שאיום הרבה יותר חמור והרבה יותר קיומי הוא האיום הנובע מתחום הגירעון במאזן התשלומים, ומשום כך יש הכרח בחבילת הצעדים. ומוטב שעה אחת קודם, יתירה מואת, בכך לא מיצינו לא את ההכרחי וגם לא את מה שניתן לספוג במדינת ישראל, של 1982.

אזכיר אולי רק נקודה אחת. התנהל ויכוח, שלטעמי היה טפל מבחינה ציבורית, על תוספת פיזור שחיקת הכנסה, וזאת בתקופה שרמת ההכנסה של ציבור השכירים והעצמאים עלתה הרבה יותר מעליית התפוקה והרבה יותר מכפי שמדינת ישראל יכולה להרשות לעצמה. זה אולי אחד הביטויים הסימפטומטיים לאותה מערכת של חיים מתוך ליכולת ומחנך לאפשרויות.

במקביל למבצע "שלוש הגליל" החקיים ויכוח ציבורי, שאין לו מקום, על תוספת שירותים מסובסדים, שהנהגה מהם היה אמור להיות המעמד הבינוני, מעבר למה שמדינת ישראל יכולה להרשות לעצמה. כדי שלא להיות במצב שבו יהיה צורך בצמצום דרסטי הן של הוצאות ממסלה והן של הוצאות פרטיות. עלינו לרסן את עצמנו בתחום ההחלטות. מבחינה זו אני חייב לברך על כך, שבמסגרת החוק למימון מבצע "שלוש הגליל" מופיעה הכבדה של נטל המס בצורה פורגרסיבית, ואני מקווה שבוה נרחיק למשך הרבה זמן את האשליה שהיו בקרבנו. כאילו ניתן להקל את נטל המסים. לצערנו, לא ניתן להקל את נטל המסים במדינת ישראל באופן מהותי. ולכן מוטב שלא נדבר על כך ולא ניאלץ אחר כך להכביר.

במסגרת זו אני חייב לציין נושא, שחבר הכנסת משל נגע בו, והוא העלאת מחירי הדלק. בשלוש השנים האחרונות חל בעולם המערבי צמצום משמעותי בצריכת דלק וחילופיו. הצמצום נבע במידה רבה מהעלאת מחירי הדלק, שעורר פתרונות תחליפיים ועורר צמצום צריכה. המדינה היחידה בעולם המערבי שבה מחירי הדלק לא עלה ריאלית, ובמרבית התקופה ירי ריאלית. היתה מדינת ישראל. לכן אין זה פלא שהתוצאה היתה שהיקף צריכת הדלק לא הצטמצם אלא התרחב.

עם זאת, לא נראית לי ההעלאה הגדולה כל-כך של מחירי הדלק הכבד המיועד לייצור. יש להבחין בין היטל על צריכת דלק למטרות נסיעה לבין היטל ריאלי על צריכת דלק למטרות תעשייה, כאשר הרגש הוא בראש ובראשונה בייצור.

במסגרת הדיון שהתקיים בוועדת הכספים בנושא הטלת המס על עסקאות בבורסה, והמס הזה הוא חייבי כשלעצמו, אציע לחברי ולעצמנו שלא לפטוש שום סקטור של העוסקים בבורסה, בין שאלה סוחרים מוסמכים סתם וכו' שאלה סוחרים מכובדים מאוד בתחום מערכת הבנקאות. הנושא נמצא בתחום ההסמכה, ואני מציע שוועדת הכספים חקצב בנושא הזה מסמרות. החוק במתכונתו הנוכחית משקע את הדברים פתוחים. אם מדובר על נטל, חייב להיות כדור שהוא מוטל על כל סוגי העוסקים באותו תחום שבו מדובר.

ומשפט אחרון לשאלה שהעלה חבר הכנסת משל בקשר לתוספת תקציב התיישבות והתנחלות. חבר הכנסת, משל, מאה שנות התיישבות כאן אופייני, ועל כך גאותנו, דגש בהתיישבות ובהתנחלות על חשבון יעדים אחרים, על חשבון יעדי רווחה ונחות. אדגים את הדברים. חבר הכנסת משל, ובה אסיים, אדוני היושב-ראש. אם יש צורך, יש צורך, בתוספת כבישים כיהודה, בשומרון ובגליל, זה יכול וחייב לבוא על חשבון הרחבת רמת הכבישים במרכז הארץ. על חשבון הרווחה

כך. סגנו של נגיד בנק ישראל אומר שהבול יכורסם, שלמעשה לא כדאי לקנות את האגירת הזאת. ממילא היא אינה שווה ולא כלום. העיתונאים שומעים זאת ממנו ומוסיפים. ואני צריך כעת להצביע על הצעת חוק כשיכול להיות שמוטב כלל שלא לקבל את האגירה. אני חייב להיות זהיר. לכן, אני רוצה להכניס לפחות את הסעיף הזה.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
נסגור את העיתונים.

ירוחם משל (המערך):
אם נסמך עליך, יישאר רק עיתון אחד, זה שחבר הכנסת מילוא הוא העורך שלו. אבל זה לא יהיה כל כך מהר.

עשינו הסכם. בהסכם שעשינו אני מציע שינוי בשני סעיפים בסיסיים: א. אדם שמגיע לגיל הפרישה יוכל לקבל חזרה את הכסף; ב. אגירות-החוב תהיינה כמו של אגירות-החוב הצמודות ב-80%, וחישוב ההצמדה ייעשה לאורך כל התקופה ולא לכל שנה בנפרד. זה שינוי מהותי.

ידידי חברי ועדת הכספים, אני זקוק ליומיים לפחות כדי לברוק. לבחון ולברר את הצעת החוק. אינני יודע איך אפשר להצביע על הצעת חוק של 22 עמודים עם עשרות סעיפים וסעיפיים-משנה, שבכל אחד מהם נאמר "שר האוצר ינשה", "שר האוצר יקבע". אינני יודע מה יצא מזה, עם כל האומן שיש לי.

אני מקווה שיתקבלו שני החיקונים שהצעת, ואני מבקש לברוק את הצעת החוק בצורה מסודרת, ולברר האם לא חלו שיבושים ושינויים תוך כדי תרגום ההסכם ללשון החוק. יכול להיות שאין כל שינוי, אך אינני יודע. אני מבקש את הסכמתו של שר האוצר לשתי הנקודות שהעליתי, ולתת אפשרות לברוק את כתב החרטומים הזה. כדי שגם אנשים בשר ודם יוכלו להבין על מה הם מצביעים.

הי"ד מ' שחל:
רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, ואחריו — לחבר הכנסת אליעזר אבטבי.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, חברי הכנסת, חבילת החוקים והמהלכים המשלימים, שהוצעה עליידי האוצר, והצעדים שנקטו הבוקר בתחום העלאת מחירי הדלק, חבילה זו שתעידה לצמצום את ההזרמה-הממשלתית בכ-30 מיליארד שקל נטו לפי הערכתי, היא רצויה ביסודה וחיונית. גם אם יש פה ושם נושאים שניתן להתווכח עליהם, אציע לחברי הכנסת ולחברי בוועדת הכספים להעביר אותה במהירות הגדולה ביותר בקריאה שנייה ושלישית, וזאת נוכח הדחיפות הרבה והצורך שיש בנקיטת הצעדים האלה.

למען האמת, אילו היה הדבר תלוי בי, לא הייתי קורא לחוק "חוק למימון מבצע 'שלוש הגליל'", אלא "חוק למימון חלקי של שלום ישראל וביטחונה". ההכרח לנקוט צעדים כדי להגיע לספיגה, הן של הוצאות ציבוריות והן של הכנסות פרטיות, של למעלה מ-30 מיליארד שקל, נובע ממגבלות היכולת של מדינת ישראל. מדובר בהיקף ספיגה וצמצום בעליית ההכנסות הפרטיות. שלפי הערכתי הוא פחות ממחצית מההיקף שהיה צפוי ערב מבצע "שלוש הגליל". הן במהלך 1981 והן בשנת 1982 קיימו רמת הכנסות ועליית הכנסות פרטיות ורמת הוצאות ציבוריות שמדינת ישראל אינה יכולה לעמוד בהן, ומשום כך החיוניות בביצוע מהיר של צעדים אשר יחזירו את המשק — לא אומר לשיווי משקל — לשיווי משקל גדול יותר.

באשר למס ערך מוסף, תוספת 3%, דווקא כאן הציבור נדרש לשאת בעול בהתאם לצריכה. מס זה מוטל יותר על אלה שצורכים ולכאורה זה נכון וצודק. אבל, בישראל, מרבית האוכלוסייה שתשלם יותר היא דווקא האוכלוסייה של משפחות ברוכות ילדים, כי היא גם צורכת יותר. מי שיש לו כסף, בין שהוא בעל משפחה גדולה בין שמשפחתו קטנה, יכול לעמוד בנטל. אולם למשפחות הגדולות והבינוניות יהיה קשה לעשות כן.

גם כאן הייתי אומר, שכאשר מדובר במימון מבצע "שלום הגליל", הציבור מקבל זאת בהבנה ובעין יפה והוא נכון לסייע לאוצר במימון המבצע. אני מקווה שבמס זה, הנקרא מס ערך מוסף, לא ישתמש האוצר יתר על המידה. הוא מס נוח, הוא מס קל, והאוצר יכול להטיל ולהגדיל את האחוז שלו כל אימת שהוא רוצה. לכן צריך שיקול-דעת מרבי. בנוסף על כך יש לדאוג לכך, שאם כבר מטילים מס ערך מוסף של 3%, שזה הרבה כסף, ייעשה הכול גם לגבייתו. אסור שייווצר מצב, חלילה, שהציבור ישלם את המס אבל הכספים לא יגיעו לאוצר. זה המצב הגרוע ביותר. במצב הנוכחי העמקת הגבייה של מס ערך מוסף היא הכרחית. צר לי לציין, שהאוצר ביטל כמה מבצעים תקופתיים בהפתעה. והרי יש ללכת ולבדוק מדי פעם בפעם באיזו מידה קיימות קופות רושמות והכסף אכן מגיע לאוצר. בעיניי הזה של מס ערך מוסף חשוב לשים את הדגש בגבייה, ולא — יהיה מצב קשה.

כללית, אני מברך ומערך את אלה שהשקיעו מאמץ כדי להגיע לעסקה הזאת של הסכמה מקיר לקיר. זה חשוב מאוד, שהציבור יממן את מבצע "שלום הגליל". תודה.

היור"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת אבטבי, חבר הכנסת, רשות הדיבור לחבר הכנסת צירלי ביטון, ואחריו — לחבר הכנסת עדיאל אמורא. חבר הכנסת צירלי ביטון ידבר ממקומו, מאחר שהוא סובל ממיחוס גב. נאחל לו החלמה. על-פי תקדים שהיה בכנסת הזאת, שמותר לדבר מן המקום, ניתנה האפשרות גם לחבר הכנסת צירלי ביטון לדבר ממקומו.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת, אנו דנים היום במלווה חובה, שמטרתו מימון המלחמה בלבנון. חברי הכנסת, מעבר לזריכה הפוליטית על צדקת מלחמה זו, עולה כאן היום שאלת מימונה של המלחמה ואין להטיל את הנטל הכלכלי על הציבור. יש שאלה קודמת, שצריך לברר אותה לפני שדנים לגופו של החוק המוצע, והיא: האם אומנם באים צעדים אלה של משרד האוצר לענות על שאלות כלכליות שהתעוררו בעקבות המלחמה בלבנון, או שאין הם אלא ניסיון לכסות את ערוותה של "הכלכלה הנכונה" שנתגלתה במערומיה ולפתור בעיות שהן תוצאה ישירה של מחדלים כלכליים ושל צעדים שנעשו במיוחד בתקופת מערכת הבחירות בשנה שעברה, באותה שנה שבה הייתה קניית קולות גסה במסווה של מדיניות כלכלית.

איני מתכוון לטעון כי המלחמה לא עלתה במחיר כבד. איני טוען כי היא פרצה במטרה לאפשר לשר האוצר לחזור בו מ"הכלכלה הנכונה" ולהטיל גזירות על הציבור בתיווך טוב של מחיר המלחמה, אם כי איני מוציא מכלל אשבוך את האפשרות ששיקול כזה היה בין היתר ממניעה של היצאה למלחמה. אולם, אני טוען, ואנסה להוכיח זאת, כי מלחמה זו שימשה עילה מצוינת לשר האוצר להתכחש לכל ההבטחות שהבטיח ולכל ההתחזיות שהביא לפני הכנסת, בין השאר בנאום

במרכז הארץ ניתן להבטיח את היעדים הלאומיים בתחום פריסת רשת הכבישים באזורי פיתוח חיוניים. במאמץ משותף נוכל להשיג את היעדים הלאומיים, והשגת היעדים הלאומיים בתחום הכלכלי-החברתי ובתחום מאון החשלושים היא חיונית לצורך הבטחת שלומה וביטחונה של ישראל. משום כך אמרתי שזה בעצם חוק למימון חלקי של שלום ישראל וביטחונה.

היור"ר מ' שחל:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אליעזר אבטבי, ואחריו — לחבר הכנסת צירלי ביטון.

אני רוצה להזכיר ולהודיע שהערבתהיה לנו ישיבה ארוכה מאוד ואני מבקש מחבר הכנסת שישתדלו לשמור על מסגרת הזמן.

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מעריך מאוד את המאמץ המשותף שהושקע על-ידי כל הצדדים — שר האוצר, העובדים, מזכיר ההסתדרות והמעסיקים — כדי להגיע להסכם שהושג והביא לחוק מימון מבצע "שלום הגליל".

לדעתי, יש משקל רב וחשיבות לכך שתוק מסוג זה יתקבל על-ידי מרבית הגורמים במשק ומרבית הגורמים הנוגעים בדבר, כדי שהמאמץ הכלכלי של מבצע "שלום הגליל" יתחלק יחסית שווה כשווה בין השכירים, בהתאם לגובה שכרם, ובין העצמאים.

ברצוני לציין, שמימון מבצע "שלום הגליל" הוא הכרחי. לצערנו עדיין אין שלום בצפון והמבצע יחייב הרצאה נוספת. דומני שהציבור והעם מוכנים לנטל הזה שהוסכם עלי.

ברצוני לייחס את דברי לכמה הצעות בחוק. תחילה, ל-4% מלווה חובה. איני חולק על מה שהושג, אולם סבור אני שניתן היה, לו 4% אלה היו תרומה ולא מלווה שהמדינה צריכה להתחזיר, אומנם צמוד כ-80%, במשך 11 או 12 שנה — —

שכח וייס (המערך):

תהיה שחיקה מוחלטת. לא יחזירו מאומה. זה רק חיצוני.

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית):

כן, זה ייתכן. אבל אני משוכנע שהציבור ברובו היה מוכן לתרום תרומה כזאת ברוצן. איני בא כרגע לערער על ההצעה הזאת, אבל הייתי אומר למזכיר ההסתדרות, שאין זה רצוי להרחיב נושא זה מעבר למה שכתוב פה, כי הרחבתו או תיקון ההצעה מעבר למה שהושג עלולים לערער אותו.

אני סבור שההצעה התחשבה במיוחד במקבלי פנסיה וקצבאות שונות, ועל כך יבואו על הברכה אלה שהשיגו את ההסכם.

באשר להטיל על נסיעות לחוץ-לארץ, גם כאן הייתי מגדיל את הסכום. 600 שקל איננו סכום גדול. בעבר היה מס נסיעות והוא בוטל. עכשיו היא בחלת שעה כשרה להחזיר את מס הנסיעות לאלתר ולא להסתכן בסכום של 600 שקל.

ניירות סחירים — ההיטל של 2% אינו משמעותי. חסרונם שהוא איננו מן הרווחים אלא מפעולות. לכן הסכום הוא קטן מדי. אני יודע שלא קל לרכב על מס רווחים בבורסה, אולם הייתי מציע להטיל אחוז גבוה יותר על ניירות סחירים בעלי רוח והכנסה, והייתי פוטר את אלה שהפסידו, ואולי ייתכן שהייתי עושים יותר צדק.

באשר לפטורים השונים שהחוק מציע, גם אני סבור שאין מקום לתת פטורים לכל מיני גופים פיננסיים כאלה או כאלה בתחום זה.

אולם, האם ההסתדרות מנצלת את המצב הזה ומנסה להשיג משהו עבור הפועלים? חברי הכנסת, ההסתדרות מתקפלת שוב תוך כדי מלומים על מצב חירום, צרכים כלכליים דחופים. הגוף היחיד שיכול אולי לעמוד ולהגן על הפועלים, שלא ייאלצו שוב לשלם, כמו תמיד, את מחיר המדיניות המלחמתית המטורפת של הממשלה — גם הוא נוחל לשר האוצר את הלגיטימציה שהוא זקוק לה וחותר אתו על עסקת חבילה המבטיחה שאת החשבון יפרעו כרגיל העניים, הפועלים. מה הפלא שלמחרת היום מביא שר האוצר לפני הכנסת את הצעת החוק הזאת?

מה אומרת הצעת החוק? חייבים כמלואה כל התשלומים לעובד, לרבות תשלום בעד שעות נוספות, הענקה בעד פריון ומענק או תשלום חד-פעמי. מי זקוק לעבודה בשעות נוספות? — אני שואל אתכם — האם אין זה ברור? או, למשל, העונש למי שמגדיל את הפריון. הלא זאת היתה הדרישה של שר האוצר, הגדלת הפריון, כתנאי לתוספת שכר. כמו כן יודעים כולנו אצל איזה סוג של פועלים מהווה המרכיב של מענק או תשלום חד-פעמי מרכיב חשוב במשכורת.

אילו תשלומים פטורים מן המלווה? שימו לב: תשלום בעד החזקת רכב — ירוע מי מקבל החזקת רכב. פועלים פשוטים אינם מכירים סעיף כזה בתלוש המשכורת שלהם; טלפון — תשלום בעד טלפון גם הוא פטור מן המלווה, וגם זה חלק מהשיטה הסמורית, איך להפוך מס פרוגרסיבי לכאורה למס גרגסיבי: הפרשות לקרן השתלמות — המוני עמך ישראל, אין להם קרנות השתלמות כאלה, אלה מיועדות לאנשי הצווארון הלבן, שאני קראתי להם בשבוע שעבר, ולא בטעות, אנשים לבנים; הנחה ברכישת נכס או שירות — גם זה פטור מן המלווה, וגם כאן ברור למי מיועדות ההנחות הללו.

אומרים שהמלווה הזה הוא פרוגרסיבי. איפה? שכירים שהכנסתם היא עד 7,500 שקל, המשלמים מס הכנסה, ישלמו 2% מן הברוטו, כלומר 1.5% מן הנטו. רוב השכירים בארץ, 80% מהשכירים, שהכנסתם היא בין 7,500 ל-30,000 שקל, ישלמו 4% מן הברוטו שלהם, שהוא בין 2.5% ל-2.8% מן הנטו, אך ככל שהמשכורת גבוהה יותר אחוז המלווה מהנטו יורד, וזה מפני שהמס השולי גבוה יותר. לכן מי שמשכורתו ברוטו היא מעל 30,000 שקל משלם 5% מלווה, וזה פחות מ-2% מן הברוטו שלו. זה מלווה פרוגרסיבי?

ועוד: השכירים יתחילו לשלם את המס החל בחודש הזה, במשכורת יולי, ואילו העצמאים ישלמו — מי שישלם מהם — החל בספטמבר. הרווח נקי של שלושה חודשים, וכולם כאן יודעים מה מצב גביית האמת של מס הכנסה בארץ.

חברי הכנסת, הדבר החמור ביותר הוא צמצום הסובסידיות, וזה בעצם המכשיר העיקרי של האוצר לכיסוי הצאות המלחמה, ולא המלווה-המס זה. כידוע, צמצום הסובסידיות מטיל את עיקר הנטל על השכבות החלשות. יתר על כן, שר האוצר גם מתחכם בצורת חישוב הצמדה של האיגרות המוצעות כמלואה הזה — הצמדה ב-80% למדד, אבל החישוב ייעשה בכל שנה ולא על כל תקופה: כך ששחיקת ערך האיגרות עלולה להגיע לשליש או למחצית מערכ כיום. לכן, כאמור, זהו בעצם מס במסווה של מלווה. מרמים את הציבור וקוראים לזה מלווה, שלא לדבר על הבוזבו הכרוך בקמת המנגנון של חישוב האיגרות ומעקב אחריהן, חישוב מועדי הפירעון וכדומה. למה לרמות את הציבור? אם כבר גררתם את ההסתדרות לתוך הכרז הזה והעם כבר מוכן לגזירות, מדוע לא יורה שר האוצר שיש צורך להעלות מסים ישירים?

התקציב שלו, כאשר הוא ידע גם אז שאין שום סיכוי שתחזית או הכטחות אלה יתקיימו, וכלי קשר כלל למלחמה.

אני רוצה להביא כמה עובדות שקראתי בעיתון בשבוע שעבר, מתוך ריאיון עם פרופסור אסף וזין. אני יודע, אדוני היושב-ראש, שאפשר להביא דעות מנוגדות של פרופסורים אחרים, ולכן לא אביא דעות שלו אלא פשוט עובדות ומספרים המדברים בעד עצמם.

בחמשת החודשים הראשונים של השנה שעברה, כזכור אותם חמשת החודשים הראשונים של שר האוצר ארידור והתקופה של ערב הבחירות, היתה עליית המדד החודשית הממוצעת 6.2%, ואילו עליית מחירי המוצרים המסובסדים התחדשת היתה בכך של 4.4%. בתקופה המקבילה השנה עליית המדד החודשי בממוצע היא של 7.2%, ואילו מחירי המוצרים המסובסדים עלו בממוצע בכל חודש ב-8.5%.

פירוש המספרים האלה הוא, ששר האוצר שינה את מדיניותו שינוי קיצוני, בלי קשר למלחמה. הוא הפך את עורו אחרי הבחירות. אנחנו זוכרים את סרט התעמולה של הליכוד, כאשר אשה אומרת לארידור: טוב לי עכשיו, השאלה היא האם יהיה אותו דבר אחרי הבחירות? ושר האוצר משיב לה בסבר פנים נעים ובהכחטה תגית: שום דבר לא ישתנה, תהיה אותה מדיניות. אולם, המדיניות שונתה, כמובן, אף לפני המלחמה הנוכחית.

חברי הכנסת, לפני זמן מה, בדיון כלכלי אחר, דיברתי על שיחוט הפעולה שקיים, לצערי, בין ההסתדרות לבין שר האוצר. החששות שלי מאז התאמתם, אבל בצורה הגורעה ביותר שיכולתי להעלות על דעתי, לפני כמה ימים התפתח והבשיל הפרי הרקוב שזכה לכינוי "עסקת חבילה", עסקה שבה הצליח ארידור לאנוס את ההסתדרות, ואילו אותה חרפה, הוא אפילו לא שילם את האמת. תמורת הנכונת המפקפקת להשתתף בקביעת מדיניות המיסוי, חתמה ההסתדרות על אותה "עסקת חבילה". אפילו היה שר האוצר איש המערך, הייתי עומד נדהם ומשתאה מול ההוצפה או הטיפשות — כאמת קשה לי להחליט איך לכנות את הצעד הזה של ההסתדרות.

חברי הכנסת, מה יכולה ההסתדרות, נציגת פועלי ישראל, עבור הפועלים תמורת אותה חתימה מבישה? בדרך כלל, במסגרת של עסקת חבילה מקפאים מסים, שכר ומחירים, כאשר הממשלה והמעסיקים מתחייבים להקפיא את המחירים והמסים וההסתדרות מתחייבת שלא לדרוש העלאות שכר. מה קרה כאן, בעסקת הנוכחית? ההסתדרות, לא רק התחייבה לשמור על השכר, בלי לבקש העלאות, אלא אף הסכימה להורדת השכר. מצד אחר היא "קיבלה" גם העלאת מסים — המלווה הזה איננו אלא מס — וגם לא נשמרו המחירים, ולא כפי הוסכם על צמצום הסובסידיות והעלאת מחירים, ולא כפי שהבטיח לנו לפני כמה דקות המזכיר הכללי של ההסתדרות, חבר הכנסת משל. אם כן, איזה מין עסקת חבילה היא זאת?

שר האוצר לא היה זקוק להסתדרות כדי לנהל את "הכלכלה הנוכחית" שלו; הוא לא היה זקוק לאישור ההסתדרות כדי לתת מתנות והנחות במס לעשירים לרכישת מכוניות וטלוויזיות, או כדי לתת שוחד לבוחרים ערב הבחירות: שר האוצר גם לא היה זקוק לאישור או לחתימה של ההסתדרות כדי להוריע מעל במת הכנסת, במסגרת ויכוח ולמען הוויכוח, על מענק של 500 שקל לעובדים; אבל, כדי להטיל גזירות כלכליות, כדי להפוך את מדיניות השוחד, כדי לנהל מדיניות של גזירות כאלה — ומעניין שהוא מחליט על צעדים כאלה בתקופה של הרחבת הכסיס הקואליציוני, עם צירוף התחיה וכאשר הבחירות התרחקו שוב — זקוק שר האוצר להסתדרות.

וחשבונאים, זה יעלה 40 מיליארד: כי הערך של התחמושת ושל הכלים, של חלקי החילוף שנשחקו ושל השחיקה הטכנולוגית, ולא ארחיב על כך את הדיבור, זה מגיע לסכומים האלה. אבל, אין זה אומר שבתזרים המזומנים של הממשלה יש עכשיו הוצאה, ועוד במטבע מקומי, של 25 מיליארד. אני מקווה — אינני יודע את המספרים ואילו ידעתי לא הייתי מצטט אותם כאן — אני מקווה שעד סוף השנה הממשלה תצטרך להוציא במטבע מקומי לא יותר מאשר ההספק של התעשייה המקומית בחירוש המלאים. אינני רוצה להיכנס עכשיו לפולמוס אם תוצאה ממה שאירע אין אנו נמצאים במצב כפיטוני כזה שמאפשר לנו לחדש את המלאים באותה רמה כפי שהיו ערב המלחמה. בארבע שנים, בחמש שנים, די לי לצורך הדיון — אני מדגיש: לצורך הדיון — אם קצב חירוש המלאים יהיה צמוד לקצב ההספק של התעשייה המקומית. ברור שיש פריטים שעדיין אין מייצרים אותם בארץ או רק התחילו לייצור וצריך לייבאם: אני מקווה שזה לא יהיה מהדורים החדושיים אלא מהסיוע.

אם כך, המחיר אינו בשום פנים ואופן 37 מיליארד. אני רוצה לומר מדוע אני מתייחס ל-37 מיליארד. אינני מביא בחשבון 15 מיליארד של הסיכוב הראשון של המסים, שהרי גם שלמשהל יש הוצאות בגין מס ערך מוסף וכד'. נניח, לצורך הדיון — אינני יכול לאמור זאת בדיוק — שלממשלה תהיה הכנסה של 12 מיליארד נטו מתוך ה-15, אולי פחות, אולי רק 10. יותר? — אינני יודע. מכל מקום, לא 15, זה מוסכם כי יש לה גם הוצאה.

שר האוצר י' אידור:

לאחר ביטול העיקור — — —

עדיאל אמוראי (המערך):

אני מתווכח. מקובל עלי. אני מקווה שה-20 מיליארד ייכנסו ושה-5 מיליארדים ייחסכו. נניח, לצורך הדיון, שחד, במספר עגול של 35. לא נוציא השנה מהתקציב, לצורכי הביטחון הנוספים, המתוכננים בגין המלחמה. 35 מיליארד. אבל יש לנו בעיה אחרת והיא קשה מאוד. הבעיה שלנו היא שבתקציב, כפי שהוגש לכנסת ואושר כאן, היה מתוכנן גירעון של כ-40 מיליארד, אם זיכרוננו אינו מטעה אותי, למען הדיוק 36.5. זה היה בהנחה של התייקרות ממוצעת לממוצע, שנה לשנה, של 100%. אינני מן המגזימים. אני מקווה, שבעקבות צעדי הספיגה נעמוד בלא יותר מ-120% בשנת תקציב, אבל אם זה יהיה 120% — זה לא 100%. כלומר, הגירעון יגדל. בכמה? זה תלוי במימון ההכנסה. קשה לי מאוד לחשב את זה, כי אינני יכול להסתפק בהנחה שהמסים הם רק מחצית מהתקציב, כי יש גם הכנסה מאגרות חוב, זה אומנם לא גירעון, אך זה משפיע על ההזרמה, אם גם לא במלוא ההפרש. אי-אפשר לקחת את כל ההוצאה המקומית ולהלביש עליה עוד מימון. צריך להפחית את מה שייכנס, אבל, בתקציב של 475, שכ-250 מהם, כך נדמה לי, זה מטבע מקומי, זה יכול להיות 20 מיליארד.

באומדן התקציב נאמר שהגירעון הוא 40 מיליארד אבל בהכנסות — 24 מיליארד יכא מחקיקת מסים חדשה. אני חשתי שהחקיקה הזאת היא המיסוי האנפליציוני (הוראת שעה). אבל על-פי מה שאני שומע ועל-פי בדיקות ניסיוניות תהיה תוספת הכנסה מהוראת השעה, אבל לא 24 מיליארד אלא פחות. אם כן, גם כן יש הפרש. אחרי שהגעתי למסקנה שזה עלול להיות 80 מיליארד גם בלי חטחון, עם חטחון 70 בוודאי 80 מיליארד, אבל בלי הביטחון — קרוב לוודאי 70 מיליארד; אני גורס וטוען שגם אלמלא המלחמה, בלא קשר עם תוצאות המלחמה, על-פי מה שהסתמן אנוחנו עלולים להיות

חברי הכנסת, יש אספקט נוסף, אולי שולי מבחינה כספית, אך כלל וכלל לא שולי מבחינה מוסרית.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת צירלי ביטון, יש בעיה עם המכשיר הזה שאליו אתה מדבר, לגבי המקום שממנו אתה מדבר.

צירלי ביטון (התחית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
בעיה שאין זמן.

היור"ר מ' שחל:

לא, כבר מזמן אין זמן ונתתי לך אפילו "סוכסריה" פעמיים. הבעיה היא שאיני יכול לאותת מכאן שזמנך תם ואני חייב לומר זאת בקול קולות.

צירלי ביטון (התחית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
עוד דקה אני מסיים.

היור"ר מ' שחל:

אבקש שתאמר משפט מסיים.

צירלי ביטון (התחית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אספקט נוסף זה הוא אולי שולי מבחינה כספית, אדוני היושבים, אך כלל וכלל אינו שולי מבחינה מוסרית, לפחות. כוונתי לכך שהפועלים הערבים מהשטחים הכבושים העובדים בארץ וחיובי כתשלום המלווה הזה, מלווה "למימון" מלחמת שלום הגליל, כפי שהוא מכונה. הלא זו ברשה וחרפה לחייב אנשים לממן מלחמה שתכליתה הרג אחיהם והשמדת השאיפות האומיות שלהם. מוסיפים כאן חטא על פשע. זה אולי לא בגדר "הרצחת וגם ירשת", אבל זה בהחלט בגדר "הרצחת וגם מימנת בכספי הקורבן".

אני חושב שאפשר היה בהחלט לוותר על הסכומים הפעוטים הללו ולהניח להם, לאותם פועלים ערבים, לפחות מסיבות הומניות וכלי קשר לשאלה מה הם חושבים על המלחמה הזאת. צריך להתחשב ברגשותיהם של הפלשתינאים כשטחים הכבושים לגבי המלחמה נגד אחיהם בלבנון.

היור"ר מ' שחל:

תודה רבה לחבר הכנסת צירלי ביטון. רשות הדיבור לחבר הכנסת עדיאל אמוראי, מעל הדוכן, חבר הכנסת אמוראי, אתה לא תדבר ממקומך. אחריו — חבר הכנסת יגאל הורביץ.

עדיאל אמוראי (המערך):

כבוד היושבים, כנסת נכבדה, צעדי הספיגה המוצעים לנו נחוצים למשק, אבל הם נחוצים למשק לאו דווקא בגלל המלחמה, ובצעם בלא כל קשר למלחמה. אין לבי לפולמוס, אבל אני חושב שכולנו צריכים לתת יד להציל את אותה שארית של יציבות המחקיקת עדיין במשק ולא לומר, כי כיוון שהיתה שלחמה או מתקיימת מלחמה ויש עליה או תירון טוב להטלת גזירות, אנונו נשתמש בהזדמנות הזאת; שהרי כאשר משתמשים בהזדמנות הזאת, אפשר על-ידי אי-הזירות להגדיל את הסאה ולהחליק.

אני מציע שלא לנקוט את שיטת "זבנג וגמרנו". אני מבין שבעניין זה אין חילוקי דעות. אני רוצה להציג את החשבון, ואינני עושה זאת לשם פולמוס. המלחמה עלתה, לפי שר האוצר, מיליארד דולר, שזה 25 — 26 מיליארד שקל. כמוכן, אם המלחמה תימשך, היא תעלה יותר. לא אחפלא אם עד סוף השנה המחיר יסתכם ב-40 מיליארד, אם נמשיך לשהות בלבנון שתהיה, חס וחלילה, אפגניסטן שלנו.

מה פירוש הדבר שזה עלה 40 מיליארד או יעלה 40 מיליארד? פירושו של דבר שמאונת, בלשון כלכלנים

רשות הדיבור לחבר הכנסת אמרי רון. ואחריו — לחבר הכנסת דן תיכון, אחרון המשתתפים בדיון.

אמרי רון (המעריך):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אני רואה לעצמי חובה לענות לראש הממשלה, מפני שאני חושב שכאשר אנחנו עוסקים במימון הוצאות מלחמה, אנחנו מדברים על השתתפות משותפת של כל עם ישראל במימון הוצאות של מלחמה קשה עם אבדות ועם הוצאות גדולות. ואני לעתים אינני מבין מדוע בהודמנות כזאת, וגם בהודמנויות אחרות, ראש הממשלה, המתיימר להיות הנהגה לאומית, צריך להדגיש את המפריד, את המפצל ולא את המאחד. גם אני יודע מי הלך לעצרת "שלום עכשיו". רבים מהם אני מכיר, ואני יודע הרבה מאוד מניעים של חברים ולוחמים רבים שהלכו לעצרת "שלום עכשיו". הם תמכו בזכות שיש לישראל להגן על עצמה, להילחם באש"ף בכל מקום ולהרחיק את המחבלים משטחים שמהם הם יורים על קריית-שמונה ומטולה. והם הלכו לעצרת בשביל להביע מחאה על המשך המלחמה. וזה מותר בחברה דמוקרטית. ואני יודע שמשלכ מסוים בגלל ערפול קרבות ומטרות המלחמה נוצר מצב שמישהו צריך להפיק לגביו לקחים. נדמה לי שלא נעשה ניסיון ממש להשיג קונסנזוס רציני פוליטי, וכן שלא היה תדריך והסברה עד לאחרון החיילים. נוצר מצב. שראיתי אותו מקרוב, והוא עלול לפגום במוטיבציה, משום שחיללים ולמפקדים משלכ מסוים היה קשה להבין מהי המטרה. ראיתי אותם שבין מפ"ם הלכו השקפתם אפשר להכניס 5—6 מפלגות ימניה, והם הלכו לעצרת "שלום עכשיו". צריך לכנות אותם בוגדים או אש"פסטים או השר יודע מה?

אפשר להתווכח האם העיתוי היה נכון, בצורה הזאת, האם מי שרוצה לסלק את המחבלים מכיירות צריך לעצוק שאין לנו אופציה צבאית — על הכול מותר להתווכח. אבל אין צורך להחרף ולקרוא בוגדים לאנשים אלה, שהם לוחמים, או להציג אותם כבוגדים. היתה עצרת מרכזית, ואין לי דבר בלבי אל מי שהשתתף בעצרת שראש הממשלה נאם בה. אני חושב שהם לא היו כולם אנשי מפלגה מסוימת, גם הפגינו אולי אהדה לישראל, אולי פטריוטיות, ואין בלבי מאומה נגדם. אבל אני חושב, שאם ראש ממשלה מתייצב בעצרת כזאת, אינני מבין מדוע הוא צריך להזכיר את המחלל של המערך. כאילו שמי שהיה אחראי העיקרי למחלל בכלל לא הוזמן עליידי ראש הממשלה להיות שר בממשלתו. ראש הממשלה אמר בצדק, שהנה קריית-שמונה שוחררה, מטולה שוחררה ומשגב-עם שוחררה. אבל ליישוב אחד הוא היה צריך לשים שיוך מפלגתי. למה? האם חברי הכנסת-הבכשן לא לחמו כמו כולם? לא שפכו את דמם או היו מוכנים לשפוך את דמם כמו כולם? למה צריך להסביר לכולם כי אפילו הקיבוץ הזה של מפ"ם שוחרר? אני חושב שזה מהווה תעודת עניות, וצרי לי על שאני חייב להעיר את ההערה הזאת בפתיחה.

לגבי הנושא שאנחנו עוסקים בו צריך גם כן להפגין אחדות. ומעל הבמה הזאת אני משבח את ההסתדרות. אני גאה בהסתדרות על שהלכה לעסקה משותפת עם האוצר. אינני חושב שבשעה הזאת צריך להפגין דווקא את הניגוד. יש לנו בעיה משותפת היום — מימון הוצאות המלחמה.

הי"ר מ' שחל:

השר אמר שהוא עשה זאת. אני מבין שהוא מופתע מזה שאתה עושה זאת. השר בירך את מזכ"ל ההסתדרות. כך אני מבין.

אמרי רון (המעריך):
מי עשה זאת?

בגירעון של 70 מיליארד. יש לי לזה הוכחה אחת לא סימפתית. בתקציב חזויה, אדוני שר האוצר, 18 מיליארד הורמה במשך כל השנה.

חברי הכנסת יודעים שהורמה אינה גירעון. לחברי הכנסת שלא מצויים בכך — ההבדל בין הורמה לגירעון הוא ההכנסה שבאה מהלוואות בשוק המקומי. כלומר, אם ההורמה אמורה היתה להיות במשך שנה 18 מיליארד שקל והתברר שהממוצע התודשי ברבע הראשון של השנה הוא 2.9, פירושו של דבר שאנחנו מגיעים להורמה, ברבע שנה, שצריכה היתה להיות, לפי התכנון, בחצי שנה. ואז יש סכנה שההורמה לא תהיה 18 אלא 36 מיליארד שקל. ההבדל בין 18 מיליארד הורמה ל-36 מיליארד הורמה יכול לשבש את כל החישובים, ומטעם זה בלבד, כדי למנוע הורמה של 36 מיליארד, מוכרחים להגיע לספיגת כספים.

אתם יודעים שהייתי נגד מדיניות הבוזבז של שנת 1981. התוצאה שלה היתה, שהגירעון גדל בחצי מיליארד, אבל זה לא חשוב אמיתי. כי במלאים הפסדנו 700 מיליון. היום התפרסם: באמצעות אחד רשמכני המחקר הכלכלית-לויים בארץ, שהגירעון האמיתי גדל ב-1.2 מיליארד. נכון, זה כולל את גידול היבוא הביטחוני. אבל המדינה הגדילה את החוב החיצוני במיליארד וחצי. מזה חצי מיליארד בהלוואות לזמן קצר — זה על-פי פרסומים רשמיים. ביניהם של בנק ישראל, שהתפרסמו בחוברת "התפתחות החוב החיצוני". יש סיבה לחשוש שהתהליך הזה יימשך ואפילו יתחזק בשנה הזאת.

אינני רוצה לדבר על בעיית הרורבה. אבל יש בעיה של החוב החיצוני של מלאי מטבע-חוץ, ולא חשוב איפה הוא נמצא. אנחנו חייבים לראו שבעניין זה מדינת ישראל תהיה חסינה. האינפלציה לא תורמת לזה, ההיפף מכך. והדפסת הכסף לא עוזרת בכך. אלא ההיפף. אם אנו מגיעים להצמדה מלאה, ואנו מצמידים את עצמנו בכל דבר — אגב, אדוני השר, טיען המערך הציעה, שכמו שבשכר, כך בכל דבר, לרבות בהכנסות הממשלה, ההצמדה תהיה רק בין 80% — 90% על-פי הנוסחה, כדי לא להגיע לכך שהכול יהיה משוררין בפני האינפלציה. שלא יהיה כלל עניין לעצור אותה. לכן אני חושב שהספיגה דרושה. אין היא תוצאת המלחמה. היא תוצאת המדיניות הבזבזנית ששררה בשנה שעברה ושכולנו, אני מקווה, התפכחנו ממנה. לצערי הרב, כל המדינה, ולא רק מי שקבע אותה, חייב לשאת בזה ולשלם את מחירה.

הי"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת אמורי. חבר הכנסת מלמד, למה שלא תשב אתנו? אדוני אינטימית, אין הרבה אנשים, אני מזמין אותך שתשב ותחלוק אתנו את זמנך ונוכחותך. אנחנו מאוד נשמח.

אורה נמיר (המעריך):

הוא עסוק, יש לו הרבה ועדות.

הי"ר מ' שחל:

ובכן, רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל הורביץ, איננו כאלום. גם הוא כנראה עסוק. אחריו — חבר הכנסת אמרי רון, אחרון המשתתפים בדיון.

דן תיכון (הליכוד):

פסחת על כמה אנשים.

הי"ר מ' שחל:

לא פסחתי על כמה אנשים, פסחתי על איש אחד. חבר הכנסת דן תיכון. אני שמח שאתה מייחס לעצמך את המלה "אנתנו". אבל פסחתי רק על איש אחד, לא על כמה אנשים.

חוכרת ל"ה ישיבה קי"ד
— הצעת חוק למימון מבצע "שלום הגליל" —

לשלושת האנשים שעסקו בהסכם. הם ראויים כאמת למלוא הכבוד וההערכה למאמצים שהם עשו בשכנוע שעבר. במיוחד בשעות הלילה המאוחרות.

מבצע "שלום הגליל" הוא אחת המלחמות הזולות ביותר של עם ישראל מבחינה כלכלית — ואני זהיר — ברומה למבצע ליטני ולמבצע סיני. גיוס המילואים היה חלקי ומוגבל יחסית: ולא היה, לשמחתנו, אובדן רב של ציוד יקר. דוגמת טנקים ומטוסים, היתה שתיקה של מלאים ודלק, אם כי צריכת דלק מצומצמת. על-פי האומדנים הראשוניים להיום, והמלחמה עדיין נמשכת, מחיר המלחמה הוא כמיליארד דולר, או כ-25 מיליארד שקל. דהיינו, כ-5% מהתפוקה הכללית של המשק. לשם השוואה, מלחמת יום הכיפורים עלתה 60%–70% מהתפוקה הלאומית. מכאן, שאם המבצע עלה כמיליארד דולר, אין בהכרח להוציא את כל הסכום על רכישת ציוד ומלאי חוץ שנה אחת, כדי שלא להכביד על המשק הסובל מקשיים אינפלציוניים מתמשכים.

צריך לזכור, שזו תהיה כנראה המלחמה הראשונה שלא נקבל עבורה מימון נוח או סיוע ביטחוני. מלחמת יום הכיפורים היתה כרוכה בקורבנות גדולים ובעלות ענקית. אבל אחריה קיבלנו סיוע של כ-2 מיליארדי דולר לשנה. הפעם, להערכתנו, לא מסתמן סיוע חיצוני, ולכן המשק יצטרך לשאת בעצמו בנטל המלחמה.

הצורך לספוג כספים התעורר כבר לפני המלחמה. באה המלחמה והוסיפה נטל נוסף. הרעיון מאחורי עסקת החבילה ב-1970 היה, שאם במשך תקופה מסוימת לא יעלו המסים, המשכורות ומחירי מוצרים בנייפיקות ומבוקרים. שמשקלם במדד הוא כ-30%, והמדד יעלה בקצב מתון. ישנה הציבור את הציפיות שלו, וצמצום הציפיות מצמצם את הביקושים. מצנן את המשק ומקטין את האינפלציה.

אולם, משנפלה עסקת החבילה; וחבל שנפלה. נותר הסכם חלוקת הנטל. עסקת החבילה, כאמור, בנויה על קצת וכן, כל צד מוותר על משהו כדי לקבל משהו. אך בהסכם שנחתם יש רק קץ, והחלק הוא, בצדק, האוצר. למרות הניגה מעסק להסכם, יש כאן הישג גדול לשר האוצר. הוא הצליח להשיג את כל היעדים שחפץ בהם. למשל, קיצוץ סובסידיות, הכנסת השכירים תרם כ-4%, עצמאים והתכורות ישלמו כ-4% והתקציב יצמצם כ-5%. הוא מקווה שלא רק בסובסידיות.

כל אלה, בנוסף על היטלים, יכניסו כ-40 מיליארד שקל. הסכנות שבהסכם, שבפניהן צריך לעמוד, הן: להערכתנו, חלק גדול מהסכמים יחזרו כאמצעות הסכמי הצמדה. כוח הקנייה שבידי הציבור יקטן. אולם יחזור כעבור זמן קצר בעקבות הסכמי הצמדה ותוספת היתוך. השכירים ינסו להחזיר לעצמם חלק מהמלווה באמצעות העלאת שכר בלתי מבוקרת ברמה הענפית והמפעלית. היצרן, בתקופת אינפלציה גואה, כאשר המימון מצוי בידי הציבור, לא יתקשה להעלות את מחיר מוצריו, וקצב האינפלציה יגבר.

יש לי הלטות מספר בשולי ההסכם: 1. ההסתדרות טעתה כאשר דרשה להטיל מלווה חובה במקום היטל ומני שהוצע על-ידי שר האוצר, שהרי דרישתה הפכה את המלווה לגרסוי במהותו. איזו השקפת עולם מעניינת אימצה ההסתדרות בנושא הזה. בתום עשר עד ארבע-עשרה שנים יוחזר המלווה כשערך הכסף יופחת ויסתכם בכ-28% בלבד. הוצאות המימולה הגבוהות ונכונות הציבור לחרוץ יכלו להפוך את המלווה להיטל זמני.

כאן יש לי בקשה לשר האוצר, באמת פנייה אישית: הייתי מבקש לסיים את הדיון בהוראת השעה מתוך הנחה שסיים

הי"ר מ' שחל: שר האוצר, אני מבין שההפתעה היא שאתה מברך את מזכ"ל ההסתדרות, לא הוא. הוא בירך את מזכ"ל ההסתדרות.

אמרי רון (המערך): יסלח לי אדוני היושב-ראש, במקומות אחרים אנחנו מתווכחים על חוכן הדברים, אבל לא הזכרתי — — —

הי"ר מ' שחל: אני רק אומר שאין צורך להגיד לשר האוצר שהוא צריך לברך, כי הוא בירך.

אמרי רון (המערך): לא אמרתי לשר האוצר שהוא צריך לברך. אמרתי שאני מתגאה בכך שההסתדרות שלי והמזכ"ל שלי הלכו לעסקת חבילה משותפת בשעה זו. זה כל מה שאמרתי. ואני חושב שזה מה שהיה צריך לעשות. ואני חושב שצריך להתברך בהסכם שמונע על שולחננו. גם אני יודע לבקר אותו. ונדמה לי שאם מסתכלים במיקרוסקופים, או בעלי הכנסות גבוהות מדי או גבוהות מאוד משלמים פחות מדי, ואפשר היה לתקן כהנה וכהנה. אבל בסך-הכול זה הסכם משותף, וצריך לברך עליו. דבר אחר צריך להיות ברור לכולנו: ההוצאות. שהן כמיליארד דולר — 25 מיליארד שקל השנה — אינן כל ההוצאות, יש הוצאות שיהיו במשך כמה שנים: מדובר על 25 מיליארד שקל השנה. יש הוצאות שיצוצו בטווח יותר ארוך. אני חושב שמה שגובים מהציבור זה קצת יותר מ-25 מיליארד שקל.

אני חושב שצריך להיות ברור לכולנו, שבשלב הזה צה"ל צריך להיות עם אותם מלאים בדיוק כפי שהיו לו כשיצא למבצע — כתחמושת, כמזון, כחומרי רפואה ובציוד. ואם כל זה על-פי החשבון עולה איקס ואם מוסיפים את אותם חודשים של הארכת שירות, וכמה שחעלה השוהות בלבנון, וגם מכינים שבשלב להשיג את רמת הביצוע הפנטסטית הזו של חיל-האוויר, של השריון ושל חילות אחרים, צריך להמשיך לפתח ואסור לשקוט על שמרים. אזי צריך את מה שצה"ל דורש בשביל להיות במצב שהוא היה בו עם פתיחת המבצע. את זה צריך לתת.

הסכומים הנדרשים, אם מביאים בחשבון את הערך המוסף ואת המסים הקודמים על הבורסה — ואני מברך על הכול, אני חושב שזה היה במקום גם בלי קשר למלחמה — ומוסיפים את המלווה, את הספינה, את 5 מיליארדי השקל שהממשלה אמורה לספוג בתקציבה, וכל אחד מבין שהעיקר הוא בסעיף קיצוץ הסובסידיות, דומה שיש פה איזה "שפיל", ואני אומר את זה כunderstatement ויש לשקול היטב האם יש להשיג את הרווח הנוסף הזה, העודף, בדרך של קיצוץ דרסטי בסובסידיות. העלאת מחירים תעלה את האינפלציה, כי היא יזומה. יש גם אינפלציה של ציפיות.

אני חושב שצריך לקצץ היום באורח דרסטי כזה בסובסידיות. תיאורטית גם אני בעד 25% סובסידיות במוצרים, הייתי מפור זאת ליותר מוצרים, אך אין להגיע ל-90% ומעלה. בשעה זו אין לקצץ בסובסידיות. נדמה לי שהסכומים שתבר הכנסת אמוראי הזכיר אותם — 37 — 38 מיליארד שקלים — הם הרבה יותר מאשר אותן הוצאות שאני מדבר עליהן. יש לתת אותן לצה"ל, ויש אפשרות להימנע מקיצוץ סובסידיות. בסיכומי של דבר, אני מציע לבית לחמך בהסדר המוצע.

הי"ר מ' שחל: רשות הדיבור לחבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לפתוח בכרכה

לנקודה זאת. הרי השכיר אינו משלם בשביל תעודת המלווה שהוא מקבל. אני מבקש להסביר, כדי שידעו על מה מצביעים.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
העיקר שיצביעו.

שר האוצר י' ארידור:

כדאי גם שידעו על מה מצביעים. השכיר אינו משלם בשביל תעודת המלווה שהוא מקבל, זה לא נחשב כשכר ולא מוטל על זה מס. נניח שס מהממשלה.

ירוחם משל (המערך):
דווקא כזה — — —

שר האוצר י' ארידור:

אני מסביר את התוצאה, לכן אי-אפשר ללכת בדרך הזאת. גם זה בדיוק לפי ההסכם, כי בהסכם כתוב שפנסיונרים יהיו פטורים מחובת המלווה, ולא כתוב בו שיהיה פטור כאשר מגיעים לפנסיה. אבל זה עניין לתקנות.

ירוחם משל (המערך):
זה יהיה בתקנות?

שר האוצר י' ארידור:

מה שיהיה בתקנות לא יהיה מה שאחזק מציע, כדי לא לגרום לכך שיהיה בנוסח בלי שאנשים ישלמו מלווה. אני רוצה למנוע זאת.

דבר שלישי — עניין הסובסידיות. גם זה כתוב בהסכם. כתוב בהסכם שהממשלה תצמצם את הוצאותיה כספיות של 5 מיליארדי שקל בהתאם לשיקול דעתה. הודעתי לפני חתימת ההסכם מהו שיקול דעתה של הממשלה בנושא זה, שכלק ממימון המלחמה יש גם לצמצם סובסידיות. אני מבין שמזכ"ל ההסתדרות הודיע עכשיו ככנסת, ואני רשמתי לפני את הודעתו, שהסובסידיות עלו במספרים פנטסטיים. כך אמרת, חבר הכנסת משל.

ירוחם משל (המערך):
— — —

שר האוצר י' ארידור:

אני אינני טוען זאת. אבל ודאי שאם אתה טוען שהסובסידיות עלו במספרים פנטסטיים, הרי צריך לצמצם את הסובסידיות.

ירוחם משל (המערך):
לא. אמרת שבדרך הנכונה — — — תוך שנתיים.

שר האוצר י' ארידור:

למה לנו להתפלמס? אני לא מתפלמס. אני מנסה פשוט להסביר את המצב, את המדיניות, מוכרחים גם לצמצם סובסידיות כחלק ממימון המלחמה, על יסוד סעיף א' בהסכם. אם כך, אדוני היושב ראש, הצעת החוק הזאת משקפת את ההסכם. היו מוכרחים לפרט הרבה יותר בחוק, מפני שזה טבעו של חוק. אם לא נפרט בדיוק כפי שצריך בכל הסעיפים, החוק הזה לא ישרת את מטרותיו: מימון הוצאות מבצע "שלום הגליל". לכן בא הפירוט.

הצוות שהכין את החוק הזה, ואני מודה לו, עשה עבודה מסודרת, טובה, מהירה. אני מקווה שגם חברי ועדת הכספים יעשו עבודה מהירה בנושא זה, מפני שצריך לקבל את החוק בקריאה שנייה ושלישית לא יאוחר מיום רביעי השבוע, היום האחרון שהכנסת יושבת לפני הפגרה.

הדיון יאפשר הגשת דוחות. ואני מניח שבשקבות הדוחות האוצר יגבה סכומים אדירים. שהרי כל מי שממלא את הדוח מצרף את ההפרש בשיק או לוקח הלוואה, מכל מקום ההכנסה היא עצומה, ולא ברור לי מדוע קושרים את שני הדברים גם יחד.

הייתי רוצה להסב את תשומת לב השר להיטל הנסיעות. אני מציע להגדיל אותו מ-600 שקל ל-1,250 שקל, ל-50 דולר, שזה שווה לדמי שהות של יום בחוץ-לארץ, וזאת כדי שיכסה את ההוצאות ועדיין יכניס משהו. לחלופין, אני מציע לכלול בהיטל הנסיעות את אגרת הנמל בשיעור של כ-10 דולר.

את ההיטל על הבורסה יש להטיל גם על קרנות הנאמנות. אולי זו אינה השעה, אבל רצוי שהממשלה תפעיל את השפעתה על פעולת קרנות הנאמנות ופעולות קופות הגמל באמצעות חקיקה מתאימה.

כמו כן, אני מציע לשקול אפשרות להגדיל את הניכוי במקור בגין פת"ם מ-35% ל-45%, ולא לבקש לכלול זאת בדוחות, שהרי העלאה זו תתרום להכנסה גדולה ומיידית.

אסיים באיחולי דרך צלחה לחוק למימון מבצע "שלום הגליל".

היז"ר מ' שחל:

תשובת שר האוצר.

שר האוצר י' ארידור:

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, פרט לנואם אחד, גילתה הכנסת אחדות בתמיכתה בהצעת החוק המוגשת לכנסת. התכוונתי לחבר הכנסת מאיר וילנר. אבל פרט לקבוצה השולית הזאת, גילתה הכנסת אחדות מקיר אל קיר. צריך לברך על האחדות הזאת.

כמהלק הדיון נשמעו כמה הערות והיו גם כמה ברכות. אני שמח על הברכות שהיו להסכם, כי חשוב מאוד שהוא יצא לדרך מתוך אחדות. עם זאת אני חייב להשיב כמה דברים ברוח ידידותית למזכ"ל ההסתדרות.

מזכ"ל ההסתדרות העיר בעניין ערך תעודות המלווה. ערך תעודות המלווה מופיע בהסכם המשולש בסעיף ו'. שם נאמר שלמלווה תהיה ברירה, שהוא יוכל לבחור בין הצמדה לפי המדר של הדולר או צמור כ-80% למדר ככל שנה. אם יש ברירה למלווה, הוא יכול לבחור בעצמו את מה שנוח לו. עם זאת, אי-אפשר לבטל את המשמעות של ההצמדה שכחוה בהסכם עצמו, אם נבטל את המשמעות הזאת, נגרם לכך שהתוצאה הכלכלית של החוק המוצע תיפגע בצורה רצינית.

ירוחם משל (המערך):

יש איגרות-חוב עם הצמדה של 80%.

שר האוצר י' ארידור:

כן, אבל אנחנו לא צריכים להתחרות באיגרות-חוב אלה עם איגרות-החוב הרגילות. אם ניצור תחרות בין איגרות אלה לאיגרות-החוב הרגילות, פירוש הדבר שמה שנכנס לכיס אחד נוציא מהכיס השני.

ירוחם משל (המערך):

אפשר למצוא פתרון.

שר האוצר י' ארידור:

הפתרון הוא בהצמדה לדולר, למי שרוצה.

העניין השני הוא עניין הפנסיה. יש אומנם סעיף בהצעת החוק שמדבר על תקנות. אני רוצה להדגיש שכאן צריך להיוזר ממכשול אחד, ואני בטוח שמזכ"ל ההסתדרות לא שם לב

חוברת ל"ה, ישיבה קי"ד

— הצעת חוק למימון מבצע "שלום הגליל";

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת: הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (הוראת שעה) —

ההיטלים הקיימים ולא יהיו לנו ההיטלים החדשים. לכן אני מבקש מוועדת הכספים להכין את החוק לקריאה שנייה ושלישית עד יום רביעי. אני מודה לכנסת על תמיכתה בחוק.

היו"ר מ' שחל:

תודה לשר האוצר. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת — להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים של הכנסת; והצעה שנייה — להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לוועדה — רוב

בעד ההצעה להחזיר את הצעת

החוק לממשלה — מיעוט

ההצעה להעביר את הצעת חוק למימון מבצע

"שלום הגליל", התשמ"ב — 1982, לוועדת

הכספים נתקבלה.

י. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

מזכיר הכנסת נ' לורך:

ברשות היושב־ראש, הנני מתכבד להודיע שהיום הונחו על שולחן הכנסת מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בעניין ייעודו של שדה־דב.

יא. הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (הוראת שעה), התשמ"ב — 1982*

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

מועד הבחירות, בהתאם לחוק, קרוב מדי וקשור בהכנות רבות שהשעה אינה כשרה להן. היו כאלה שהצביעו על הצורך לדחות את הבחירות לחדש מאי או יולי, אולם על דעת חברי כנסת מסינות הליכוד, המערך והמפד"ל — מעל 100 חברי הכנסת — הוסכם בקונסנסוס להביא את החוק הזה לכית. כאמור, המועד שנקבע הוא 25 באוקטובר 1983.

אדוני היושב־ראש, אני מבקש להעמיד את החוק להצבעה בקריאה טרומית.

היו"ר מ' שחל:

לאילו ועדה יועבר החוק?

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית):
לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

שבח וייס (המערך):

שאלה לגבי החוק עצמו. בחוק מדובר על הבחירות למועצות של הרשויות המקומיות. יש גם בחירות לראשי רשויות מקומיות. האם אתם מתכוונים לקיים את הבחירות לראשי הרשויות המקומיות בנוכח הקרוב?

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית):
אני סבור שהבחירות למועצות של הרשויות המקומיות כוללות גם את הבחירות לראשי הרשויות.

שבח וייס (המערך):

אני מציע שתטפלו בנושא.

שושנה ארבל־אלמחלינו (המערך):
בסדר. אבל צריך גם להבין.

שר האוצר י' ארידור:

יש גם אנשים בעלי מקצוע שיבינו מה שכתוב בהצעת החוק.

שושנה ארבל־אלמחלינו (המערך):

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

בוועדת הכספים יושבים רק אנשים נבונים, מבינים.

שר האוצר י' ארידור:

צריך לקבל את החוק הזה עד יום רביעי. עברנו קרוב לשבועיים על המשא־ומתן. יכולתי להגיש הצעת חוק חד־צדדית לפני שלושה שבועות. הורעתי למזכ"ל ההסתדרות שאני ממתין עם הצעת החוק החד־צדדית. כי אולי נגיע להסכם. המתנו עד שהגענו להסכם. הגענו להסכם ביום חמישי בערב, יש לנו חוק ביום שני. מוקדם יותר לא היה אפשר. אבל מצד שני, אי־אפשר לקבלו לאחר יום רביעי. כי אז יפקע התוקף של

היו"ר מ' שחל:

הודעה למזכיר הכנסת.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר־היום: הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (הוראת שעה), התשמ"ב — 1982, בקריאה מוקדמת. הצעת החוק היא של חברי הכנסת אליעזר אבטבי, יהודה חשאי ורוני מילוא. את הצעת החוק יביא וינמק חבר הכנסת אליעזר אבטבי.

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לקריאה טרומית את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (הוראת שעה), התשמ"ב — 1982.

סעיף 1 — דחיית הבחירות הבאות: "הבחירות למועצות של הרשויות המקומיות שלאחר הבחירות לפי חוק זה ייערכו ביום ג' השלישי לחדש חשוון שלאחר גמר ארבע שנים מיום הבחירות לפי חוק זה".

חברי הכנסת, בדרך כלל רצוי וחשוב לקיים את הבחירות במועדן. אולם בתחשב בעובדה שעדיין אנו נמצאים במצב חירום ועדיין אין שלום בצפון, אין השעה כשרה לערוך בחירות עם כל המשתמע וכל המחלול למערכת בחירות. לכל מערכת בחירות קודמת תקופת תעמולה, וקיומן של הבחירות בעת הזאת, קרי במועדן, פירושו שתעמולת הבחירות לא תהיה בנושאים של הרשויות המקומיות, של המצב כרשויות המקומיות, אלא תתרכז בדיבורים ובוויכוח על שלום ומלחמה.

בנוסף על כך, יש לאפשר לגמוסים ליהנות לא רק מן הזכות לבחור אלא גם מהזכות להיבחר. לכן דרוש זמן כדי לנהל מערכת בחירות.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה נושא חדש.

השר מ' כ"פורת:
הבחירות למועצות של הרשויות המקומיות כוללות גם את ראשי הרשויות.

משה שחל (המערך):
החוק הגוש על-ידי היועצים המשפטיים. משנכתרת מועצה מקומית היא בוחרת גם את ראש הרשות.

שבת וייס (המערך):
עם כל הכבוד ליועצים המשפטיים, כדאי לבדוק זאת.

הי"ר מ' שחל:
אני חושב שאין בעיה בעניין הזה. זו קריאה מוקדמת. הדבר הזה ודאי ייענה.

על-פי סעיף 137(ב), רשות להצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום לחבר הכנסת תופיק טובי, במסגרת זמן של עשר דקות.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מוותר. חבר הכנסת בני שליטא יציע לדחות את החוק גם בשמנו.

קריאה:
זה דבר חדש.

הי"ר מ' שחל:
זה דבר מעניין מאוד. בבקשה, חבר הכנסת בני שליטא.

בני שליטא (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הודעתי ואמרתיו במסדרונות הכנסת, כבר לפני ימים אחדים, שאני מתחייב לקבל על עצמי עול משמעת קואליציונית כל זמן שדברים כאלה נעשים בהסכמים כאלה או כאלה כלי להתייעץ עם הגורמים המוניציפליים שחיים את הנושא ומבינים אותו. איש לא שאל אותנו, איש לא התעניין בדעתנו. אני רוצה, מעל דוכן זה, לתבוע את כבודו של השלטון המקומי, את כבוד השלטון המקומי. שכל פעם מנסים לדחוק אותו לקרן זוית כאילו הוא סרח עודף, משהו בלתי חשוב, משהו בלתי נחשב שלא צריך להתחשב בו.

שבת וייס (המערך):
אתה מפרז, חבר הכנסת בני שליטא.

מיכאל קליינר (הליכוד):
הוא אינו מפרז כלל.

יעקב צור (המערך):
אתה צריך עכשיו לא לדבר במשך חודש.

מיכאל קליינר (הליכוד):
אין לכם מושג מה זו דמוקרטיה וגם לא היה לכם.

יעקב צור (המערך):
רק כאשר מסתכלים עליך מבינים.

בני שליטא (הליכוד):
ראשי הרשויות המקומיות נבחרו לארבע שנים. הם נבחרו לארבע שנים וצריכים לכהן ארבע שנים. כעבור ארבע שנים צריך לחדש את המנדט. זה מה שדורש המוסר הציבורי. מה שעומד כאן בפתח זו דחייה אחת, ראשונה מני רבות. חבר הכנסת חשאי, גם אתה אינך יודע הכול. הכוונה היא, בצורה זו או זו, לאחד את הבחירות המוניציפליות עם הבחירות לכנסת.

שבת וייס (המערך):
זה המעשה הכי הגיוני שניתן לעשות.

בני שליטא (הליכוד):
ואו, במקום לדון על הבעיות הלוקליות, בעיות הביוב, התאורה, הגינון והחינוך, נתווכח על מערכ-ביירות. הנושא של מערכ-ביירות הוא נושא חשוב מאוד, הוא מעניין אותי מאוד. אבל כל דבר בזמנו ובמקומו. השלטון המקומי צריך הארה לעניינים שלו, לנושאים שלו.

לאור האמור לעיל ולמען כבודו של השלטון המקומי, למען עצמאותו ולמען הכטחת החוק, אני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. אני מבקש מכל חברי הכנסת שטובת השלטון המקומי לנגד עיניהם להצביע בהתאם למצפונם.

שר הפנים י' בורג:
אני מבקש רשות דיבור.

הי"ר מ' שחל:
יש ספק האם בעניין זה אפשר לקיים דיון או לא. בסעיף 137(ב) נאמר — — —

שר הפנים י' בורג:
יש לי הודעה בשם הממשלה.

הי"ר מ' שחל:
השאלה היא: באיזו מסגרת.

שרה דורון (הליכוד):
אם השר מבקש — — —

הי"ר מ' שחל:
זה לא אוטומטי. הצביעי על הסעיף בתקנון. עם כל הכבוד, איני מוצא את הסעיף המתאים בתקנון. זה איננו דיון.

שרה דורון (הליכוד):
— — —

הי"ר מ' שחל:
אין זה מריק ששר רשאי תמיד לדבר, להשתתף בדיון. במקרה זה יש ספק האם יש לשר זכות דיבור.

שר הפנים י' בורג:
אף שיש לי נאום טוב נגד הנאום של ראש מועצת מנחמיה, אני מוותר על הנאום, אבל אצטרך להודיע, כשם הממשלה, שנאמר דבר לא נכון, אני רוצה שזה יהיה ברור לפני ההצבעה.

הי"ר מ' שחל:
אני נותן לשר הפנים רשות להודיע הודעה בשם הממשלה, שלא במסגרת דיון. אף שאיני רואה את הסעיף המאפשר זאת בתקנון הכנסת.

חברת הכנסת דורון, אני מבקש שלא להתווכח עם היושב-ראש. כאשר את מדברת על סעיף, תקבי במספר הסעיף בתקנון.

שר הפנים י' בורג:
אני מבין, אדוני היושב-ראש, שאתה פוסח על שתי הסעיפים. אבל כפי שאמרת, לא רציתי להשתתף בוויכוח. בייחוד כאשר מדובר בהצעה של שלושה חברי רק שאין החלטה, גם אין שום הסכמה בנושא.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
אדוני היושב-ראש, יש סעיף בתקנון, סעיף 97.

תוכרת ל"ה, ישיבה קי"ד

— הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (הוראת שעה):
— החלטות בדבר אישור הוראות —

קריאה:

הוא אינו סגור.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, ודאי שאינני יכול להשיב לחבר הכנסת משל. אני יכול להעמיד את הצעת החוק להצבעה. והכנסת סוברנית לקבלה או לדחייה. אלו הן שתי האפשרויות שלפנינו. אנו עוברים להצבעה.

ה צ ב ה

בעד ההצעה להעביר הצעת החוק

— לוועדת הפנים ואיכות הסביבה

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מבקש למנות את הקולות.

היו"ר מ' שחל:

אין לי ספק לגבי תוצאות ההצבעה. אבל אני מבקש ממזכיר הכנסת למנות את הקולות. נצביע שנית.

ה צ ב ה

בעד ההצעה להעביר הצעת החוק

— לוועדת הפנים ואיכות הסביבה 34

בעד ההצעה להסיר הצעת החוק

— מסדר-היום 9

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (הוראת שעה), התשמ"ב—1982, של חברי הכנסת א' אבטבי, "חשאי ור" מילוא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לדיון מוקדם נתקבלה.

יכ. החלטות בדבר אישור הוראות: כצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 13) — התשמ"ב—1982;
כצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 15), התשמ"ב—1982; כצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 14), התשמ"ב—1982, כצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 15), התשמ"ב—1982 *

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום — החלטה בדבר אישור הוראות בארבעה צווים. את הצווים יביא בשם ועדת הכספים חבר הכנסת אבטבי.

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית) (כשם ועדת הכספים):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד כזה להביא ארבעה צווים לאישור הכנסת לפי הסדר הזה:

צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 13), התשמ"ב—1982 — צו זה מאריך את שיעור המכס על חלקים או איברים משומשים לכלי רכב מנועי עד 1 באוקטובר 1982. ומעדין את המסים הקצובים עליהם בהתאם לשינויים בשער החליפין. שיעור המכס הקצוב הקודם היה מבוסס על שער חליפין של 20 שקל לדולר של ארצות-הברית. השיעור הנוכחי מבוסס על שער חליפין של 25 שקל לדולר של ארצות-הברית.

צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 15), התשמ"ב—1982 — צו זה מעלה את שיעורי המכס הקצובים

המכס והפטור (תיקון מס' 13).
 התשמ"ב — 1982, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו חערף
 המכס והפטור (תיקון מס' 15).
 התשמ"ב — 1982, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה
 על טובין (תיקון מס' 14), התשמ"ב — 1982,
 נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה
 על טובין (תיקון מס' 15), התשמ"ב — 1982,
 נתקבלה.

יג. הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 8), התשמ"ב — 1982 (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

האלה: א. חברים מתוכה משמשים כחברים בוועדות מינויים לשופטים, דייונים, קדים וכדומה; ב. ועדת הכנסת ממליצה בפני נשיא המדינה את מי למנות כמבקר המדינה ונציב תלונות הציבור; ג. מינויים של נציבי קבילות חיילים, שוטרים וסוהרים נעשה באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת או ועדת הפנים. לפי העניין. מינויים של נושאי תפקידים בכירים ברשות המבצעת, כגון מנכ"לים של משרדים ממשלתיים והרמטכ"ל, נעשים בידי הרשות המבצעת, קרי — הממשלה לכדה, והיא אחראית להם, כמו ליתר מעשיה. בפני הכנסת, שמכוח אמונה היא מכהנת.

כשאלה זו מונחת בפני חברי הכנסת הסתייגות של חבר הכנסת בני שליטא.

היורד מ' שחל:
 הוא יותר עליה.

שושנה ארבל-אלמולוני (יורד ועדת הפנים ואיכות הסביבה): אני שמחה שהוא ויתר. אבל בהסתייגותו הוא הציע חובת התייעצות עם ועדת הפנים. משמעותה של חובת התייעצות היא להאזין לעצה בנפש חפצה ולשקול אותה בכובד ראש. הווי אומר, הוועדה מקבלת על עצמה תפקיד חשוב בגיבוש ההחלטה מי יהיה המפקח הכללי של המשטרה, ודבר זה עומד כאמור בסתירה למקובל אצלנו. ייתכן אולי שיש מקום להנהיג אצלנו חובת התייעצות לגבי מינויים של כמה נושאי משרות בכירות, אך קביעה כזאת צריכה להתקבל רק לאחר דיון עקרוני ממצה לגבי השיטה כולה, ואין מקום לקבוע חובה כזאת רק לגבי מינוי מסוים שבמקרה הגיע לדיון בוועדה.

אני שמחה שחבר הכנסת שליטא ויתר על הסתייגותו. באין הסתייגות נוספות אני מבקשת מן הכנסת לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היורד מ' שחל:
 תודה לחברת הכנסת ארבל-אלמולוני, חברי הכנסת, כאמור, הוגשה הסתייגות אך היא בוטלה. יש בחוק סעיף אחד. אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שנייה.

2. הרצפה המתייחסת לתכולת הפחמן של צינורות מברזל או פלדה הפטורים ממס קנייה הועלתה מ-0.35 ל-0.40 ל-100, הואיל והרצפה הקודמת יצרה בעיות, כיוון שמדובר בצינורות המשמשים למטרות תעשייתיות. התכולה כפי שנקבעה בצו מבטיחה שהפטור יחול אכן על צינורות לשימושים תעשייתיים טכניים.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מהכנסת לאשר את ארבעת הצווים.

היורד מ' שחל:
 תודה, חברי הכנסת, אני מעמיד את הצווים להצבעה, אחד לאחר.

ה צ ב ע

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו חערף

היורד מ' שחל:
 חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 8), התשמ"ב — 1982, קריאה שנייה וקריאה שלישית. את החוק תביא יושבת-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

שושנה ארבל-אלמולוני (יורד ועדת הפנים ואיכות הסביבה): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבדת להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 8), התשמ"ב — 1982.

ביום 16 בפברואר 1982 העבירה הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת החוק הנ"ל לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. הצעת החוק דנה בדרך מינוי המפקח הכללי של משטרת ישראל והיא קובעת כי המפקח הכללי יתמנה בידי הממשלה על-פי המלצת השר, שהוא כיום שר הפנים.

הוועדה דנה בכמה ישיבות בהצעת החוק האמורה לקראת הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. שתי הבעיות העיקריות שהעסיקו את הוועדה היו: א. האם יש לקבוע בחוק קריטריונים כלשהם למינוי המפקח הכללי של המשטרה; ב. האם יש להטיל על השר חובת התייעצות עם ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת לפני שהוא מביא את המלצתו בפני הממשלה.

הוועדה הגיעה למסקנה שאין מקום לקבוע בחוק קריטריונים כלשהם, ודי בכך שיישמרו העקרונות אשר שימשו עד היום כמחנים למינוי מפקח כללי של המשטרה. עקרונות אלה היו והם: א. קיום רוטציה והתחלפות מפקחים כלליים אחת לכמה שנים; ב. המינוי ככל האפשר הוא של קצין מתוך חיל המשטרה; ג. למועמד תקופת שירות מינימלית שבה מילא תפקידים שונים.

אשר להטלת חובה של התייעצות עם ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, לאחר דיון ממצה הגיעה הוועדה למסקנה כי הטלת חובה כזאת תהיה מנוגדת לעיקרי הממשל אצלנו. כיום נוטלת הכנסת תפקיד בתהליך של מינויים רק במקרים

חוברת ל"ה, ישיבה ק"ד

— הצעת חוק נכסי נפקדים (פיצויים) (תיקון מס' 2);
הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור
(תיקון מס' 4) —

ה צ ב ע ה

החוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 8),
התשמ"ב—1982, נתקבל.

ה צ ב ע ה

סעיף 1 ונתקבל.

היו"ר מ' שחל:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

יד. הצעת חוק נכסי נפקדים (פיצויים) (תיקון מס' 2), התשמ"ב—1982* (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

המדר האחרון שפורסם לפני יום הפדיון של החלק הנפרד בכל פעם, חמורת הטבה זו הופחתה, אומנם, הריבית של איגרות-חוב מ-4% ל-3%, שזהו השיעור המקובל לגבי מלוות ממשלתיים; 3. בתוספת נוספה הוראה המאפשרת לוועדה המייעצת ולממונה "לא לתת" כאשר לקביעת סכום הפיצויים, אם חסרים הנתונים של השווי השנתי הנקי של שנות המס 44/45 עד 47/48, בעזרת נתונים של נכסים סמוכים או שומות לאחר המועד האמור. הדבר חשוב, שאם לא כן מתעכבת מאוד עבודת הוועדה עקב הקושי למצוא את הנתונים הבסיסיים הדרושים.

אדוני היושב-ראש, חוק זה נתקבל בוועדת הכספים, עם כל התיקונים, פה-אחד ובלא כל הסתייגויות, ואני מבקש להעמיד את החוק להצבעה בקריאה שנייה וקריאה שלישית.

היו"ר מ' שחל:

תודה רבה. לחוק חמישה סעיפים ואין לו הסתייגויות. אני מעמיד להצבעה בקריאה שנייה את הסעיפים 1 עד 5 ועד בכלל.

ה צ ב ע ה

סעיפים 1 עד 5 נתקבלו.

היו"ר מ' שחל:

אני מעמיד להצבעה את החוק בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

חוק נכסי נפקדים (פיצויים) (תיקון מס' 2),
התשמ"ב—1982, נתקבל.

היו"ר מ' שחל:

תודה. ברוב קולות הוחלט לאשר את חוק נכסי נפקדים (פיצויים) (תיקון מס' 2), התשמ"ב—1982, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

טו. הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 4), התשמ"ב—1982* (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

י"א בניסן התש"ס, 31 במרס 1980, או עד תום עשר שנים ממועד הרכישה, לפי המאוחר, ולאחר מכן חשולם ריבית לא צמודה בשיעור של 6% לשנה על סכום הפיצויים בצירוף הפרשי ההצמדה והריבית שהצטברו עד לאותו מועד.

בתיקון מס' 4 נדחה התאריך הקיצוני כך שאם המשאיומתן בדבר פיצויים טרם נגמר ועשר שנים ממועד הרכישה תמו אף אחרי 31 במרס 1980, יהיה על הרשות הרוכשת לשלם ריבית והפרשי הצמדה עד תום עשר השנים לכל היותר עד 31 במרס 1983.

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, חוק נכסי נפקדים (פיצויים) (תיקון מס' 2), התשמ"ב—1982, קריאה שנייה וקריאה שלישית. את החוק יביא יושב-ראש ועדת הכספים.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שפורסמה לפני שנה היתה בת סעיף אחד ויחיד, לאמור — המועד שבו אפשר להגיש תביעות לפי החוק מוארך משמונה שנים לשתיים-עשרה שנים, דהיינו, שתוקפו יפוג בשנת התשמ"ד—1984, במקום התשמ"א—1981.

הצעת החוק עברה בקריאה ראשונה לפני שנה כמעט. הטיפול התאריך עקב טענות שהושמעו, כי בחוק המקורי יש הוראות המפחיתות מערכם של הפיצויים שנפסקו לתובעים ומונעות מהם לקבל את המגיע להם. נבדקו הצעות שונות, וכיוזמתם של שר המשפטים ושר האוצר, השרים הממונים על ביצוע החוק, הוכנסו תיקונים שלא היו בהצעת החוק כשזו עברה בקריאה ראשונה. תיקונים אלה אושרו בוועדה. אעמוד עליהם בקיצור.

א. עלי-מנת להקל את עבודת הממונה על ביצוע החוק והוועדה.

ג. גם תנאי איגרות-החוב המשתלמות על העורך שופרו במידה ניכרת. השיפורים הם כדלקמן: 1. באגרות-החוב שיינתנו לזכאי לאחר גמר החשבון לא יהיה חלק שהוא "למפרע" מיום הגשת התביעה, אלא כל איגרות-החוב יהיו לפדיון מכאן ולהבא בהצמדה מלאה, כלומר, הזכאי לא עוד יקבל איגרות-חוב הנושאות תאריך או תאריכי פדיון שזמנם עבר בעת שהאיגרות מגיעות לידו, דבר שאילץ אותו לפדותן באיחור בלי שיכול היה לקבל על כך פיצוי; 2. "המדר החדש" לצורך חישוב תוספת ההצמדה של איגרות-חוב יהא מעתה

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 4), התשמ"ב—1982, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. את החוק יביא יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סעיף 9 לחוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור עניינו "הגבלת תקופת ההצמדה", ולפני שתוקן בתיקון מס' 4 בשנה שעברה, היה נוסחו כך: "הריבית והפרשי ההצמדה האמורים בסעיף 8 יחושבו עד יום

* "דברי הכנסת" מושב ראשון, חוב' ג', עמ' 75; נספחות.

** "דברי הכנסת", חוב' ל"ג, עמ' 3166; נספחות.

הצעת חוק לחיקוק דיני הרכישה לצורכי ציבור
(תיקון מס' 4): הצעת חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3) —

בעת חקיקתו של תיקון מס' 4 לא ניתנה הדעת על מקרים והם מרובים למדי — שבהם עשר השנים האמורות תמו בין יום 31 במרס 1980 לבין יום פרסום החוק המתקן. הוא יום ל' באדר א' התשמ"א, 6 במרס 1981, ומחמת כך לא שולמו הפרשי הצמדה בעד תקופה שעד 11 חודשים, שבה שיעור האינפלציה היה כ-120%.

מוצע אפוא שיינתן תוקף למפרע, מיום 31 במרס 1980, לתיקון האמור, ושכל רשות הרוכשת תשלם עתה את ההפרש המגיע ממנה לבעל הזכויות בשל התקופה שבין יום 31 במרס 1980 לבין תאריך שלפני 6 במרס 1981 שבו נסתיים המשאומתן ביניהם. בצירוף ריבית והפרשי הצמדה הקבועים לפיצויים המשתלמים לבעל זכויות, מיום שהיה ההפרש צריך להשתלם עד יום תשלומם בפועל.

גם חוק זה נתקבל בלא כל התנגדות ואין הסתייגויות. אני מבקש להעמיד את החוק להצבעה.

טז. הצעת חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר מ' שחל: הנועדה קבעה כי תחילתו של החוק ביום י"ג באלול התשמ"ב, 1 בספטמבר 1982, וזה כדי לאפשר לבנק ישראל להיערך לקראת ההסדרים החדשים.

גם לחוק זה אין כל הסתייגות ואני מבקש להעמידו להצבעה.

היו"ר מ' שחל: תודה ליושב-ראש ועדת הכספים. לחוק שישה סעיפים. אין הסתייגויות. אני מעמיד להצבעה את הסעיפים 1 עד 6 ועד בכלל בקריאה שנייה.

ה צ ב ע
סעיפים 1 עד 6 נתקבלו.

היו"ר מ' שחל: אנו עוברים לאישור חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982, בקריאה שלישית.

ה צ ב ע
חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3),
התשמ"ב — 1982, נתקבל.

היו"ר מ' שחל: חברי הכנסת, סיימנו את סדר-היום לשיבה זו. ישיבת הכנסת מחר, ו' באב התשמ"ב, 27 ביולי 1982, בשעה 16:00. ישיבה זו נעלה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:28.

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3) העיקרי מסמך את שר האוצר להתקין תקנות בדבר תשלום ריבית על מלוות חובה שנפרעו באיחור של שישה חודשים לפחות. כעת מוצע לאפשר גם תשלום הפרשי הצמדה וכן לאפשר את תשלום הריבית או הפרשי הצמדה כבר לאחר שלושה חודשי איחור בפירעון. מלוות שלא נפרע במועד ייחשב מלוות מועדף כמשמעותו בפקודת מס הכנסה, ומשמעות הדבר היא שמי שהפרשי ההצמדה המשתלמים לו אינם נחשבים הכנסת עבודה לפי סעיף 2(1) לפקודת מס הכנסה, יהיה פטור מתשלום מס גם על הפרשי הצמדה שישולמו לפי התקנות.

2. כיום מאפשר החוק העיקרי פירעון מוקדם לבעל תעודת מלוות מלחמה מרצון או מלוות חובה שהוא נכה בדרגת נכות 40% או יותר, הנתון במצוקה כלכלית. מוצע לאפשר פירעון מוקדם גם כאשר בעל התעודה אינו הנכה עצמו אלא בן-זוגו או הורו.

3. חוק מלוות חיסכון, התשל"ט — 1979, נתקן לאחר חוק המלוות (הוראות שונות), התשל"ח — 1977, ולפיכך הוכנסה לחוק עצמו ההוראה הנוגעת לתשלום ריבית על מלוות שנפרעו באיחור. כדי ליצור אחידות בין כל חוקי מלוות חיסכון, דהיינו, אלה המפורטים בתוספת לחוק העיקרי והחוק שנחקק בהתשל"ט, ולהימנע מהצורך לחקן את החוק מהתשל"ט בכל עת שמתקנים את החוק העיקרי, מוצע לבטל את הסעיף הדרן בנושא זה בחוק מלוות חיסכון, התשל"ט — 1979, ולהוסיפו למסגרת החוק העיקרי.